

Salukin jalostuksen tavoiteohjelma 2007-2011

*Hyväksytty Suomen Salukikerho ry:n
yleiskokouksessa 18.3.2007*

*Hyväksytty SKL:n jalostustieteellisessä toimikunnassa
22.8.2007*

SISÄLTÖ

1. YHTEENVETO	3
2. RODUN TAUSTA.....	5
2.1 RODUN ALKUPERÄ.....	5
2.1.1 "El Hor" jalosukuinen jo tuhansia vuosia.....	5
2.1.2 Useita eri tyyppisiä.....	5
2.2 ROTU LÄNSIMAISSA	6
2.2.1 Englantiin tuodut kantakoirat.....	6
2.2.2 Suomeen 1940-luvun lopussa	9
3. JÄRJESTÖORGANISAATIO JA SEN HISTORIA.....	11
4. NYKYTILANNE	12
4.1 POPULAATIO	12
4.1.1 Kasvattajat, tuonnit, emät ja isät.....	12
4.1.2 Salukien rekisteröinnit, pentueet ja jalostuskäytön ikä	12
4.1.3 Kotimaisten koirien ja tuontikoirien jalostuskäyttö	13
4.1.4 Sukusiitoksen tarkastelua	14
4.1.5 Tehollinen populaatiokoko	15
4.1.6 Jalostuspanos	18
4.2 LUONNE JA KÄYTTÖMINAISUUDET	20
4.2.1 Luonne	20
4.2.1.1 Salukien luonne terveystarkastuksen 2004 pohjalta.....	20
4.2.1.2 Luonnetesti- ja kuvausmenetelmät.....	20
4.2.2 Käyttökokeena juoksukilpailut.....	21
4.2.2.1 Maastajuoksukokeet.....	21
4.2.2.2 Ratajuoksu.....	22
4.2.3 Nykyinen käyttötarkoitus	23
4.3 TERVEYS	24
4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet.....	24
4.3.2 Salukien terveystilanne	24
4.3.2.1 Lisääntymiseen liittyviä huomioita	25
4.3.2.2 Muita arvioita salukien terveydestä Suomessa	26
4.3.2.3 Sairauksien ja erilaisten vaivojen vaikutus koiran jokapäiväiseen elämään ..	27
4.3.2.4 Lyhyt kuvaus yleisimmistä immuunivälitteisistä sairauksista.....	28
4.3.3 Yhteenveto rodulla muissa maissa tai kirjallisuudessa kuvatuista sairauksista	29
4.3.3.1 Salukien terveystilanne Ruotsissa.....	30
4.3.3.2 Saluki Health Research Inc:n tutkimuksia Yhdysvalloissa	32
4.3.3.3 Muut maat.....	33
4.4 ULKOMUOTO	34
4.4.1 Yleisvaikutelma, olemus	34
4.4.2 Mittasuhteet.....	35
4.4.3 Pää, leuat, purenta, silmät	35
4.4.4 Liikkeet.....	36
4.4.5 Karvapeite.....	36
4.4.6 Muutoksia suomalaisissa näyttelyissä esitetyissä salukeissa	37
4.4.7 Tilastoja näyttelytuloksista	38
5. AIEMPIEN JALOSTUSOHJELMIEN TOTEUTUMINEN	40
6. JALOSTUKSEN TAVOITTEET JA STRATEGIAT	40
6.1 VISIO.....	41
6.2 ROTUJÄRJESTÖN TAVOITTEET.....	42
6.3 ROTUJÄRJESTÖN STRATEGIA	42
6.4 UHAT JA MAHDOLLISUUDET	44
6.5 VARAUTUMINEN ONGELMIIN	48
6.6 TOIMINTASUUNNITELMA JTO:N TOTEUTTAMISEKSI.....	52
6.6.1 Toimenpiteet	52
7. TAVOITEOHJELMAN TOTEUTUMISEN SEURANTA.....	54
8. LÄHTEET	55
9. LIITTEET	61
Liite 1: Taulukot.....	61
Liite 2: Uudet kantakoirat ja nykypopulaation polveutuminen.....	69
Liite 3: Salukiurosten ja -narttujen jalostuspanokset.....	71

Liite 4: Perinteinen luonnetesti ja luonneprofiili.....	75
Liite 5: Tiivistelmä terveystutkimuksesta 2004	79
Liite 6: SHR:n salukien sydänsairauksien tutkimus	85
Liite 7: Rotumääritelmä selityksineen	86
Liite 8: Salukien mittaustulokset 17.7.2006 tietojen pohjalta	92
Liite 9: Välitettäväksi otettavien pentueiden suositukset.....	93

1. Yhteenveto

Saluki on tuhansia vuosia vanha, Lähi-idän alueella kehittynyt metsästysrotu. Kuten kaikki vinttikoirat, saluki metsästää näöllään. Saluki hankki beduiineille ruokaa, joten se ei islamin uskon mukaisesti saanut repiä riistaa. Pienemmän riistan salukit tappoivat tarttumalla saalista selästä kiinni ja heittämällä niskat nurin, ja isomman (kuten gasellit) salukit pysäyttivät ja isäntä hoiti varsinaisen tappamisen. Salukit metsästivät 2-6 koiran laumana.

Eurooppaan salukeja alettiin tuoda 1890-luvun lopulla. Rotumääritelmä luotiin Britanniaan tuotuja koiria esikuvana käyttäen 1923. Rodun kehitykseen ovat jonkin verran vaikuttaneet tuonnit myös Saksaan, Hollantiin ja USA:han. Ensimmäiset ns. kantakoirat olivat kotoisin laajalta alueelta, joten tyyppien runsaus on edelleen rodulle ominaista. Suomeen saapui ensimmäinen saluki 1949, narttu Mazuri Zahilat Englannista. Nykyään salukeja rekisteröidään Suomessa keskimäärin 75 kpl vuosittain.

Saluki on populaatioltaan pieni rotu, länsimaissa asuvat salukit ovat usein sukua keskenään. Peter van Arkelin artikkelin (The Classic Saluki 2004) mukaan yli 80 % salukien sukuhaaroista johtaa samaan 19 kantakoiran ryhmään niin USA:ssa, Britanniassa kuin Hollannissakin. Tästä kantakoirien ryhmästä tietyt viisi yksilöä kertautuvat ylitse muiden. Arkelin aineistosta riippumattomasti valmistuneen Pawpeds-tietokannan perusteella tulokset näyttävät yhteneväisiltä Suomen populaation osalta (www.pawpeds.com/cgi-bin/SAL). Rodun em. viiden ydinkoiran osuus kotimaisten salukien perimästä on noin 50 %. Arkelin laskelmien mukaan Saksan populaation kantakoirien jakauma sukutauluissa poikkeaa tästä jonkin verran 50-90 -lukujen alkuperämaatuontien vuoksi.

Kantakoiria on alun perin ollut useampia, mutta aikojen saatossa aina joitakin linjoja jää jatkossa pois ja toisia käytetään enemmän. Suku- ja linjasiitos on ollut rodussa aina yleistä. Toinen maailmansota, tautiepidemiat ja Suomessa karanteenimääräykset ovat luoneet populaatioon pullonkauloja siten, että 1890-1960 välisenä aikana tuoduista koirista em. 19 lisäksi vajaa 30 muuta eri yksilöä löytyy edelleen tämän päivän salukien sukutauluista (v. Arkel, 2004). Lisäksi monet kasvattajat ovat perinteisesti linjanneet joihinkin erinomaisina pidettyihin yksilöihin, mikä on kasvattanut rodun sukusiitosastetta jonkin verran.

1980-1999 välisenä aikana Suomessa syntyneistä salukeista 23 %:a on käytetty jalostukseen. 1990-luvun lopulla syntyneistä kotimaisista pentueista 58 % on jatkanut sukua, kun osuus oli aiemmin yli 70 %. Muutos liittyy tuontikoirien ja ulkomaisten koirien yleistyneeseen jalostuskäyttöön, mikä on laskenut pentueiden keskimääräistä sukusiitosprosenttia selvästi aiempiin vuosikymmeneihin verrattuna ja kasvattanut kannan tehollista kokoa. Geenipoolin laajentaminen on mahdollista myös alkuperämaiden koirien rotuunoton kautta.

Saluki on suhteellisen helppo rotu, pentuna saluki on kylläkin villi ja toimielias, mutta aikuisena rauhallinen sisällä, mikäli saa tarpeeksi liikuntaa. Saluki on omaan laumaansa syvästi kiintyvä, mutta vieraita kohtaan pidättyväinen, omanarvontuntoinen ja itsenäinen.

Luonneominaisuuksien tarkempaa tutkimusta varten rotujärjestö kartoittaa vinttikoirille soveltuvaa luonnetestiä, ja -profiilia sekä muiden käyttäytymiskuvaus- tai luonnetestausmenetelmien käyttöä ja soveltuvuutta salukille. Tavoitteena on laatia salukille luonneprofiili.

Salukilla metsästys ei ole sallittua Suomessa, joten saluki on meillä monipuolinen harrastus- ja seurakoira. Metsästysominaisuuksia, oikeaa rakennetta ja luonnetta yritetään pitää yllä maasto- ja ratajuoksujen avulla. Runsas 40 %:a salukeista osallistuu käyttökokeisiin, näyttelyissä käy ainakin kerran 70 %:a populaatiosta. Useat salukit menestyvät sekä näyttö- että käyttökokeissa.

Saluki on rakenteeltaan terve rotu. Ongelmana ovat erilaiset autoimmuunitaudit, sydänsairaudet, nuorten koirien pahanlaatuiset kasvaimet sekä allergiat ja ihottumat. Niissä maissa, joissa terveystutkimustietoja on käytettävissä (Suomessa, Ruotsissa ja USA:ssa) tulokset ovat tältä osin samansuuntaiset. Suomessa saluki on toistaiseksi ollut suhteellisen terve rotu. 1980-luvulta alkaen on kuitenkin esiintynyt immuunivälitteisiä sairauksia, jotka koetaan jalostuksellisesti ehkä vaikeimpina voittaa.

Suomessa on tehty kaksi terveystutkimusta. Ensimmäinen tehtiin 1994-1995 ja toinen on tehty 2004-2005.

Rotujärjestön tavoitteena on säilyttää saluki muuttumattomana, kuitenkin nyky-yhteiskunnassa toimeentulevana rotuna. Terveystietojen, luonteen ja käyttöominaisuuksien kartoitusta jatketaan ja tuloksista tiedotetaan harrastajille.

Kahdeksannessa luvussa on pääluvun mukaan järjestetty lähdeluettelo, josta selviää kunkin aiheen tietolähteenä käytetty aineisto. Suoraan tekstin yhteyteen on merkitty lähdeviittauksia vain harkiten luettavuuden parantamiseksi ja toiston välttämiseksi. Pääosa taulukoista on keskitetty liitteeseen 1. Rekisteröintejä ja tilastotietoja mm. taulukoihin on seurattu pääosin 31.12.2005 saakka vain Suomessa rekisteröidyistä koirista.

2. Rodun tausta

2.1 Rodun alkuperä

2.1.1 "El Hor" jalosukuinen jo tuhansia vuosia

Saluki on yksi maailman vanhimmista koiraroduista. Salukeja tai niitä läheisesti muistuttavia eläimiä esiintyy monissa arkeologisissa löydöissä. Mm. Hutchinsonin Dog Encyclopediassa on mainittu 6 000 – 5 000 eKr. peräisin oleva norsunluuhun kaiverrettu kuva salukin päästä.

Tiedetään, että salukeja on pidetty ja kasvatettu vuosituhansien ajan laajalla alueella Lähi-Idässä ja Pohjois-Afrikassa. Saluki on säilynyt rotuna osittain islamin uskon ansiosta. Islamilaiset pitävät koiraa yleensä saastaisena eivätkä uskontonsa mukaan halua syödä mitään koiran koskettamaa. Saluki ei ole heille koira, vaan "El Hor", jalo tai "El baraka", erityisesti siunattu, Allahin lahja arabin iloksi ja hyödyksi.

Arabit tunsivat suullisena perimätietona salukiensa sukutaulut useita sukupolvia taaksepäin. Mahtavilla sheikeillä kerrotaan olleen kuvitettuja ja koristeltuja muistiinpanoja salukiensa polveutumisesta satojen vuosien takaa.

Salukia on käytetty mm. gasellien, jänisten ja kettujen metsästykseseen, mutta muinoin myös paljon suuremmankin riistan, kuten esim. valkobeisa-antiloopin ja villi-aasin metsästyksessä. Sitä on kutsuttu gasellikoiraksi nopeutensa vuoksi. Saluki on näkönsä avulla metsästävä, saaliin kiinni ottava koira.

Kuvausten mukaan eräässä perinteisessä käyttötavassa salukit ajavat 2-6 koiran ryhmissä, jotka on saatettu viedä metsästykselle kamelilla tai hevosella ratsastaen. Ne on päästetty irti, kun metsästyshaukat ovat ympärää kaarrelleen viestineet saaliista. Salukien tehtävä on ollut suunnistaa haukkojen ilmoittamaan paikkaan. Saalista on ajettu siten, että se on yritetty saada kääntymään kohti kiinniottajaa, joka kurkkuun tarttumalla kaataa takaa-ajettavan eläimen maahan. Luja ote kurkusta on tainnut eläimen hapenpuutteeseen. Pienemmät eläimet, kuten jäniksen, salukin on ollut tarkoitus tuoda isännälleen. Saluki voi tappaa saaliin tai tuoda sen elävänä isännälleen, jolloin elävä saalis rituaaliteurastetaan. Saluki ei saa raadella saalistaan.

Salukin metsästykselliset turvasivat rodun säilymistä. Saluki oli tärkeä beduiinille, koska se hankki ruoan pöytään. Siitoskoirien tuli olla kestäviä, hyviä metsästäjiä.

Maailma on muuttumassa ja beduiinien perinteiden mukaiset elinmahdollisuudet vähenevät. Osa heistä on muuttanut taajamiin ja kaupunkeihin ja he ovat paljolti jättäneet paimentolaiselämän. Metsästys on useissa alkuperämaissa kielletty lailla (sallittua vain Libyassa ja Iranissa). Lain pykälistä huolimatta salukeilla metsästetään yhä monin paikoin.

2.1.2 Useita eri tyyppisiä

Salukin säilyminen ulkomuodoltaan muuttumattomana vuosituhansien ajan osoittaa, että se on soveltunut hyvin käyttötarkoitukseensa eli ruoan metsästykseseen isännälleen. Salukityyppejä tosin on useita. Tyyppien runsaus on toivottua ja rodulle

ominaista. Lähi-Itä on maantieteellisesti laaja alue, jossa salukeja on käytetty metsästyskoirana hyvin erilaisissa maasto-olosuhteissa. Eri alueilta peräisin olevien koirien risteyttäminen keskenään on synnyttänyt tyyppien ja värien kirjon. On salukeja, jotka ovat selvästi pitkärunkoisia. On myös salukeja, jotka ovat korkeuttaan lyhyempiä.

Englannin varhaisimpia salukiharrastajia oli Florence Amherst. Hän oli matkustellut paljon Arabiassa ja muualla Keski- ja Lähi-Idässä. Hän kirjoitti *Oriental Greyhounds* -lehdessä vuonna 1907: ”Slughia (tazia) tavataan Arabiassa, Syyriassa, Mesopotamiassa, Eufraat- ja Tigris-jokien laaksoissa, Kurdistanissa, Persiassa, Turkestanissa, Siinain niemimaalla, Egyptissä, Niilin laaksossa, Abessiniasa, Pohjois-Afrikassa... Slughin eri tyyppejä (lajeja) ovat shami, yamani, omani ja nejdi. Shamilla on silkinhienot korvahapsut ja pitkähapsuinen häntä. Yemeniläisellä ja omanilaisella rodulla ei ole paljon korva- tai häntähapsuja. Nejdin on sileäkarvainen muunnos. Alkuperämaan asiantuntijat pystyvät erottamaan nämä toisistaan. Joillakin seuduilla sileäkarvaiset ovat yleisempiä, toisilla taas pitkäkarvaiset.”

Eurooppaan tuodut, perinteen mukaisesti lahjoituksina saadut salukit tulivat hyvin erilaisista maasto- ja ilmasto-olosuhteista ja olivat siksi erilaisia. Kaikkia oli kuitenkin käytetty metsästykseen. Kantakoirista ja niiden jälkeläisistä on runsaasti valokuvia ja muuta aineistoa, jonka perusteella voi todeta, että nämä koirat olisivat yhä edelleenkin hyviä koiria näyttelykehiin ja jalostukseen. Rodun ulkomuodon säilyminen ennallaan vielä nykyvuosikymmeninä, kun alkuperäistä käyttötarkoitusta ei enää ole, on asiantuntevien kasvattajien ansiota.

Vuonna 1923 hyväksyttiin Britanniassa rotumääritelmä, joka yhteisesti oli muotoiltu sellaiseksi, että siihen sopivat kaikki salukin eri tyypit. Se korosti ennen kaikkea kokonaisvaikutelmaa, sopusuhtaisuutta, harmoniaa, jaloutta ja viehkeyttä.

Salukin rotumääritelmässä mainitaan muunnoksina eri karvanlaadut: pitkä- ja sileäkarvainen. Koiran turkin väri voi vaihdella melkoisesti. Lähes valkoinen, fawn, kullanvärinen, suklaanruskea, musta tai näiden värien yhdistelmät ovat kaikki yhtä oikeita.

2.2 Rotu länsimaissa

2.2.1 Englantiin tuodut kantakoirat

Englannin siirtomaavalta-aikana 1800-luvulla, ensimmäisen maailmansodan vuosina ja senkin jälkeen Lähi-Itään komennuksen saaneet upseerit tutustuivat salukiin ja sen metsästyskäyttöön. Monet saivat salukeja (shami-tyyppisiä) lahjaksi ja toivat niitä mukanaan palatessaan kotiin. Englannin salukihistorian katsotaan alkaneen vuodesta 1897, jolloin Miss Florence Amherst toi mukanaan Englantiin ensimmäiset salukinsa.

Kantakoirat Amherstia-, Sarona-, of Ruritania-, Orchard- ja Nablous-kennelien tuonteja

Vuonna 1897 Florence Amherst toi Englantiin kullanväriset uros La'aman (tunnetaan sukutauluissa myös nimellä Luman) ja narttu Ayeshan. Nämä hän oli saanut lahjaksi

Egyptissä asuessaan. Ne polveutuvat syyrialaisista salukeista. Amherst tuotti lisää salukeja eri puolilta Lähi- ja Keski-Itää. Hän ryhtyi kasvattajaksi kennelnimellä Amherstia ja hankki tuontien lisäksi itselleen materiaalia myös toisilta kasvattajilta Englannista.

Myös prikaatinkenraali Lance, joka asui vaimoineen Syyriassa, Damaskoksessa, sai salukeja lahjaksi. Vuoden 1919 aikana hän kasvatti Damaskoksessa kaksi pentuetta, Kun Lancet palasivat Englantiin 1921, he toivat mukanaan kaksi kasvattiaan, black&tan -sisarukset Sarona Kelbin ja Sarona Saronan (isä Seleughi, hapsullinen particolour, ja emä Baalbek, sileä grizzle). He tuottivat myöhemmin kaksi kullaväristä salukia Sarona Katafin ja Sarona Reeshanin. Katafin vanhemmat olivat Amaran läheltä Shammarin heimon kasvattamia. Reeshan oli puolestaan kotoisin Irakin ja Iranin rajamailta. Näihin neljään kantakoiraan perustuu Sarona-kennelin kasvatustyö.

Lancen kasvatti Sarona Kelb sai 12 sertiä ja oli ensimmäinen salukiuros, joka sai Englannin muotovalionarvon. Se oli myös hallitseva siitosuro rodun alkuaikoina Englannissa. Sarona Kelbillä oli 22 pentuetta rotumääritelmän hyväksymisen jälkeisinä vuosina, joten siitä tuli vallitseva salukin malli. Sitä pidettiin ”pohjoisena salukityyppinä”, joka yleensä yhdistettiin ”Persian vinttikoiratyyppeihin”. Tätä pidettiin yksimielisesti kookkaana, raskastekoisena ja runsashapsuisena.

Amherstin salukit olivat puolestaan pääasiassa pientä, siroa tyyppiä, mutta kuitenkin kestäviä ja voimakkaita, puhtaasti ns. autiomaatyyppiä, jota tavataan eniten Arabian niemimaalla ja sen lähialueilla. Vuosina 1897-1937 Amherst rekisteröi 50 pentuetta (199 pentua). Hän teki muiden kasvattaja-aikalaistensa tapaan usein hyvin läheisiä yhdistelmiä: täyssisarukset, äiti/poika ja serkusyhdistelmiä.

Lancen kasvatti Sarona Kelb ja hänen muut kantakoiransa löytyvät edelleen liki kaikkien eurooppalaisten ja amerikkalaisten salukien sukutauluista. Lancet tuottivat lisää salukeja, mm. nartun sekä Ammanista (Sarona Safedi) että Palestiinasta (Jeshimon of Judea). Vuosina 1919-34 Sarona-kenneliin rekisteröitiin 41 pentuetta.

Lancen pariskunnan ja Florence Amherstin ansiosta saluki sai rotuna valtavasti julkisuutta. Julkisuuden siivittämänä Englannista vietiin salukeja niin manner-Eurooppaan kuin Yhdysvaltoihinkin jo vuodesta 1925 alkaen.

Pariskunta Vereker-Cowley kuuluivat myös varhaisimpiin kasvattajiin. Vereker-Cowleyt tuottivat salukiparin silloisesta Mesopotamiasta. Uros oli nimeltään Malik-el-Zobair. Se oli kotoisin läheltä Persianlahtea. Narttu Zobeida-al-Zobair oli kotoisin etelämpää, läheltä Bashraa. Näiden salukien kaksi jälkeläistä Zobeid ja Farha siirtyivät myöhemmin Amherstin omistukseen. Hän käytti molempia jalostukseen. Ch Zobeidilla oli toistakymmentä Amherstia-pentuetta.

Lähi-Idässä palvelleiden sotilaiden palatessa kotimaahan salukeja tuli yhä lisää Englantiin hyvin laajoilta alueilta eri maista ja eri olosuhteista. Monet vaihtoivat omistajaa useaan kertaan ja lähes kaikkia käytettiin jalostukseen. Muun muassa majuri Bentick toi keski-Irakin kurdialueelta Rishan ja Feena -nimiset salukit ja majuri Bayne Jardine toi kermanvärisen nartun nimeltä Hama of Homs (Darrah / Silmin), joka Saronan kantakoirien ohella vaikuttaa merkittävästi eurooppalaisten ja amerikkalaisten salukien sukutauluissa.

Mrs Crouch (kennel Orchard) omisti salukeja vuodesta 1922. Hänellä oli mm. Bahrainista tuotettu narttu nimeltä Hoshā el Bahrain. Sen oli tuonut Englantiin majuri Philby. Hän oli tuonut myös kolme muuta salukia, joista ainakin Abu Souffi -niminen esiintyy useissa sukutauluissa. Crouch kasvatti 16 pentuetta vuosina 1924-1938 (kuusi muotovaliota).

Miss Doxfordin Of Ruritania -kenneliin tuli ensimmäinen saluki, Tazi of Ruritania, vuonna 1920 Egyptistä. Doxford kasvatti vuosina 1927-1937 27 pentuetta (seitsemän muotovaliota).

Nablous-kennelin omistaja Joan Mitchell oli asunut Egyptissä, jossa hän oli tutustunut salukeihin. Hän sai yhden salukinartun (Sheila of Amman) lahjaksi asuessaan Palestiinassa. Sheila astutettiin palestiinalaisella salukilla (Jack of Jerusalem) ja tästä pentueesta Mitchell toi kaksi pentua mukanaan palatessaan Englantiin (uroksen Ebni-el-Nablous ja nartun Binte-el-Nablous). Lisäksi hän tuotti useita salukeja Palestiinasta. Nablous-salukeja kuvattiin todellisiksi autiomaan tyypeiksi. Ne olivat pieniä, siroja, enimmäkseen punaisia tai punagrizzlejä. Nablous-linjat jatkuvat vielä tänä päivänä esimerkiksi Knightellington -salukeissa.

Ennen toista maailmansotaa aloittivat Englannissa toimintansa myös lukuisat muut kennelit (esim. Nal-, of Iraq-, Knightellington-, Haredam- ja Mazuri), joiden kasvatit ovat olennaisin osa nykyisten läntisen maailman salukien sukutauluja. Näiden kenneleiden kasvatustyö perustui pääasiallisesti em. muiden kenneleiden kantakoiratuonteihin eri puolilta Lähi-Itää.

Englantilaiset kantakoirat olivat olleet kotimaassaan metsästyskäytössä. Englannissa harrastettiin myös salukeilla juoksukilpailuja, joihin osa varhaisista kenneleistä osallistui innokkaasti. Englannissa juostiin ensimmäisen kerran vieheen perässä jo 1800-luvun puolella. Myös kilpailumuoto, jossa käytettiin elävää riistaa, oli Britanniassa mahdollinen aina v. 2005 asti. Sääntöjen mukaan siinä arvioitiin koirien nopeutta, ohitusta, kääntymistä, tappamista ja tappamisen yritystä, joista nopeudesta ja ohittamisesta sai eniten pisteitä.

Toinen maailmansota muutti salukimaailmaa paljon. Koiraharrastus ja kasvatustoiminta olivat käytännössä pysähdyksissä vielä jonkin aikaa sodan jälkeenkin. Harvat jäljellä olevat kasvattajat yrittivät pitää linjojaan hengissä. Tilannetta vaikeuttivat myös jatkuvat tautiepidemiat, jotka saattoivat tappaa koko pentueen kerrallaan. Kuuden sotavuoden aikana (1939-1946) Englannissa syntyi vain 20 salukipentuetta, kuuteen eri kenneliin (Knightellington, Mazuri, Zomahli, Goldendawn, Zahara ja of Shammar).

Ennen 2. Maailmansotaa tuodut kantakoirat ovat vahvasti edustettuina läntisen maailman salukipopulaation sukutauluissa. Ne ovat esikuvana arvostettuja salukeja ja olivat rotumääritelmän laadinnan pohjana. Salukeja esitettiin kuitenkin näyttelyssä jo 20-luvulla myös mm. Ruotsissa, Saksassa ja Hollannissa. Manner-Eurooppaan ja Ruotsiin tuotiin salukeja Britannian ohella myös alkuperämaista jo tuolloin. Keskeisiä näistä tämän päivän koirien kannalta ovat jonkin esimerkin mainitaksemme iranilainen, Saksan valio Cyrus (uros, s. 1918) ja Teheranista tuotu, myöskin Saksan valio Slongha Peri (narttu, s. 1917).

Tuonnit eri puolilta Lähi-Itää ovat jatkuneet näihin päiviin asti niin Eurooppaan kuin Amerikkaankin. Tuontimaita ovat olleet mm. Iran, Irak, Egypti, Kuwait, Syyria,

Bahrain, Isreal/Palestiina/Transjordania (rajamuutoksia 1924-1978), Oman ja Saudi-Arabia. Sukutauluissa vaikutukseltaan keskeisimpien, varhaisten brittiläisten koirien ohella mm. Saksaan, Hollantiin ja Yhdysvaltoihin tuodut kantakoirat vaikuttavat nekin kotimaisten koiriemme taustalla. JTO:n liitteenä (liite 2) on luettelo joistakin uudemmista kantakoirista, jotka edelleen löytyvät useiden suomalaisten ja pohjoismaalaisten salukien taustoista.

2.2.2 Suomeen 1940-luvun lopussa

Suomeen saimme pysyvästi salukeja vuonna 1949, kun Anja Strandell tuotti Gwen Angelin kuuluisasta Mazuri-kennelistä kaksivuotiaan black & tan -värisen nartun. Ennen lähtöään kotimaastaan Mazuri Zahilat oli astutettu mustavalkokirjavalla Mazuri Kirabenilla, ja ensimmäinen suomalainen salukipentue syntyi Strandkulla-nimellä 14. heinäkuuta 1949.

Zahilat oli ensimmäinen saluki, josta tuli Suomen muotovalio, ja sen tyttärestä Strandkulla Zulamithista tuli ensimmäinen Suomessa syntynyt salukivalio. Mazuri Zahilat ja Mazuri Kiraben löytyvät edelleen lähes jokaisen Suomessa syntyneen salukin sukutaulusta.

1950-luvulla Suomessa syntyi kaikkiaan viisi salukipentuetta, yhteensä 21 pentua. Ensimmäinen syntyi 7. heinäkuuta 1954 Dagmar Grahnin of Kaukajärvi –kenneliin. Emänä pentueelle oli Strandkulla Zulamith ja isänä Britanniasta Ruotsiin tuotu Dk & S Ch Windswift Khosro. Muut 50-luvulla syntyneet salukipentueet olivat jo mainittujen kahden pentueen jälkeläisiä. Ensimmäinen suomalainen kansainvälinen muotovalio oli grizzlenarttu Pörtbacka Elektra, jonka vanhemmat olivat sisarukset ensimmäisestä of Kaukajärvi –pentueesta.

1960-luku alkoi kauan odotetun uuden tuonnin saapumisella. Grizzleuros Ch Mazuri Orezza oli syntynyt 14. huhtikuuta 1960. Orezza ja samalla vuosikymmenen ensimmäinen pentue syntyi Aulikki Norometsän del Flamante –kenneliin 16. maaliskuuta 1963. Syntyneen del Flamante F-pentueen emänä oli Ch Ashfar Sheeba (Int Ch Farao of Kaukajärvi-Strandkulla Sheeba). Tällä pentueella on ollut suuri merkitys salukikasvatukselle sekä Suomessa että Ruotsissa, sillä näiden pentujen jälkeläisistä vielä 2000-luvullakin salukeja kasvattavat Kirman- ja El Hamrah-kennel saivat ensimmäiset salukinsa. Myös edelleen toimivan Asarafi-kennelin ensimmäisen pentueen isä oli tästä pentueesta.

Vuonna 1965 Ch Firousi del Flamante synnytti 4+4 pentua, isänä ruotsalainen Englannin tuonti Int Ch Asphodel Arabis. Nartun tästä pentueesta kansainväliset valiot Sadruk del Flamante ja Sahud del Flamante ovat edelleen edustettuina suomalaisten koirien sukutauluissa.

Jo näinä rodun kotiutumisen ensimmäisinä vuosikymmeninä harrastettiin juoksutoimintaa myös Suomessa. Salukien ratajuoksun ensimmäinen Suomen mestari oli vuonna 1957 Farao of Kaukajärvi (s. 1954, isä Windswift Khosro, äiti Strandkulla Zulamith). Juostu matka oli 200 m. Ratajuoksukilpailujen alkuvuosina 1957-1969 voitti Faraji del Flamante (s. 1963, isä Mazuri Orezza, äiti Ashfar Sheba) eri matkojen mestaruuden 10 kertaa ja se oli myös ensimmäinen Derby-voittaja vuonna 1965. Sadruk del Flamanten poika, Qal'eh Darren Aladdin, juoksi puolestaan 1969 Suomen ennätyksen, jota se piti nimissään yli 20 vuotta. Sen suku, kuten edellä

lueteltujen muidenkin koirien sukutaulusta, esiintyy vahvasti nykyisten salukiemme takana. Ei ihme, että suomalaisten salukeiden joukosta on löytynyt myös loistavia ratajuoksijoita.

60-luvun aikana tuotiin Suomeen vielä 10 salukia lisää Ruotsista ja Englannista. Ch Northsea of Daxlore oli ensimmäisen Kirman-pentueen ja kermanvärisen uroksen Kirman Lurjuksen emä. Pentue syntyi vuonna 1969, isänä Int Ch Sadruk del Flamante. Ch El Kelus Farissla tuotettiin Merva Henttosen Sahrai-kenneliin kantanartuksi. Ibinores Sarih tuli Ruotsista Stella & Veronica Margelinille, ja sai ensimmäisen Asarafi-pentueen 1969, isänä Ch Faraji del Flamante. Int Ch Danaelii Chadesha-el-Kheyr tuotiin Ruotsista Lilja Grönholmin Qal'eh Darren -kennelin kantanartuksi, ja sai 8 pentua (A-pentue) vuonna 1969, isänä Int Ch Sadruk del Flamante. Näiden lisäksi saapuivat Burydown Wadha, Skynymph of Daxlore Sahrai-kenneliin, Ch Tahawi Morhsen, Tahawi Nosrat, Int Ch Danaelii Chediw-el-Faraj sekä Suomen ensimmäiset sileät salukit, Ch Azadi Zabardast ja Azadi Zenoubia (Kirman-kenneliin). Zenoubiasta tuli Euroopan ensimmäinen sileäkarvainen kansainvälinen muotovalio. 1960-luvulla syntyi yhteensä 11 salukipentuetta, kaikkiaan 47 salukinpentua.

Lisää tietoa suomalaisista kasvattajista ja tuontikoirista löytyy luvusta 4.1 Populaatio, liitteenä olevasta tuontikoirien listasta (liite 1, taulukot 5-8) ja Suomen Salukikerhon nettisivuilta.

3. Järjestöorganisaatio ja sen historia

Suomen Salukikerho ry, SSaK on perustettu vuonna 1987 rotua harrastavaksi yhdistykseksi. Rotujärjestönä toimi Suomen Vinttikoiraliitto ry. Rotujärjestöoikeudet SSaK:lla on ollut 27.11.2005 alkaen. Vuonna 2005 jäseniä oli 326. Kerhon jäsenmäärän kehitys näkyy taulukosta 1 (liite 1).

Ylin päätäntävalta on yleiskokouksella, joka kokoontuu keväällä ja syksyllä. Yleiskokous valitsee hallituksen, johon kuuluu puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja viisi jäsentä. Hallituksen sihteeri voi olla yksi jäsenistä tai hallituksen ulkopuolinen. Hallituksen jäsenten toimikausi on kaksi vuotta siten, että vuosittain erovuorossa on puolet jäsenistä. Hallitus voi nimetä tarpeen mukaan toimikuntia tai henkilöitä eri tehtäviin. Tällä hetkellä toiminnassa ovat lehti-, näyttely-, juoksu-, internet-kotisivu-, talous-, kahvio- ja salukileiritoimikunnat, pentuvälitys sekä eri harrastusmuotojen pisteidenlaskenta.

Hallitus valitsee jalostustoimikunnan ja määrää myös sen toimikauden pituuden. Hallitus voi antaa jalostustoimikunnan valinnan yleiskokouksen tehtäväksi.

Jalostustoimikunnan tehtävänä on tiedon kerääminen mm. kyselyjä, jalostustarkastuksia tai erilaisia mittauksia järjestämällä, rodun tilan seuraaminen, neuvonta, ulkomuototuomarikoulutus sekä jäsenistön informoiminen ja kouluttaminen. Lisäksi jalostustoimikunta vastaa pentuvälityksestä ja toimii rotuunotoissa SKL:n ohjeiden ja käytännön mukaisesti. Ajankohtaisimpia tehtäviä ovat toimikunnan toiminnan, tietojenkeruun ja arkistoinnin organisointi ja toiminnan vakiinnuttaminen.

4. Nykytilanne

4.1 Populaatio

4.1.1 Kasvattajat, tuonnit, emät ja isät

Salukikasvattajia on vuosina 1949-2005 ollut yhteensä 54, joista noin 40 % on teettänyt vain yhden pentueen. Pentueita on ollut 356, joista 7 % on rekisteröity ilman kennelnimeä, viimeisin näistä 1998. Suomessa on kolme salukikasvattajaa, jotka ovat kasvattaneet jo yli 30 vuoden ajan salukeja ja kasvattavat edelleen. Liitteissä on täydellinen luettelo salukikasvattajista vuosilta 1949-2005 (liite 1, taulukko 2) sekä luettelot eniten kasvattaneista (liite 1, taulukko 3) ja viimeisen viiden vuoden aikana kasvattaneista (liite 1, taulukko 4).

Suomeen on tuotu 75 salukiurosta ja 77 narttua. Tuontinartuista 20 yksilön eli neljänneksen suku jatkuu tiettävästi tänä päivänä Suomessa, uroksista viidesosan suku jatkuu alenevissa polvissa. Liitteenä lista tuontiuroksista (liite 1, taulukko 5) ja -nartuista (liite 1, taulukko 6), joiden suvut jatkuvat.

Tuontimaina olivat pitkään Ruotsi ja Britannia. Ensimmäiset USA:n tuonnit olivat vuonna 1972 syntyneet Srinagar Dhaki of Kirman ja Srinagar Tanyatu of Kirman. Lähinnä Pohjoismaista, Keski-Euroopasta, Britanniaasta, USA:sta ja Australiasta tuotujen koirien suku jatkuu edelleen. USA:n salukit polveutuvat kuitenkin samoista Sarona- ja Amherstia- salukeista kuin Britannian ja Suomenkin salukit. Myös Australian salukit polveutuvat brittiläisistä kantakoirista. Pieniä lisäyksiä kantakoiriin on tullut muutakin kautta kuin Britannian tuonteina (esim. USA ja Saksa, kts. liite 2 uusista kantakoirista) ja nämä osaltaan vaikuttavat pohjoismaisten koirien taustoissa.

Täydellinen luettelo Suomen tuontisalukeista on liitteessä (liite 1, taulukko 7).

4.1.2 Salukien rekisteröinnit, pentueet ja jalostuskäytön ikä

Saluki on populaatioltaan pienehkö rotu. Väestöpohjaan suhteutettuna niiden määrä on meillä varsin kiitettävä muuhun Eurooppaan verrattuna. Salukin Maailmankongressissa 2002 pidetyn esityksen (Dagmar Hintzenberg-Freisleben, Salukis in Contemporary Western Society) mukaan manner-Euroopassa on rekisteröity arviolta yli 20 000 salukia rotumääritelmän kirjoittamisen, v. 1923, jälkeen. Jos keskimääräiseksi eliniäksi arvioitaisiin 10 vuotta, olisi kongressin aikoihin manner-Euroopassa elänyt kuutisen tuhatta salukia. Suhteutettuna väestöpohjaan arvioitiin Suomessa olevan salukeja jopa kymmenkertaisesti verrattuna Saksaan ja Ranskaan.

1990-luvulla rekisteröintimäärät laskivat läntisessä Euroopassa. Skandinaviassa on hieman erilainen tilanne. Vaikka rekisteröinnit olivat laskeneet Tanskassa ja Norjassa, pysyivät ne jotakuinkin samalla tasolla Ruotsissa. Suomessa sitä vastoin rekisteröinnit nousivat 80%:ia edelliseen vuosikymmeneen verrattuna. Pohjoismaisittain Ruotsin kanssa Suomi on siten ”suuri salukimaa”. Yhdysvalloissakin rekisteröintimäärät ovat lukumäärällisesti vain noin nelinkertaiset Suomeen verrattuna.

Ensimmäinen Suomessa rekisteröity saluki oli syntynyt 1941, kun Ruotsissa salukeja oli ollut 1920-luvulta alkaen. Suomessa uusia salukeja alkoi syntyä vuosittain 1963 alkaen ja pysyvästi kymmeneen yllettiin 1970-luvulla. Kolmen peräkkäisen vuoden keskiarvo alkoi pysytellä 50 yläpuolella vasta 1988 alkaen. 2000-luvulla tuontien ja Suomessa syntyneiden yhteismäärä on vaihdellut välillä 49-99. Keskiarvo jaksona 2000-2006 on 76 salukirekisteröintiä vuodessa ja taso oli sama kautta 90-luvun. Liitteenä tilastot vuosittaisista rekisteröintimääristä (liite 1, taulukot 8 ja 9).

Viimeisen kahdenkymmenen vuoden jaksolla pentueita on ollut keskimäärin 11,2 vuodessa. Kasvattaminen on vilkastunut, joten viimeisen 15 vuoden keskiarvo on 12,2 pentuetta vuodessa. Vuosina 1986-1990 syntyi vain 8,2 pentuetta vuodessa. 1980-luvun jälkeen vuosi 2001 on ainoa, jolloin pentueiden määrä putosi alle kymmeneen (7 kpl). Keskimääräinen pentuekoko on vaihdellut välillä 4,4-7,3 pentua. Se on noussut 1980-luvun jälkipuoliskon keskiarvosta kokonaista yhdellä pennulla. Pentueiden kokonaismäärät ja pentuekoot liitteenä. (liite 1, taulukko 10).

Suomessa oli vuosina 1986- 2005 jalostukseen käytetyillä nartuilla keskimääräinen ikä 5v 2kk ja uroksilla 4v 6kk (liite 1, taulukko 11). Nartun jalostuskäytön iän keskiarvoa käytetään sukupolven pituuden mittana. Vakiintuneeseen tapaan voimme tämän perusteella olettaa salukeilla edelleen sukupolven pituudeksi viisi vuotta. Urosten jalostuskäytön ikä on alhaisempi. Niiden jalostuskäyttö aloitetaan usein aiemmin. Toisaalta, urosten jalostusura voisi olla huomattavasti pidempi kuin nartuilla.

Ruotsin Salukiringenissä esitettyjen tietojen mukaan Norjassa salukien rekisteröintimäärät ovat pysytelleet jatkuvasti alle viidenkymmenen ja 1990-luvun lopun ajan jopa alle 30 yksilöä vuodessa. Svenska Kennelklubbenin tietokannan rotukohtaisten tilastojen mukaan Ruotsissa on salukeja rekisteröity v. 2000 jälkeen jatkuvasti yli sata vuodessa määrän vaihdellessa välillä 102-130. Yhdysvalloissa salukeja rekisteröitiin v.2004 364 kpl (73 pentuetta) ja v. 2005 286 kpl (51 pentuetta). Australiassa salukien vuotuiset rekisteröinnit ovat laskeneet alle sataan yksilöön vuoden 2000 jälkeen.

4.1.3 Kotimaisten koirien ja tuontikoirien jalostuskäyttö

Ulkomaisten sekä tuontiurosten käyttö on hiukan yleistynyt 1980-90-luvun vaihteeseen verrattuna. Kaikkiaan 1986-2005 välillä syntyneillä 224:llä pentueella on 172 eri isää. Isistä oli 27 kpl ulkomaisia ja tuontiuroksia 28 kpl. Jalostusnartuista 20 kpl (9,3 %) oli tuontinarttuja (liite 1, taulukko 12).

Vuoden 1999 jälkeen syntyneillä koirilla on jalostusura vielä kesken. V. 2000-2004 syntyneitä ja Suomessa rekisteröityjä salukeja on 198 narttua ja 195 urosta, yhteensä 393 kappaletta. Näistä vasta 12 urosta (6,2 %) ja 8 narttua (4,4 %) on käytetty siitokseen syksyyn 2006 mennessä. Näistä kuudella on ollut 2 pentuetta ja muilla yksi pentue.

Jotta saataisiin käsitys vakiintuneesta pentueiden siitoskäytön yleisyydestä, tarkastellaan ajanjaksoa, jona syntyneiden koirien siitosura on päättynyt tai päättymäisillään. Suomessa 1980-1999 syntyneistä ja Suomessa rekisteröidystä 1232 salukeista 285 yksilöä (23 %) käytettiin jalostukseen kotimaassa. Näistä on 112 urosta (17,7 % kaikista uroksista) ja 173 narttua (28,8 % kaikista nartuista).

Jalostukseen käytetyt koirat tulivat 187 eri pentueesta, joista 154 olivat kotimaisia. Pentueita oli kyseisenä ajanjaksona Suomessa kaikkiaan 207, joten jalostukseen on käytetty 74 % pentueista. Pentueista 22 oli sellaisia, joissa jalostukseen käytettiin 3-4 yksilöä. Näistä 22 pentueesta suku jatkui 114:ssä pentueessa.

Rekisteröintimäärien kasvu ja ulkomaisten astutusten yleistymisen ovat vaikuttaneet siitokseen käytettyjen kotimaisten pentueiden osuuden pienenemiseen, sillä 1995-1999 syntyi Suomessa 62 pentuetta, joista 69 eri yksilöä 36 eri pentueesta on käytetty jalostukseen. Siitoksen käytettyjen pentueiden osuus laski siten 58 %:iin (siitokseen käytettyjä tuonteja lisäksi tuona aikana syntyneissä 13 kpl). Jalostuskäyttö on myös keskittynyt aiempaa enemmän tiettyihin pentueisiin, eli aiempaan verrattuna harvempia pentueita on käytetty jalostukseen mutta niissä on vastaavasti käytetty keskimäärin hiukan useampia yksilöitä.

Yhteensä em. 198 nartulla ja 195 uroksella on ollut 242 pentuetta v. 2006 mennessä. Yli kolmannekselle 90-luvun lopun pentueista ei ole ollut vaikutusta tulevaan kantaan. Jalostukseen käytettyjen osuus voi vielä hieman nousta, koska 1990-luvun lopulla syntyneet ovat edelleen jalostusiässä.

4.1.4 Sukusiitoksen tarkastelua

Sisäsiitos on sukua olevien eläinten parittamista. Sisäsiitoksen intensiteetti on sitä suurempi, mitä läheisempää sukua vanhemmat ovat esimerkiksi puolisisarusten tapauksessa suurempaa kuin serkusten. Suljetussa populaatiossa (=eläinten joukko, johon ei pääse ulkopuolisia yksilöitä jatkamaan sukua) sisäsiitoksen aste riippuu sukua jatkavien koiraiden ja naaraiden määrästä. Suljetussa populaatiossa sisäsiitosaste kasvaa sukupolvelta toiselle.

Sukusiitosta voidaan myös tarkastella uutena sukusiitoksena (viimeiset 5-10 polvea) ja vanhana, historiallisena sukusiitoksena, jolloin tarkasteltavana on paljon pidempi ajanjakso. Historiallinen sukusiitos pitkistä sukutauluista laskettuina ei saisi nousta enempää kuin 1 % sukupolvessa koko rodun tasolla.

Sisäsiitoksesta seuraa:

- Heterotsygoottien geeniparien osuus vähenee sukupolvesta toiseen
- Geneettinen vaihtelu vähenee myös sisäsiitetyn linjan sisällä.
- Sisäsiitosdepressio, joka tarkoittaa ilmiötä, jossa kannan yksilöiden elinkyky vähenee. Tämä johtuu siitä, että homotsygoottien geeniparien yleistymisen myötä yleistyvät täysin väistämättä myös sellaiset homotsygootit geeniparit, joilla on tappavia ja tuhoisia vaikutuksia.

Kun sukusiitosta jatketaan useiden sukupolvien ajan, on aika ajoin pidettävä huoli siitä, että kahdentuneet geenit purkautuvat. Käyttämällä vieraslinjaista koiraa saadaan kahdentuneet geeniparit purkautumaan, minkä jälkeen voidaan taas palata haluttuun linjaan. Tämän lisäksi on otettava huomioon se, millainen koirien historiallinen sukusiitosprosentti on. Käytettävien koirien taustalla ei saa olla ns. historiallista sukusiitosta, jotta geenien purkautuminen toteutuisi.

Karkeasti yksinkertaistaen voidaan sanoa, että mitä vähemmän sisäsiitosta, sen suurempi sairauksien tai vikojen kirjo on, mutta niistä kärsivien yksilöiden määrä on

vähäisempi, kun taas sisäsiittoisuuden kasvaessa vikojen kirjo pelkistyy, mutta niistä kärsivien yksilöiden kokonaismäärä nousee. Kun annetaan suosituksia, pitää tarkastella vähintään viiden sukupolven sisäsiitosastetta. Joitakin, myös tärkeitä, ominaisuuksia voidaan menettää sisäsiitosasteen kasvaessa.

Populaatiogenetiikasta on lisätietoja, kaavoja ja laskentaesimerkkejä lukuisissa alan teoksissa, mainittakoon esim. lähteenä oleva klassikko "Genetics for the Animal Sciences" (van Vleck et al. 1987).

Osalla suomalaisista salukipentueista on jompikumpi vanhemmista tuontikoira tai ulkomainen, jolloin jalostustietokannassa on niistä tiedot vain kolmelta sukupolvelta. Puutteellisesti kirjattuja sukutauluja on niin paljon, että on aiheellista käyttää harrastajien ylläpitämää, myöskin julkista, Pawpeds-tietokantaa. Pawpeds:stä on kerätty tiedot 148 pentueesta vuosilta 1949-1985 ja 224 pentueesta ajalta 1986-2005.

Kun tarkastellaan viimeistä 20 vuotta viiden vuoden keskiarvoina, on havaittavissa laskeva trendi: kahdeksan polven sukusiitosprosentin keskiarvo laskee 11,2 %:sta (laskettu siis ajanjaksolta 1986-1990) 6,1 %:iin (keskiarvo 2001-2005) ja viideltä polvelta muutos on 7,5 %:sta 3,1 %:iin. Ero on suuri, sillä kahdeksan polven sukusiitos on lähellä puolisisar-parituksesta seuraavaa sukulaisuussuhteen tasoa (12,5 %) ja viidellä polvellakin yli serkusparituksen tason (6,25 %). 1990-luvun lopulla sukusiitosprosentti on vakiintunut nykyiselle tasolle (4.9-8.8 %). Sukusiitosprosentit vuosittain löytyvät taulukosta 13 (liite 1).

Kuvaavaa salukikannallemme on, että kun verrataan viiden polven ja kahdeksan polven sukusiitosprosentteja, 0 %:n yhdistelmien määrä putoaa runsaasta viidenneksestä vain muutama prosenttiin. Populaatiossamme ei siis ole juuri tehty yhdistelmiä, joissa ei olisi lainkaan uutta sukusiitosta.

Ruotsissa P-E Sundgrenin v. 2004 tekemä raportti salukien jalostuksesta analysoi sisäsiitoksen vaikutusta hedelmällisyyteen tutkimalla yksityiskohtaisemmin pentuekoon ja sisäsiitosasteen yhteyttä. Raportti sisältää narttujen ensimmäisten pentueiden koot 1970-luvulta lähtien (liite 1, taulukko 14).

Sukusiitosasteen laskennassa on syytä huomata, että sukusiitosaste kuvaa vain paritettavien yksilöiden keskinäistä 'sukulaisuuden määrää': yhteisistä sukulaisista seuraavan homotsygoottien geeniparien todennäköisyyttä yksilön perimässä. Yhden yhdistelmän sukusiitosaste ei sinällään kuvaa homotsygotisoitumisen määrää kannassa. Sukusiitosastetta on yleensäkin tarkasteltava koko kannan tasolla ja myös muita mittareita on käytettävä, jotta populaation rakenteesta, mahdollisuuksista ja pullonkauloista, saataisiin kokonaiskuva.

4.1.5 Tehollinen populaatiokoko

Jos ajatellaan, että kasvatus pysyisi pitkään keskimääräisellä tasolla 12 pentuetta vuodessa, niin yhden sukupolven, viiden vuoden, aikana tämä tarkoittaisi 60 pentuetta.

Tehollinen populaatiokoko määrittää jalostuspohjan laajuutta. Mitä pienempi tehollinen populaatio on, sitä nopeammin sen keskimääräinen sukusiitosaste kasvaa ja geenit homotsygoituvat. Tällöin monia geenejä menetetään populaatiosta, mikä

kaventaa jalostuspohjaa peruuttamattomasti. Tehollinen populaatio vastaa ideaalitapauksessa siis sitä määrää eläimiä, joka tasaisella sukupuolijaolla ja sattumanvaraisilla parituksilla tarvittaisiin, jotta saataisiin aikaan sama sukusiitosasteen nousu (geenikato) sukupolvea kohti kuin vapaassa koiraelainpopulaatiossa.

Elinkykyiselle teholliselle populaatiokoolle on esitetty erilaisia raja-arvoja. Hyvänä ja turvallisena pidetään 200 jalostuskoiraa sukupolvea kohden ja hyvin kriittisenä rajana 50 siitosyksilöä / sukupolvi.

Yleinen kaava tehollisen populaatiokoon laskemiseksi ns. *ideaalipopulaatiossa* on seuraava:

$$\text{Tehollinen populaatiokoko (Ne)} = 4 \times \text{Nm} \times \text{Nf} / (\text{Nm} + \text{Nf})$$

Nm = todellisten siitosurosten määrä, Nf = todellisten siitosnarttujen määrä

Em. pentumäärätilaston mukaan, tilanteen pysyessä vakiona, salukeilla voisi maksimissaan olla 60 eri isää ja 60 eri emää sukupolven aikana. Jos salukien populaatio olisi ideaali, niin tällä määrällä tehollinen kannan koko olisi:

$$(4 \times 60 \times 60) / (60 + 60) = 120 \text{ yksilöä}$$

Jos oletamme, että uroksia käytettäisiin jalostukseen keskimäärin 2 kertaa ja narttuja edelleen vain yhden kerran, olisi eri isiä tällöin vain 30 kpl. Tällöin tehollisen kannan kooksi saataisiin 80 yksilöä. Osaa nartuista haluttaneen perustellusti käyttää jalostukseen useamman kerran. Oletetaan siten vielä, että sukupolven aikana syntyvillä 60 pentueella olisi 50 eri emää ja 35 eri isää. Tällöin tehollisen kannan koko olisi 82, kullakin nartulla keskimäärin 1,2 pentuetta ja uroksella 1,7 pentuetta. Tämä täysin kuvitteellinen esimerkkilaskelma kertoo, että nykyisillä kasvatusmäärillä Suomessa ei ole juuri mahdollisuuksia huippuyksilöiden merkittävään suosimiseen ilman jälkiseurauksia populaation rakenteelle.

Jos pentujen kysyntä ja kasvatusmäärät nousisivat sataan pentueeseen sukupolvessa, tehollinen kannan koko pysyisi yli sadassa, vaikka uroksia käytettäisiin jalostukseen keskimäärin 2 kertaa ja narttuja 1,4 kertaa. Tällöinkin kannankoko olisi kuitenkin yliarvio, koska tämä laskentapa ei huomioi sukulaisuutta. Vaikka pentujen kasvatus ja kysyntä kasvaisi 50 %, niin sittenkin jalostuspohjan laaja-alaisesta käytöstä on kannettava erityisesti huolta, ei vain välttämällä meriiteiltään tähtiyksilöiden yletöntä suosimista (matadorijalostus) vaan myös kiinnittämällä huomiota siihen, etteivät siitosyksilöiden valinnat kohdistuisi tarpeettoman suppeaan joukkoon pentueita tai pentueen sisällä toistuvasti vain tiettyyn yksilöön.

Taulukko 15: Viiden vuoden jaksoina 1986-2005 arvioitu tehollinen kannankoko isien ja emojen määrän mukaan, kun näiden keskinäistä sukulaisuutta ei huomioida.

	Pentueita	Uroksia	Narttuja	Tehollinen kannan koko	% maksimista *
1986-2005	224	172	166	338	75 %
1986-1990	41	30	31	61	74%
1991-1995	66	50	54	104	79%
1996-2000	63	47	54	101	80%
2001-2005	54	45	47	92	85%

* Maksimilla tarkoitetaan tilannetta, jossa jokaisen syntyneen pentueen vanhempina olisivat olleet eri urokset ja nartut. Tällöin tehollisen kannan koko olisi suurin mahdollinen: esim. kaudella 2001-2005 maksimi kannan koko olisi ollut kaksi vanhempaa x 54 pentuetta = 108. Toteutunut tehollinen kannan koko 92 on tästä 85%.

Osuus maksimista on noussut 80-luvulta alkaen. Lisäksi kohdassa liitteessä 1 taulukko 12 osoittaa, että tuonti- ja ulkomaisten urosten käyttö on lisääntynyt. Nämä molemmat seikat vaikuttavat suotuisasti tehollisen kannan kokoon ja sukusiitosasteeseen.

Koska salukien kanta ei ole lähelläkään sellaista ideaalia, mitä em. kaava kuvaa, ovat arviot kuitenkin hädän tuskin suuntaa antavia. Malli soveltuisi populaatioon, jossa sisäsiitos olisi vähäistä, ts. siitosyksilöt eivät olisi juuri sukua toisilleen. Suomessa useimmat siitosyksilöt ovat sukua toisilleen 5 polven sisällä ja liki kaikki 8-10 polven sisällä (vrt. liite 1, taulukko 16).

Jos laskennassa huomioitaisiin siitoskoirien väliset sukulaisuussuhteet, tehollisen populaation koko laskisi. Kun lisäksi huomioidaan urosten yleisempi siitoskäyttö, arvo laskee edelleen ja kun lopuksi huomioitaisiin koko kannan sisäsiitosaste, voidaan päätyä murto-osaan em. tavalla saadusta tuloksesta (ks. esim. Mäki & Ekman). Käytettävissä ei ole ollut resursseja toteuttaa laskentaa näin tarkasti. Voimme vain ounastella, mahtaisiko salukien tehollinen kanta ylittää 50 yksilön ehdottoman riskirajan yläpuolelle.

Tehollisen populaatiokoon saa laskettua myös sukusiitosasteen kasvunopeudesta: $1/(2 \text{ kertaa kasvunopeus per sukupolvi})$. Sukusiitosasteen kasvunopeuden perusteella laskettuna saadaan ns. toteutunut tehollinen koko. Ideaalipopulaatioon soveltuvat menetelmät antavat aina yliarvioita.

Jos oletetaan karkeasti, aivan esimerkin vuoksi, että suomalaiset salukit olisivat 2000-luvulla tyypillisesti ja keskimäärin 18 sukupolven päässä kantakoirista. Jotta päädyttäisiin 200 yksilön teholliseen populaatiokokoon, saisi sukusiitoksen kasvunopeus olla enintään:

$$200 = 1 / (2 \times \text{kasvunopeus}) \Rightarrow \text{kasvunopeus} = 1 / (200 \times 2) = 0,0025$$

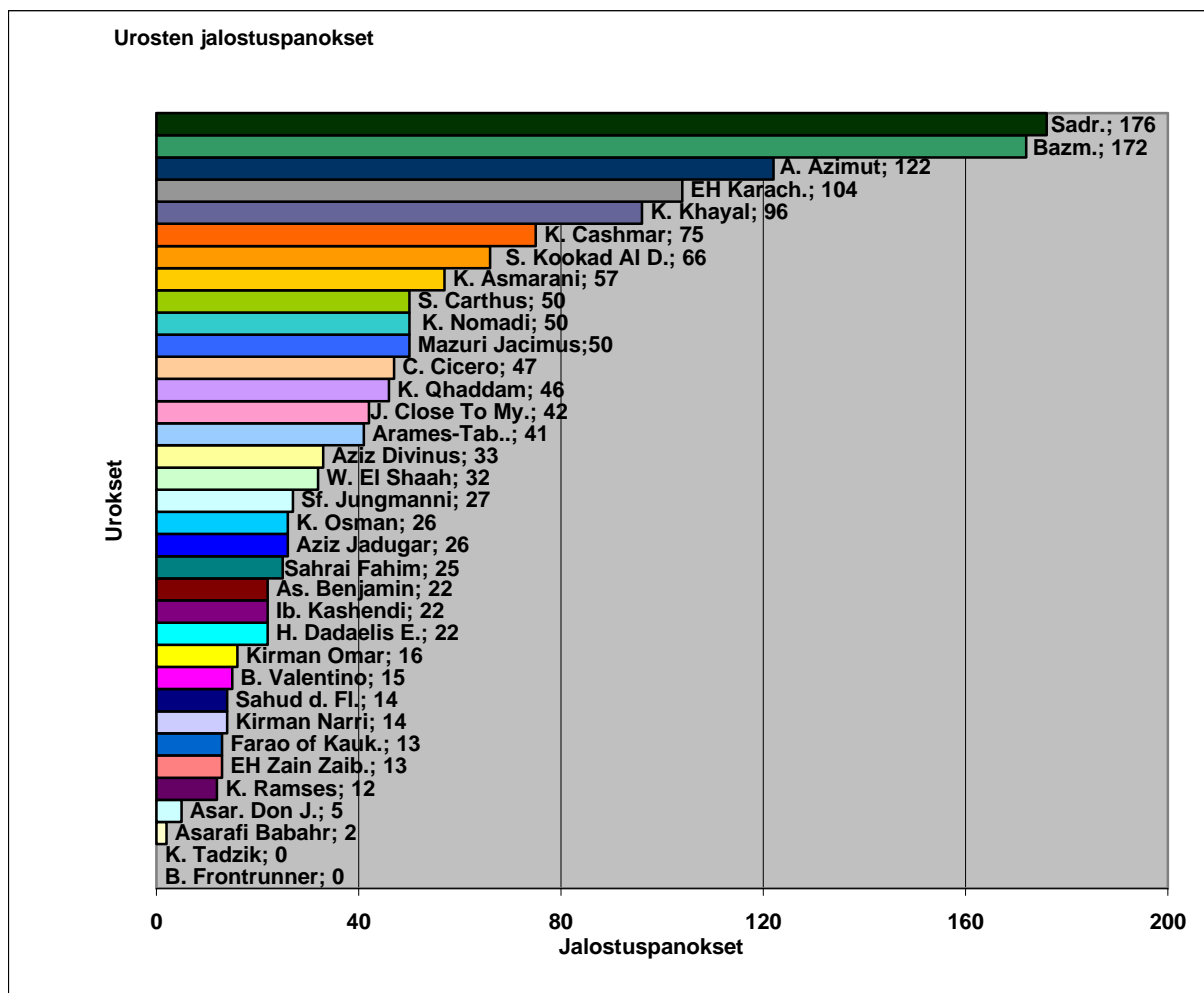
Vastaavasti laskien voi todeta, että kriittisen 50 yksilön rajaan päädyttäisiin, jos sukusiitos kasvaisi vauhdilla 0,01.

Tätä esitystä varten ei ole ollut mahdollista tehdä laskelmia laajasti Suomen kannasta tältä osin, mutta asiasta kiinnostuneet voivat harrastajien ylläpitämästä, internetissä toimivasta Pawpeds-tietokannasta tutkia tuhansien salukien sukutauluja, jotka on tallennettu kantakoiriin asti. Ko. palvelu laskee sukusiitosprosentin myös kantakoiriin asti ("complete"). Perinteisistä kantakoirista polveutuvilla salukeilla tämä arvo vaihtelee usein välillä 14-24 %, jolloin sukusiitosasteen kasvunopeus olisi 0,008-0,013, kun arvioinninperusteena käytettäisiin 18 sukupolvea. Asteella 0,008 teholliseksi populaatiokooksi saataisiin 63 yksilöä ja asteella 0,013 38 yksilöä, joten populaatiogenetiikan oppien mukaan salukien tehollinen populaatiokoko on riskirajoilla rodun elinvoimaisuuden kannalta.

4.1.6 Jalostuspanos

Siitoskoiran vaikutusta kantaan voidaan kuvata lastenlasten määrällä, jalostuspanoksilla. Jalostuspanosten tarkastelu perustuu menetelmään, jossa lasketaan jokaisesta tarkastelukaudesta syntyneestä pennusta yksi jalostuspanos sen kummallekin isoisälle: sekä isänisälle että emänisälle. Laskennan tulokset voidaan esittää kuvaajana, jossa vaak akselilla ovat jalostuspanoksia antaneet urokset (isoisät) ja pysty akselilla niiden jalostuspanosten määrä. Rodun jalostuspohjan kannalta ihanteellinen olisi tasaisen loiva kaari, jossa yksikään yksittäinen uros ei nousisi selvästi ylitse muiden, vaan parhaimmista ja hyvää keskitasoa olisi käytetty mahdollisimman tasapuolisesti. Mitä lyhyempi ja jyrkempi käyrä on, sitä kapeammalla jalostuspohjalla rodussa toimitaan.

Vähintään 3 pentuetta saaneet urokset (s. 1954-1998) ja niiden jalostuspanosten määrä. Kuvaaja on lyhyt, koska mukana eivät ole noin parisataa muuta urosta, joilla on pentueita alle 3 ja myös jalostuspanoksia alle parinkymmenen. Kuvaajan voidaan kuitenkin päätellä olevan melko pitkä suora, joka päättyy lyhyeen, jyrkkään nousuun. Tilanne lienee tyypillinen roduissa, joissa kanta on ollut pieni ja rekisteröintimäärät pysyneet alhaisina aikana, jolloin koirien tuontimahdollisuudet ovat olleet rajoittuneita.

Yhden siitosuroksen osuus ei saisi ylittää 5 % sukupolven aikana syntyneistä pennuista. Tämä perustuu ajatukseen, että elinvoimaisessa kannassa olisi vähintään 40 jalostusyksilöä, 20 urosta ja 20 narttua (tämäkin arvio alittaa kriittisenä pidetyn 50 yksilön rajan, eli 5 % raja on hyvin väljä).

Jalostuskoirien tasaisella käytöllä myöskään uroksen isoisänä antamien jalostuspanosten määrä ei tällöin nouse yli 5 % rajan. Jos toteutunutta tilannetta verrataan tavoitteeseen, voidaan laskea, kuinka paljon isoisinä useimmin esiintyvillä uroksilla on "ylituotantoa". Näin voidaan verrata jalostuspohjan laajuutta eri rotujen välillä ja muutoksia yhden rodun sisällä.

Jalostuspohjan laajuutta voidaan arvioida myös tutkimalla, miten jyrkkä ja kapea kuvaajan kärki on. Tällöin lasketaan, kuinka suuri osuus uroksista ylittää puoleen (50 %) tai neljäsosaan (25 %) eniten jalostuspanoksia keränneen uroksen panoksista.

Liitteessä 3 salukiurosten ja –narttujen jalostuspanokset.

4.2 Luonne ja käyttöominaisuudet

4.2.1 Luonne

Rotumääritelmän mukaan saluki on: ”Pidättyväinen vieraita kohtaan, mutta ei hermostunut eikä aggressiivinen. Arvokas, älykäs ja itsenäinen.” Varhaisimmassa rotumääritelmässä 1920-luvulta ei sanottu luonteesta mitään.

Salukin leimallisimpia piirteitä ovat vahva saalistusvietti, itsenäisyys ja pidättyvyys. Useimmat viihtyvät paremmin lajitovereiden seurassa kuin ainoana koirina. Saluki on äärettömän kiintynyt omaan laumaansa, ihmisiinsä, ja osoittaa voimakkaasti kiintymystään. Vieraita kohtaan saluki on yleensä pidättyväinen. Salukin ei tule osoittaa aggressiivisuutta tai hermostuneisuutta. Salukin tulisi antaa itsestään arvokas, älykäs ja itsenäinen kuva.

Myös luonneominaisuudet ovat periytyviä, monen geenin aikaansaamia kvantitatiivisia ominaisuuksia. Niiden mittaaminen ja mittausten tulkitseminen on vaativaa, koska ympäristötekijöillä on suuri vaikutus. Ympäristön vaikutusta mitataan periytymisasteella, joka kuvaa, miten suuren osuuden jalostukseen valittujen vanhempien ja rodun keskitason välisestä erosta voidaan olettaa siirtyvän jälkeläisille. Periytymisaste kertoo siten, miten suuri osa näkemistämme eroista on geenien aikaansaamaa.

4.2.1.1 Salukien luonne terveystutkimuksen 2004 pohjalta

Avoimeksi ja sosiaalisesti oli arvioitu 284 salukia eli runsas puolet aineistosta. Kahdeksan prosenttia vastanneista ei ollut täysin tyytyväinen koiransa luonteeseen. Ongelmaksi koettiin salukin aggressiivisuus vieraita kohti, arkuus, ujous, eroahdistus. Esille tulivat luonteen kohdalla myös sisäsiisteysongelmat.

Kyselystä kävi ilmi, että 98 % oli tyytyväinen rotuvalintaansa; rotuna saluki oli vastannut odotuksia. Lisäkommenteissa tuotiin esiin mm. ihanaan, sielukkaaseen, kärsivälliseen, arvokkaaseen, kilttiin tai huumorintajuiseen luonteeseen ja käyttäytymiseen liittyviä piirteitä.

4.2.1.2 Luonnetesti- ja kuvausmenetelmät

Salukeilla ei ole Suomessa vakiintunutta luonteen tai käytöksen testaus- tai kuvaustapaa tai suositusta. Käyttäytymisen tutkiminen edellyttää sen mittaamista. Käytössä on erilaisia luonnetestejä ja käyttäytymiskuvauksia. Mittauksissa voi tulla virhearviointeja yksilötasolla, koska eri ihmisten skaala vaihtelee, mutta keskiarvo on yleensä kohdallaan.

Suomessa on vuosina 1975-1990 tutkittu 42 salukia Suomen Kennelliiton luonnetestillä, mutta testin tulokset olivat epävirallisia. SKL:n luonnetestistä on virallisia tuloksia saatu yhdeksästä salukista (neljä urosta, viisi narttua) sekä epävirallinen tulos kuudesta salukista irlanninsusikoirille kehitetystä persoonallisuusprofiilista. Lisäksi salukeja on testattu Ruotsissa silloin, kun Ruotsin valionarvoon vaadittiin sikäläisen mental testin hyväksyty suorittaminen.

Liitteestä 4 löytyvät kuvaukset sekä perinteisestä luonnetestistä että kehitteillä olevasta persoonallisuusprofiilista.

4.2.2 Käyttökokeena juoksukilpailut

Vinttikoirien juoksukilpailut urheilulajina ovat peräisin Egyptistä noin vuodelta 2 500 eKr. Kilpailut olivat coursing- eli maastujuoksukilpailuja, joissa yleensä kaksi koiraa päästettiin irti elävän jäniksen perään. Roomalainen historioitsija Arrianos, joka eli toisella vuosisadalla jKr., laati ensimmäisen säilyneen kirjallisen muistiinpanon juoksukilpailuista. Sen mukaan kilpailuissa vertailtiin jo silloin koirien nopeutta ja juoksuominaisuuksia.

Ensimmäiset vinttikoirien viralliset juoksukilpailut pidettiin Englannissa vuonna 1776 niitä suosineen kuningatar Elisabeth I:n aikana. Tällöin myös laadittiin alkuperäiset ”coursing” -säännöt ja perustettiin toimintaa varten ensimmäinen ”coursing” -kerho. Aluksi juostiin elävän riistan perässä.

Englannissa juostiin ensimmäisen kerran vieheen perässä vuonna 1867 ja Yhdysvalloissa vuonna 1890. Yhdysvalloissa avattiin ensimmäinen vinttikoirarata 1906 Tusconissa Arizonassa ja Englannissa vuonna 1926. Nykyään kaikkialla maailmassa jänis on korvattu keinotekoisella vieheellä. Lisää tietoa juoksuharrastuksesta ja perusharjoittelusta saa mm. Suomen Salukikerhon juoksuoppaasta.

Suomen ensimmäiset ratajuoksukilpailut järjestettiin Lahdessa vuonna 1953. Suomessa on nyt puolen tusinaa nurmi- ja hiekkaratoja, joilla juostava matka on yleensä joko 480, 350 tai 280m. Lähdössä juoksee 2-6 koiraa kerrallaan. Ratakilpailuissa voittaja on se koira, joka saapuu ensimmäiseksi maaliin ja jonka juoksuosuorituksen tuomaristo on hyväksynyt.

Tällä hetkellä SVKL:n säännöissä todetaan kokeiden tarkoituksesta seuraavasti: ”Vinttikoirakokeiden tarkoituksena on koirien metsästys- ja juoksuominaisuuksien selville saaminen, näiden ominaisuuksien korkeatasoisina pitäminen sekä juoksutoiminnan ja harrastajien yhteistoiminnan kehittäminen.”

Käyttökokeet ovat saaneet osakseen arvostelua siitä, etteivät ne mittaa oikeasti koiran metsästysominaisuuksia. Koiralla voi olla vahva metsästysvietti ja se voi saalistaa elävää riistaa olematta kiinnostunut vieheestä. Koira ei luule viehettä oikeaksi riistaksi vaan tietää hyvin, että tämä on ”leikkiä”.

Salukeilla harrastetaan käyttökokeita runsaasti. Viime vuosina salukien ratajuoksuosuoritukset ovat vähentyneet, kun taas maastujuoksu on kasvattanut suosiotaan. Keskimäärin 40 % Suomen kannasta on osallistunut maasto- tai ratajuoksuosoihin.

4.2.2.1 Maastujuoksu kokeet

Maastujuoksu kilpailutoiminta on yleistynyt Suomessa toiseksi koemuodoksi. Ensimmäisen kerran virallinen maastokoe järjestettiin 1988. Rata rakennetaan jokaista kilpailua varten erikseen maastoon, esimerkiksi hiekkakuoppaan tai pellolle.

Yleensä maastokausi alkaa maalis-huhtikuussa ja päättyy lokakuuhun. Suomen salukikerho on laatinut SVKL:n käyttöön maastokisojen arvosteluohjeet salukille.

Maastokokeissa koirat juoksevat pareittain vieheen (usein muovisuikalekimppu) perässä, joka kulkee maastoon trissoilla tehdyn radan mukaisesti matkien elävän riistan (jäniksen) juoksureittejä. Trissojen kautta kelataan moottorin voimalla pitkää narua, jonka päähän viehe on kiinnitetty. Radat ovat 300-1000 metriä pitkiä.

Maastajuoksu on täysin arvostelulaji. Tuomareita on nykysäännöillä vähintään kolme. Aikaa ei oteta, vaan koirille annetaan pisteitä älykkyyden ja ajotyöskentelyn, nopeuden, ketteryuden, kestävyuden sekä innokkuuden ja (vieheen) seuraamisen mukaan.

Vuosina 1986-2002 syntyneistä (yhteensä 1143) kilpaili 531 koiraa. (46,5 %) Näistä koirista 443 (38.8%) osallistui useampaan kuin yhteen kisaan. Taulukossa 17 (liite 1) on kerättyinä määrät käyttökokeisiin osallistuneista syntymävuoden mukaan.

Tulostasoa arvioitaessa (koko tilastointijaksolta 1988-2004, sisältäen kaikki koirat, s. 1980-2003) voidaan todeta, että noin puolet koirista on saavuttanut ainakin kerran vähintään 74 % maksimipisteistä. Osallistuneista 31 % on saavuttanut vähintään yhden sertifikaatin. Vähintään kahteen sertiin on yltänyt enää 18,5 % koirista. Käyttövalion arvo maastajuoksussa on 8 %:lla kilpailleista (viisi sertifikaattia vähintään kahdelta eri kisakaudelta). Uroksilla kisoja oli keskimäärin 8,4 ja nartuilla 9,1 kappaletta, startteja vastaavasti 12,4 ja 13,2 kappaletta. Narttuja oli osallistunut kisoihin 271, uroksia 260 kappaletta (joista 4 kivesvikaista).

4.2.2.2 Ratajuoksu

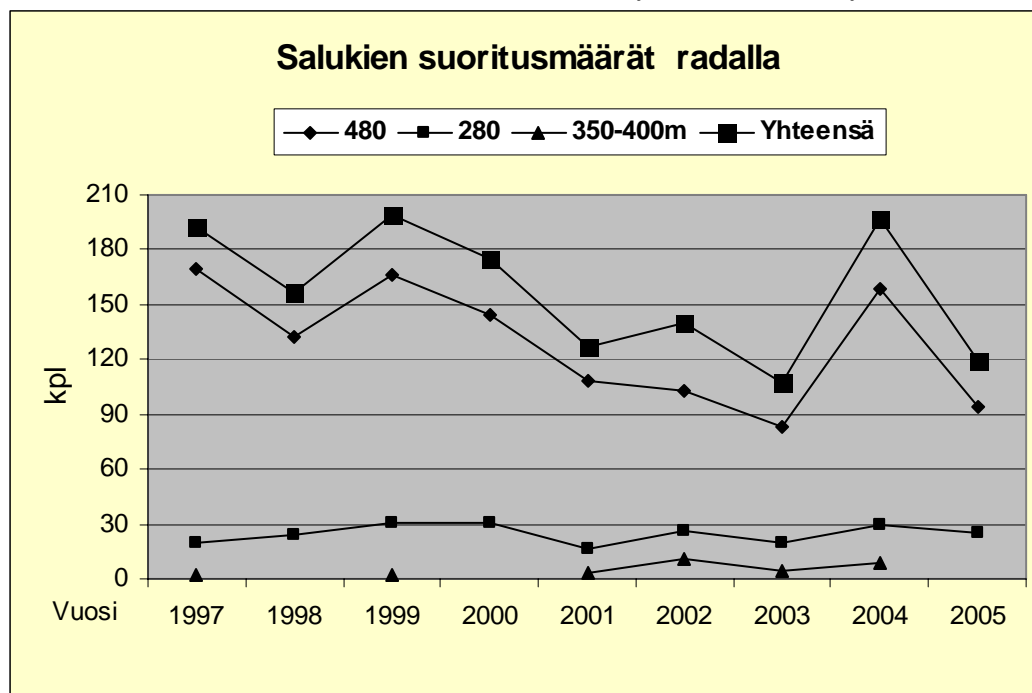
Ratakirjoja on myönnetty vuosina 1995-2003 yhteensä 118 kappaletta eli keskimäärin 13 kpl vuodessa. Ratakirjan saadakseen koiran tulee suorittaa kolme koejuoksua, joista kaksi juostaan ryhmässä.

Ratajuoksukilpailuihin on osallistunut 114 eri salukia seitsemän viimeisen vuoden aikana (1999-2005). Näistä 105 on osallistunut myös maastokisoihin. Ratakisat huomioonottaen on viiden vuoden jaksolla 1998-2002 syntyneistä salukeista käyttökokeisiin osallistunut 42 % Suomessa rekisteröidyistä salukeista.

Ratajuoksijoiden määrä on pienentynyt vuoden 1995 jälkeen (liite 1, taulukko 18). Vastaava kehitys näkyy muissakin vinttikoiraroduissa. Koiraa kohden ratasuorituksia on keskimäärin noin 4 vuodessa. Koiraa kohden ratasuorituksia on keskimäärin noin 4 vuodessa.

Vuonna 2004 kuviossa näkyvä piikki suoritusten määrässä johtuu Tampereella pidetyissä MM-ratakisoista. Liki kaikki suoritukset juostaan 480 metrin matkalla, koska vain sillä matkalla kilpaillaan sertifikaateista.

Kaavio 1: Salukien ratasuoritusten määrät 1997-2005 juoksumatkoittain ja kokonaisuudessaan.

4.2.3 Nykyinen käyttötarkoitus

Suomen metsästyslain tulkinnan mukaan salukilla metsästäminen on kielletty. Saluki on nykyään pääasiallisesti ulkoilevan ihmisen seuralainen. Vaikka monet käyttökoirarodut ovat jakaantuneet näyttely- ja käyttöpuoleen, niin näin ei ole kuitenkaan käynyt salukille. Suomessa on useita kaksoisvalioita ja muutamia kolmoisvalioita eli salukeja, jotka ovat muotovalioarvon lisäksi saavuttaneet sekä rata- että maastokäyttövalioarvon. Vuonna 2006 Suomeen saatiin kaksi uutta kolmoisvaliota.

Koiraharrastuksen yleistymisen ja kaupungistumisen myötä ovat harrastus- ja lajivalikoima kasvaneet. On luonnollista, että tämä heijastuu myös salukeihin, vaikka perinteisesti salukiharrastajat arvostavat tyypillisiä vinttikoiralajeja. Salukeja on jonkin verran osallistunut Suomessakin mm. toko- ja agilitykokeisiin ja canicrossiin. SKL:n jalostustietojärjestelmän mukaan 90-luvulla on toko:ssa kilpaillut yksi saluki ja agilityssä kaksi salukia.

Saluki sopeutuu kaupunkimaiseen elämäntapaan eivätkä rodulta vaadittavat ominaisuudet ole ristiriidassa yleisen yhteiskuntakelpoisuuden kanssa. Saluki on sopeutuvainen, kärsivällinen, itsenäinen ja kuuliainen isännälleen. Pehmeys ja herkkyytys tekevät salukista esimerkiksi agilyn tai token kannalta ohjausmielessä herkästi toistoihin kyllästyvän ja haastavan motivoitavan. Siten salukia ei voi muuttaa kohti kilpailumielessä menestyvää yleisharrastuskoiraa. Monipuolinen harrastaminen voi olla salukille ja ohjaajalleen silti antoisaa ja kanavoidsa mielekkäästi nuorena kovin aktiivisen salukin toimintatarmoa.

4.3 Terveys

4.3.1 PEVISA-ohjelmaan sisällytetyt sairaudet

Salukeilla ei ole PEVISA-ohjelmaa. (= periytyvien vikojen ja sairauksien vastustamis-ohjelma)

4.3.2 Salukien terveystilanne

Tiedot salukien terveydestä perustuvat harrastajille tehtyihin terveystutkimuksiin, erilliseen kasvattajakyselyyn ja SKL:n jalostustietokannan terveystilastoihin tammikuussa 2006. Jalostustoimikunta kerää ja ottaa vastaan tietoja koirien sairauksista ja kuolinsyistä. Saadut ilmoitukset koskevat sairauksia, jotka ovat tulleet esiin myös terveys- ja kasvattajakyselyissä.

Ensimmäinen terveystutkimus tehtiin 1995-1996. Vastauksia saatiin kaikkiaan 609 koiran osalta joista 45 jätettiin pois laskelmista, koska olivat 3-6 kuukautisia pentuja. Vastaajien koirista 444 oli syntynyt 1981-1994. Vastaajien koirista 120 oli syntynyt ennen vuotta 1981. Tämän kyselyn tuloksena todettiin, että saluki on varsin terve rotu. 47 % ilmoitti, ettei heidän salukeillaan ole ollut mitään ilmoitettavaa sairautta tai vikaa. Kyselyssä ilmoitetut sairaudet ja viat alle 12-vuotiailla salukeilla: tapaturmat 17 %, ihottumat 12 %, allergiat 10 %, autoimmuunisairaudet 7 %, vakavia kasvaimia tai syöpiä 7 %.

Immuunivälitteisiä sairauksia raportoitiin 31 kpl. Niitä pidetään yleensä perinnöllisinä ja ne voivat yleistyessään olla jalostuksen kannalta haitallisia, koska niiden täsmällistä periyymistapaa ei tunneta eikä koiria voida yleensä testata niiden varalta etukäteen. Vuoden 1995 terveystutkimuksen analyysissä todetaan, että salukin normaali elinikä näyttää olevan 13 vuotta.

Salukien toinen terveystutkimus tehtiin vuosina 2004-2005. Vastauksia saatiin kaikkiaan 507 salukin osalta. Kyselyn aineisto oli kerätty 1990-2004 syntyneistä salukeista. Tutkimusaineistossa nuoremmat ikäluokat olivat paremmin edustettuina kuin vanhemmat. Tätä terveystutkimusta varten laadittiin uusi kyselylomake, jossa kartoitettiin edellistä laajemmin ja tarkemmin terveystilannetta. Kysely vahvisti käsityksen, että saluki on pysynyt terveenä rotuna.

Suurin osa v. 2004 terveystutkimuksen 1-8 -vuotiaista koirista oli ilmoittajien mukaan terveitä. Suurin osa oire- tai sairausryhmistä jää yleisyydessään yksittäisessä tarkastelussa alle 10 %:n tasolle. Kyselyssä esiintulleet sairaudet/oireet: silmätulehdukset 14 %, eturauhasvaivat 12 %, tuki- ja liikuntaelivaivat (sis. tapaturmat) 11 %, allergiat 10 %, toistuvat iho-ongelmat 9 %, autoimmuunisairaudet 6 %, vakavat kasvaimet ja syövät 6 % sekä sydänsairaudet 6%. Noin kolmasosalla on useampi kuin yksi vaiva, yleensä iho-ongelmien ja allergian yhdistelmä tai toistuvia korvatulehduksia muiden iho- tai allergiaoireiden kanssa.

Kyselyjen tulokset vahvistivat mielikuvaa siitä, että rotu on nykymittapuun mukaan pitkäikäinen. Keskimääräinen elinikä on luokkaa 10-12 vuotta. Yleisesti tunnettua on, että Suomessa on ollut useita yli 15-vuotiaiksi eläneitä salukeja ja jopa 18 vuoden ikä on tavoitettu.

Alle veteraani-ikäisten koirien selvästi yleisimmät kuolinsyyt (tai eutanasiapäätöksen syyt) ovat tapaturmat ja autoimmuunitaudit.

Ilmoitetut kuolinsyyt 1996-2001 syntyneillä olivat:

- tapaturma 8 kpl
- autoimmuunitauti 6 kpl
- kasvain tai syöpä 2 kpl
- sekalaiset syyt/ ei syytä ilmoitettu 5 kpl

Tarkasteltaessa kyselyn vanhinta ikäryhmää, 1990-1992 syntyneitä salukeja, voidaan todeta kuoliniän mediaanin olleen tässä ryhmässä 12 vuotta. Kolmas osa kyselyyn ilmoitetuista tämän ajanjakson koirista (68 kpl) oli vielä elossa. Kyselyssä vanhemmat ikäluokat olivat aliedustettuina. Keskimääräistä elinikää on vaikea tarkasti arvioida.

Ilmoitetut kuolinsyyt 1990-1995 syntyneillä olivat:

- kasvaimet ja syövät 22 kpl
- vanhuuden vaivat 13 kpl
- sydänviat 10 kpl
- autoimmuunisairaudet 5 kpl
- sekalaiset syyt/ ei ilmoitettua syytä 13 kpl
- tapaturmia 3 kpl
- yölliset äkkikuolemat 2 kpl
- pito- tai käytösongelmista johtuva eutanasia 2 kpl.

Tiivistelmä vuoden 2004 terveystarkastuksesta löytyy liitteestä 5.

4.3.2.1 Lisääntymiseen liittyviä huomioita

Rodun terveyden ja elinvoimaisuuden kannalta tärkeissä lisääntymistä koskevissa kysymyksissä voidaan esittää seuraava yhteenveto.

Synnyttäneitä narttuja aineistossa	61 kpl
synnytykset normaaleja	77 %
lääkitysapua	11 %
osa pennuista normaalisti, osa leikkauksella	5 %
keisarinleikkaus	8 %
napatyrapentuja	8 %
antoi uroksen astua normaalisti	77 %

Suurimmalla osalla nartuista on juoksuaikojen väli 6-8 kuukautta, mutta myös tätä tiheämpiä ja pidempiä juoksun kiertoja esiintyy. Valeraskauksia esiintyy 42 % nartuista ja luonne muuttuu valeraskauden aikana omistajan mielestä häiritsevästi 9 %:lla. Enemmistöllä valeraskausvaihe kestää 2-4 viikkoa, viidenneksellä kuitenkin yli 4 viikkoa.

Piilokiveksisiksi ilmoitettiin 3 % kaikista uroksista.

4.3.2.2 Muita arvioita salukien terveydestä Suomessa

Suomen Kennelliitto ja Helsingin yliopiston eläinlääketieteellinen tiedekunta ovat tehneet yhteistyössä tutkimuksen eri roturyhmien potilaskäynneistä ja patologisista tutkimuksista. Salukien tulokset on julkaistu Helsingin yliopiston kotieläinhygienian julkaisusarjassa v. 2003 (Ville Suutari, Rotukoirilla esiintyvien sairauksien kartoitus, FCI:n ryhmä 1 ja 10). Vuosina 1993-2000 Yliopistollisen eläinsairaalan, YES:n, klinikalla tutkittiin 91 salukia. Patologian laitoksen tiedoista raportoitiin 11 tapausta vuosilta 1990-1997. Salukeilla diagnosoidut sairaudet ja tapauslukumäärät olivat:

- akuutti mahasuolikanavan tulehdus 5 kpl
- allergisen sairauden oireita 1 kpl
- emätintulehdus 1 kpl
- epileptiformiset kohtaukset 2 kpl
- eturauhasen tulehdus 1 kpl
- hammaskivi 2 kpl
- hengitystietulehdus 1 kpl
- ilmarinta 2 kpl
- IMHA 3 kpl
- kardiomyopatia 1 kpl
- kasvaimet 4 kpl
- märkäkohtu 1 kpl
- perineaalilyrä 1 kpl
- seborrea 1 kpl
- selkävaiva 2 kpl
- silmätulehdus 2 kpl
- sydänvika 1 kpl
- synnytysvaikeus 1 kpl
- trombosytopenia 3 kpl
- ulkokorvan tulehdus 2 kpl
- virtsatietulehdus 1 kpl

Trombosytopeniatapauksissa yhdellä varmistettiin diagnoosiksi immuunivälitteinen trombosytopenia. Ilmarinnasta Suutarin raportissa todetaan: ”Ilmarinta todettiin kahdella koiralla. Molemmilla tilaa edelsi vähäinen trauma, jonka ei normaalisti pitäisi johtaa sairauteen. Ilmeisesti jokin koirien rintakehän rakenteessa on toiminut altistavana tekijänä ilmarinnan kehittymiselle.”

Patologian laitoksella 11 koiralla sairauteen viittaavat muutokset olivat seuraavat:

- epileptiformiset kohtaukset 1 kpl
- kasvaimet 3 kpl
- palleatyrä 1 kpl
- pernan kiertymä 1 kpl
- polykystiset munuaiset 1 kpl
- sappikivet 1 kpl
- sydänvika 3 kpl

Suutarin raportissa todetaan: ”Patologian laitoksella todettiin kahdella koiralla sydänlappien vajaakehitys. Kyseessä on ilmeisesti perinnöllinen sairaus. Koirat olivat 1,5- ja 3-vuotiaita.”

Raportin yhteenvedossa todetaan salukien yleisimpinä sairauksina olleen tässä

aineistossa ruoansulatuskanavan sairaudet ja sydänsairaudet. Salukikerhon terveystutkimuksessa 2004 ei ollut erityisesti ruoansulatuksen liittyviä kysymyksiä. Tämä on voinut vähentää tietojen kertymistä tähän liittyvistä asioista terveystutkimuksessa.

Salukeille on tehty lonkka- ja kyynärkuvauksia ja silmätutkimuksia jo 1980-luvulta alkaen. Vuosina 1965-1992 silmätutkimus tehtiin 40 salukille ja vuosina 1980-1991 lonkkatutkimus 24 salukille (nämä tulokset eivät sisälly SKL:n listaukseen). Näissä ei ole kovin merkittäviä löydöksiä. SKL:n listaus 24.1.2006 sisältää tiedot 42 silmätutkimuksesta salukista. Näissä ainoita erityisiä huomioita ovat 2 kpl persistoivia pupillaari membraneja ja 1 kpl PHTVL aste 3. SKL:n jalostustietokantaan on kertynyt vuoden 2006 ensimmäisen 8 kuukauden aikana 20 uutta silmätutkimustulosta. Näistä kolmessa on todettu tulkinnanvarainen persistoiva pupillaari membrani. Koko aineistossa on kuudella yksilöllä ei-perinnöllinen oireeton harmaakahi ja 8:llä ei-perinnöllisiä mykiömuutoksia

Muitakin tutkimuksia kuin lonkkakuvauksia ja silmänsairautstutkimuksia olisi mahdollista tehdä, mutta se edellyttäisi uudenlaista asennetta ja rutiinien kehittämistä. Esimerkkinä toisen tyyppisistä toteutuksista mainittakoon yhdysvaltalainen OFA:n kilpirauhastestausrekisteri siitoskoirien valintaa varten.

Allergioiden ja varsinaisten ihotautien ohella esim. kilpirauhasen vajaatoiminnan osalta on käyty keskustelua siitä, onko se mahdollisesti yli- tai alidiagnosoitu rodussa, koska yksilöillä voi olla vaihtelua mittaustuloksissa ja on kyseenalaistettu viitearvojen sopivuutta salukeille. Kilpirauhasen tuhoutuminen voi kestää vuosia, mikä myös vaikuttaa omistajan edellytyksiin arvioida koiran terveyttä ja hoidon tarvetta. Osa sairastuneista voi pahimmillaankin olla lieväoireisia. (Nyttemmin on amerikkalainen Saluki Health –projekti tutkinut kilpirauhasen vajaatoiminnan diagnosointia ja tuloksista lienee apua diagnosoinnissa ja vaivan ennakoinnissa.)

Osa salukien kuolinsyistä jää selvittämättä, mikä osaltaan vaikuttaa mahdollisuuksiin arvioida populaation tilaa Suomessa. Kansainvälisesti on ollut vireillä hankkeita tutkia salukien äkkikuolemia, joita jonkin verran esiintyy monissa maissa. Niissä huomio on kiinnitetty nuoriin, alle 5-vuotiaisiin salukeihin. Tätä vanhempienkin salukien kuolinsyyt voivat olla jalostuksen kannalta merkittäviä. Esimerkiksi Yhdysvalloissa on tutkittu joukko salukien äkkikuolemia, joilla kuolinikä on ollut keskimäärin runsas 7 vuotta. Merkittäviin kuolinsyihin ovat näissä lukeutuneet mm. rytmihäiriöt ja hemangiosarkooma, johon osaltaan liittyy perinnöllisiä tekijöitä.

4.3.2.3 Sairauksien ja erilaisten vaivojen vaikutus koiran jokapäiväiseen elämään

Immuunijärjestelmän toiminta näyttäisi olevan taustalla vaikuttava yleisin syy sairastumisiin ja nykyisellään myös suurin yksittäinen jalostuksellinen haaste salukien terveyden ja elinvoimaisuuden säilyttämisessä ja kohentamisessa. Tämä johtopäätös suomalaisesta aineistosta on sopusoinnissa Yhdysvalloissa ja Ruotsissa tehtyjen tutkimusten kanssa. Niiden yhteydessä on muistutettu sisäsiitoksen epäsuotuisasta vaikutuksesta immuunipuolustusjärjestelmään.

Seuraavassa taulukossa tarkastellaan sairauksien ja erilaisten vaivojen haittavaikutusta jokapäiväiseen elämään, käyttötarkoitukseen ja jalostuksen kannalta:

	A) haitta rodun yksilöiden normaalille, jokapäiväiselle elämälle	B) haitta rodun käyttötarkoituksen kannalta	C) haitta jalostuksen kannalta	D) vaikutus elinikään
allergiat	kyllä	ei	kyllä	joissain tapauksissa kyllä
iho-ongelmat	kyllä	ei	kyllä	joissain tapauksissa kyllä
infektioalttius	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
autoimmuunisairaudet	riippuu sairaudesta, joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä	kyllä	kyllä
kasvaimet ja syövät	joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä
sydänsairaudet	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
tuki- ja liikuntaelinvaivat	joissain tapauksissa kyllä	kyllä	joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä
purentaviat ja hammaspuutokset	joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä	kyllä	joissain tapauksissa kyllä
eturauhasvaivat	joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä	joissain tapauksissa kyllä	ei

Oletuksena on, että sairaudet hoidetaan asianmukaisesti.

Sairaudet ja erilaiset vaivat lisäävät koiran hoidon ja harrastuksen kustannuksia ja lisäävät ajankäyttöä koiran perushoittoon.

4.3.2.4 Lyhyt kuvaus yleisimmistä immuunivälitteisistä sairauksista

Salukeilla esiintyy autoimmunisairauksia. Mm. Ruotsissa ja Yhdysvalloissa näitä pidetään yhtenä merkittävimmistä sairauksista rodussa. Autoimmuunisairauksissa elimistön immuunijärjestelmä hyökkää elimistön omia soluja vastaan pyrkien tuhoamaan niitä. Immuunijärjestelmä on elimistön puolustusjärjestelmä, joka tuhoaa elimistöön tunkeutuvia vieraita bakteereja ja viruksia. Autoimmuunisairaudessa immuunijärjestelmä ei pysty erottamaan elimistön omia ja vieraita soluja toisistaan vaan toimii virheellisesti tuhoamalla elimistön omia soluja.

Yleensä autoimmuunitautien perinnöllisyydestä ei ole tarkkaa tietoa, mutta perinnöllinen taipumus esitetään useissa lähteissä. Myasthenia graviksen osalta kirjallisuudessa kuitenkin todetaan, että joissain roduissa sen jo pentuiässä ilmenevä synnynnäinen muoto on todettu resessiivisesti periytyväksi, jolloin vanhemmat ovat kantajia ja sisarukset ovat epäiltäviä kantajia. Yllättäen myös hankitulle muodolle esitetään (mm. Newfoundlandin koirilla) selvä perinnöllinen taipumus (Lipsitz et al 1999).

IMHA ja IMT yleisimmät autoimmuunitaudit

Suurin osa salukien Suomessa ilmoitetuista autoimmuunitaudeista on veritauteja, joko IMHAa (immuunivälitteinen hemolyyttinen anemia) tai trombosytopeniaa (IMT eli verihitulekato). Erityisesti IMT:aa arvellaan myös Yhdysvalloissa esiintyvän tästä tautiryhmästä yleisimmin. Suomessa nämä käsittävät yli puolet tapauksista. IMHA:ssa elimistö alkaa hajottaa omia punasolujaan. Veritaudeissa oireina ovat usein ruokahaluttomuus, apatia ja heikkous. IMT:ssä oireita ovat pistemäiset ja mustelmatyyppiset verenvuodot iholla ja limakalvoilla, IMHA:ssa vaaleat limakalvot, kuume ja mahdollisesti virtsan ja ulosteiden oranssi sävy. Kumpaakin tautia esiintyy eriasteisina. Ne voivat esiintyä itsesyntyisinä tai liittyä esim. kasvaimiin tai lääkkeisiin.

Tautien ennuste on vaihteleva, huonompi silloin, kun esiintyvät yhdessä jonkin muun autoimmuunisairauden kanssa.

Allergiat

Allergiat voidaan jakaa ruoka-aineallergioihin ja atopiaan. Näissä yksilö tuottaa liiallisesti vasta-aineita (immunoglobuliineja) harmittomia proteiineja (allergeeneja) vastaan. Molemmille sairausryhmille on tyypillistä, että koiran oireet alkavat kutinana, usein ilman havaittavia ihomuutoksia. Raapimisen seurauksena ihoon kehittyy nopeasti kutinaa pahentava tulehdus. Allergiaoireena voi olla myös pelkkä korvatulehdus, erityisesti ruoka-aineallergioiden tapauksessa. Ruoka-aineallergikko saattaa alkaa oireilla jo alle puolen vuoden iässä.

Yliherkkyystaipumus on osin perinnöllistä, siksi allergisten koirien jalostuskäyttöä olisi vältettävä. Allergia puhkeaa tavallisimmin alle 4-vuotiaana, mutta parikymmentä prosenttia tapauksista voi ilmetä vasta jopa 6-8 vuoden iässä. Ajan kuluessa allergikko voi pikkuhiljaa herkistyä monille eri asioille ja allergiset reaktiot voimistuvat ja pahenevat.

Terveyskyselyn mukaan salukien hoitona oli suurimmassa osassa tapauksia ruokavalion muutos, lisäksi osalla lääkityksenä kortisonia, antibiootteja, shampoita, korvatippoja ja siedätyshoitoa pistoksina.

4.3.3 Yhteenveto rodulla muissa maissa tai kirjallisuudessa kuvatuista sairauksista

Yhdysvaltalaisen Orthopedic Foundation for Animals –tietokanta (<http://www.offa.org/stats.html>) sisältää pienen otoksen tietoja salukien sydän-, lonkka-, kyynär- ja kilpirauhasarvotutkimuksista. Vanhimmat lonkkakuvaustiedot ovat jo 1970-luvulta. Tietojen rekisteröinti on kuitenkin vapaaehtoista, joten aineiston yhteenveto ei anna mitään informaatiota populaation tilasta, mutta toki vahvistaa tiettyjen samojen ongelmien olemassa olon salukeissa, kuin mitä kyselyt ja muut tietolähteet todentavat.

Teoksessa Ackerman, L. The Genetic Connection todetaan salukin olevan Yhdysvalloissa 109. rekisteröidyn rotu ja sille luetellaan todetun seuraavat terveysongelmat:

- 1** mustan karvan karvatupen surkastuma (follikulaari dysplasia), periytymismekanismi ei teoksen mukaan tiedossa, sairastunutta yksilöä ei suositella käytettäväksi jalostukseen
- 2** color dilution alopecia, CDA diluutiiväriin liittyvä iho-ongelma (epäillään autosomaalasti resessiivisesti periytyväksi), sairastunutta yksilöä ei suositella käytettäväksi jalostukseen
- 3** yläpurenta, periytymismekanismi ei teoksen mukaan tiedossa, tavataan lähteen mukaan useimmiten salukeilla, yläpurentaista yksilöä ei suositella käytettäväksi jalostukseen
- 4** prognatia, alaleuan suurikasvuisuus, periytymismekanismi ei teoksen mukaan tiedossa
- 5** ceroid lipofuscinosis, parivuotiaana kuolemaan johtava metabolinen sairaus (epäillään autosomaalasti resessiivisesti periytyväksi, jolloin vanhempia on

pidettävä taudin kantajina)

- 6 glaucoma, silmänpainetauti, sairastunutta yksilöä tai sen vanhempia ei suositella käytettäväksi jalostukseen, joskaan aivan kaikilla tapauksilla ei ole geneettistä pohjaa
- 7 PRA, etenevä verkkokalvon surkastuminen, ilmenee salukeilla yleensä jo pari vuotiaana, dna-testi olemassa usealle rodulle

Kennelliiton ja Helsingin yliopiston raportissa rotukoirilla esiintyvistä sairauksista on kirjallisuuskatsaus salukien terveydestä. Siinä luetellen 23 eri sairautta, joista esiin ovat edellä eri yhteyksissä tulleet jo epilepsia, glaukooma, harmaakaihi, IMHA, keroidilipofuskiinosis, kilpirauhasen vajaatoiminta, persistoiva pupillamembraani, PRA, sydänlappien kehityshäiriö, trombosytopenia ja värimutaatioalopesia. Lisäksi mainitaan seuraavat:

- aivojen spongiforminen degeneraatio
- entropion eli silmäluomen reunan sisäänpäin kääntyminen
- kystinuria, eli virtsassa esiintyy kystiinikiteitä
- käytöshäiriöt
- mesodermaalinen dysgeneesi
- narkoosihäiriöt (anestesiaaidiosynkrasia)
- osteokondroosi
- pseudohermafroditismi (valekaksineuvoisuus)
- sarveiskalvon repputumisen
- sydämen avoin valtimotiehyt eli persistoiva duktus arteriosus (PDA)
- verkkokalvon irtoaminen
- verkkokalvon vajaakehitys

Kun tarkastellaan kirjallisuuden sijasta muissa maissa tehtyjä tutkimuksia, salukien keskeisistä terveysongelmista saa hyvin eri tavoin painottuneen kuvan.

4.3.3.1 Salukien terveystilanne Ruotsissa

Ruotsissa rotujärjestö on tehnyt kyselyt salukien omistajille 1993 ja 2003. Jälkimmäisessä vastauksia saatiin 327 kappaletta. Yhteenvedossa huomautetaan, että otos ei ole todennäköisesti kovin edustava. Loppupäätelmissä todettiin, että huomiota tulisi kiinnittää purentavirheisiin, napatyriin ja kivesvikaisuuteen ja siihen, että siitoskoirien luonteen osalta oltaisiin erityisen tarkkoja. Ruotsin tuloksia on mahdoton yhteismitallistaa Suomen kyselyiden kanssa mm. koska ikäluokittaista tarkastelua ei ole esitetty. Todettakoon kuitenkin, että

- allergioita oli ilmoitettu 28 salukilla (n. 9 %)
- yksittäisistä silmä-, korva- ja kurkkutulehduksista ilmoitettiin noin puolella vastanneista (160 kpl)
- sydänvikoja oli 10 kpl (3 %)
- kasvaimia 12 kpl (4 %)
- kilpirauhasen vajaatoimintaa oli 5 tapausta (2 %) ja muita autoimmuunitauteja vain 2 kappaletta.

Autoimmuunitaudit ja kasvaimet nuorilla, alle 5-vuotiailla, koirilla nostetaan erikseen esiin Ruotsin rotujärjestön jalostusstrategiaehdotuksessa eräänä keskeisenä vaikuttamisen kohteena.

Vuoden 1993 kyselyyn oli Ruotsissa saatu vastauksia 539 kappaletta. Niistä todettiin lyhyesti, että pennuissa kivesvikaa esiintyi 1,5 %:lla, napatyrää 2 %:lla ja erilaisia purentavikoja myös 2 %:lla (lähinnä yläpurentaa). Lisäksi kyselyssä oli tullut esiin Suomen aineistosta tutut epilepsia, IMHA, IMT ja kilpirauhasen vajaatoiminta. Suomen 2004 terveystutkimuksesta poiketen raportoitiin myös osteokondriittista ja ceroid lipofusinosista.

Ruotsalaisessa lähteessä esitettiin myös kiinnostavia vakuutusilastoja. Huolta kannettiin siitä, että saluki kuului korkeampaan riskiryhmään. Vakuutusilastot oli koottu vuonna 2003 pidettyä rotukonferenssia varten yhteistyössä tohtori Riitta Ahon kanssa. Seuraavassa luettelossa kertojen lukumäärä ilmaisee korvaustapahtumien määrän (yksilöiden lukumäärän) kyseistä sairautta tai vammaa kohden (Rasspecifik avelsstrategi för Saluki, 20050226, förslag, sivut 9-10).

Salukien tavallisimmat vammat tai sairaudet Agrian vakuutusilastossa v. 1995-2002: Tavallisimmin esiintyvät vammat tai sairaudet korvaustapahtumien syynä (yleisempiä kuin keskimäärin monessa muussa rodussa)

- onnettomuudet 100
- kasvaimet 100 (monia pahanlaatuisia kasvaimia, jotka voivat ilmetä hyvin eri ikäisillä koirilla)
- maha- ja suolisto-ongelmat 52
- krooniset infektiot keuhkoissa tai kurkussa 44
- IMT 16
- kilpirauhasen vajaatoiminta 8
- immunologinen anemia 7
- perineaalitärä 7

Vakuutusilastoissa näkyivät myös monet muut sairaudet kuten epilepsia, diabetes, sydämen vajaatoiminta, neurologiset ongelmat jne. Ne olivat edellisiä harvinaisempia ja ennen kaikkea korvaustapauksia oli muihin rotuihin verrattuna harvemmin.

Ruotsin jalostusstrategiaehdotuksessa todetaan yhteenvetona, että allergioita ja yliherkkyyksiä esiintyy, erityisesti ruoka-aineallergiat ja rokotusreaktiot (useimmiten eläviin rokotteisiin) ovat tunnettuja. Autoimmuunitaudeista todetaan, että ensimmäinen tapaus rodussa on raportoitu 1980-luvun alussa Kanadassa ja että Ruotsissa on sittemmin kymmenkunta tunnettua tapaus menehtynyt nuorena jonkin autoimmuunitaudin vuoksi. Yhteenvedossa korostetaan, että ympäristötekijöiden ohella autoimmuunitautien puhkeamiseen vaikuttaa perinnöllinen taipumus. Lisäksi huomautetaan, että vahva sisäsiitos vaikuttaa epäsuotuisasti immuunipuolustusjärjestelmään. Aiemman, v. 1993, kyselyn tulosten yhteydessä oli jopa kehoitettu mahdollisuuksien mukaan karsimaan sairastuneiden koirien lähisukulaisia jalostuksesta. Vuoden 2005 jalostusstrategiaehdotuksessa on keskeiseksi tavoitteeksi asetettu mm. sisäsiitoksen vähentäminen koko kannan tasolla.

Salukeja on lonkkakuvattu Ruotsissa uutta arviointimenetelmää käyttäen 2003-2006 (heinäkuu) välisenä aikana yhteensä 40 kappaletta. Liki 80 % tutkituista on ollut 2000-luvulla syntyneitä. Yllättäen 11 kappaleella tutkituista on todettu B- tai C-asteen muutoksia (C-astetta 2 kpl v. 2004 syntyneissä, muut B-astetta ja niistä yksi 90-luvulla syntynyt). Vanhalla arviointimenetelmällä tutkittuja tuloksia löytyi kahdeksalle salukille ja nämä tulokset olivat kaikki normaaleja (kuvatut syntyneitä 1985-1995 välillä). Silmätutkimustuloksia ei ole Ruotsin kennelliiton jalostustietojärjestelmässä.

4.3.3.2 Saluki Health Research Inc:n tutkimuksia Yhdysvalloissa

Yhdysvalloissa toimii Saluki Health Research Inc (SHR), voittoa tavoittelematon yritys, joka on perustettu edistämään koirien sairauksien eläinlääketieteellistä tutkimusta. Se painottaa työssään salukirotuun liittyvää tutkimusta ja toimii monipuolisesti.

SHR on toteuttanut v. 2000 kyselyn salukien sairauksista. Kyselyssä kartoitettiin vastaajien omia havaintoja ja tietoja salukien sairauksista. Aineistoa ei siis kerätty tietyistä koirayksilöistä, vaan tietoa kerättiin ihmisten tietämyksestä, omista havainnoista ja kokemuksista rodussa esiintyvistä sairauksista ja erilaisista vaivoista tai ongelmista. Lähtökohta on täysin erilainen kuin Suomessa ja Ruotsissa tehdyissä kartoituksissa. Suomessa tutkimukset on tehty myös hyvin harrastajavetoisesti.

SHR:n kyselyssä ne sairaudet, jotka yli 30 % vastaajista tunnisti ja tiesi rodussa esiintyviksi, tulkittiin merkittäviksi. Esiintyvyydeltään vähäisinä pidettiin sairauksia, joista alle 10 %:lla oli tietoa ja havaintoja rodussa. HUOM: tässä pitää nyt ymmärtää, että tuloksen tulkinta ei liity siihen, mikä jonkin sairauden esiintyvyys salukeissa olisi, vaan siihen, miten suuri osuus kyselyyn vastaajista tietää tiettyä terveysongelmaa olevan olemassa salukeissa, joita hän tuntee tai "tietää".

Kyselyn tulokset osoittivat kolmeksi vakavimmaksi sairausryhmäksi sydänsairaudet, syövät sekä immuniteti- ja verisairaudet. Lisäksi kystien, ihon allergiaoireiden ja äkkikuolemien esiintyvyys oli merkittävää.

Veri- ja immunitetisairaudet olivat kyselyn mukaan laajalle levinnyt tautiryhmä. IMHA ja allergiset reaktiot rokotteisiin olivat useimmin havaitut ja tunnetut ongelmat tässä ryhmässä. Seuraavaksi yleisimpänä tunnistettiin kilpirauhasen vajaatoiminta, joista tapauksista suurin osa johtuu autoimmuunista kilpirauhasen tulehduksesta. Allergiaa ja iho-ongelmia (mukaan lukien mm. autoimmuunit ihotaudit) sekä trombosytopeniaa (IMT) tiedettiin yleisesti esiintyvän. Muut immuunijärjestelmään liittyvät häiriöt olivat selvästi harvemmin tavattuja (esim. verenvuototaudit kuten von Willebrandin tauti).

Lisääntymiskykyyn liittyvät häiriöt olivat kaikki kohtalaisen yleisiä (esim. kohtutulehdukset, vaikeat synnytykset, keisarileikkaukset, hedelmättömyys, keskenmenot, eturauhasvaivat, nisäkasvaimet ja piilokiveksisyys). Osa näistä ongelmista voi johtua vääristä menettelytavoista, mutta toisaalta muistutettiin, että terve lisääntymiskyky on elintärkeää rodun terveyden kannalta.

Kyselyn johtopäätöksensä todettiin, että salukien sydänsairauksien, autoimmuunitautien ja syöpien tieteellinen tutkimus olisi hyvin tarpeellista. Myönteisenä asiana voidaan kuitenkin nähdä, että monissa muissa roduissa perinnöllisiksi tiedettyjen sairauksien esiintyvyys on salukeissa kohtalaisen vähäistä.

SHR on osallistunut jo pitkään salukien sydäntautien tutkimukseen. Kuuden vuoden aikana seurattiin sataa salukia ja selvitettiin, mitä sydänsairauksia salukeilla esiintyy sekä tutkittiin, millainen on normaali salukin sydän. Näiden sydäntutkimusten johtopäätöksinä voidaan todeta:

- Oireettomien koirien sydämissä oli yllättävän paljon erilaisia patologisia löydöksiä.

- Yleisin sydänsairaus oli vasemman eteiskammion läppäsairaus, joka edetessä sydän laajeni.
 - Salukilla laajentunut, tai ehkä oikeammin suuri, sydän ei välttämättä merkitse kardiomyopatiaa.
 - Sydänverisuonten kovettumat olivat yleinen löydös, joihin jossain määrin liittyi hieman vähentynyt sydämen supistumiskyky.
 - Syöpien esiintyvyys oli huomattavaa. Harvinainen hemangiosarkooman muoto todettiin neljänneksessä tutkituista sydämistä. Lisätutkimukset ovat tarpeellisia.
 - Äkkikuolemia voidaan usein, joskaan ei aina, yhdistää rytmihäiriöihin tai hemangiosarkoomaan.
 - Synnynnäiset sydänviat voivat aiheuttaa kuoleman jo varhaisella iällä, joten näiden tapausten määrä tutkimusjoukossa oli pieni.
- Liitteessä 6 kerrotaan tarkemmin SHR:n tekemistä sydänsairaustutkimuksesta.

Sydäntutkimusten lisäksi SHR on tehnyt syvällistä työtä kilpirauhasen vajaatoiminnan diagnosoinnin tutkimuksessa. Kolmensadan salukin kilpirauhasarvojen testit (testattu TT4, TT3, TSH, FT4D, FT4, FT3, T4AA, T3AA ja TgAA) osoittivat, että salukeilla T4:n vaihteluväli ja TGAA:n taso on alhaisempi verrattuna otokseen, jossa oli eritoutuisia koiria. Vastaavaa esiintyy myös muilla vinttikoiraroduilla. Johtopäätöksenä esitettiin, että kilpirauhasen vajaatoiminta ei ole nyt laajalle levinnyt ongelma salukeissa ja että käyttämällä jalostukseen TGAA-negatiivisia koiria tilanne pysyisi tältä osin hallinnassa.

SHR on seurannut tai ollut osaltaan virittämässä dna-tutkimuksia hemangiosarkooman, kilpirauhasen vajaatoiminnan ja autoimmuunitautien ympärille. Näiden yhteydessä ovat sukutaulututkimukset, tiedot terveistä ja sairaista yksilöistä, yleensä välttämättömiä. Esimerkiksi Texasin yliopistossa tehtävän ja SHR:n rahoittaman tutkimuksen hypoteesina on, että sydänsairaudet ja hemangiosarkooma keskittyvät tiettyihin linjoihin. Tavoitteena on selvittää ympäristötekijöiden vaikutuksia ja perinnöllisyyden muotoa. Myös sisäsiittoisuuden aste selvitetään ja otetaan huomioon mallintamisessa, sillä lähtökohtana on ajatus, että puhdasrotuisten koirien populaatiot ovat sisäsiittoisuuden vuoksi homogeenisiä, vaikka yhteisiä esi-isiä ei sukutauluja vertailtaessa heti parissa kolmessa polvessa olisikaan nähtävissä. Tämän homogeenisyyden eräänä seurauksena nykyaikaisessa, puhdasrotuisessa koirassa voidaan, vastoin kuin susi-esi-isissään, todeta runsaasti perinnöllisiä sairauksia.

4.3.3.3 Muut maat

Keski-Euroopassa (Belgiassa, Saksassa ja Ranskassa) ei käytettävissä olevien lähteiden mukaan ole kerätty tietoa salukien sairauksista tai tutkittu muutenkaan rodun terveyttä. Britanniassa on tehty hiukan terveystutkimusta salukeista, mutta yrityksistä huolimatta tietoja niistä ei ole onnistuttu saamaan lähteeksi tämän yhteenvedon tekemiseen.

4.4 Ulkomuoto

Saluki on rotuna useita vuosituhansia vanha. Tehtävämme on säilyttää rotu sellaisena kuin se on kautta aikain ollut. Keskeistä salukien jalostuksessa on, että tavoitteena on ollut, on yhä edelleen ja tulee olla, ”dual purpose” –saluki, toisin sanoen ulkomuodoltaan rotumääritelmän mukainen koira, jolla on rodulle tyypilliset metsästysominaisuudet.

Aina kun on epävarmuutta rotumääritelmän tulkinnassa, on palattava niihin koiriin, jotka ovat olleet mallikoirina ensimmäistä rotumääritelmää laadittaessa Englannissa v. 1923. Hyvä esimerkki on kenraali Lancen Damaskoksesta tuoma bl/t uros Ch Saron Kelb (s. 1919), joka myös esiintyy useaan kertaan useimpien suomalaisten ja länsimaisten salukien sukutauluissa. (Kts. kantakoirat ja historia tarkemmin luku ”2. Rodun tausta”).

Kuva 1: Saron Kelb jo hieman iäkkäämpänä.

Ison-Britannian rotumääritelmä vuodelta 1923 oli ensimmäinen virallinen eurooppalainen salukin rotumääritelmä, ja se oli laadittu kattamaan kaikki alkuperäiset salukityypit (ks. ”2.1.2 Useita eri tyyppejä”). On myös todettava, että rotumääritelmä on tyypillinen englantilaisen ajatusmaailman tuotos, joskin FCI on hieman täsmentänyt alkuperäistä rotumääritelmää. Kaikki asiat on esitetty niukin sanoin ja ne voidaan tulkita monin eri tavoin. Liitteenä salukien rotumääritelmä selityksineen (liite 7).

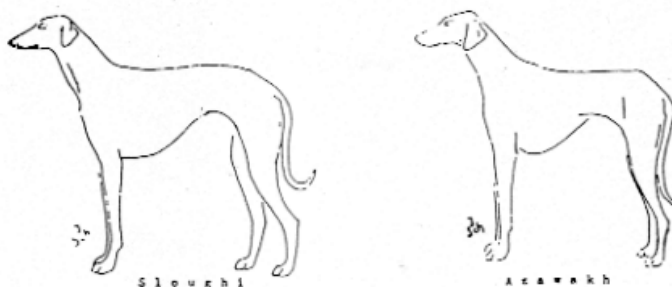
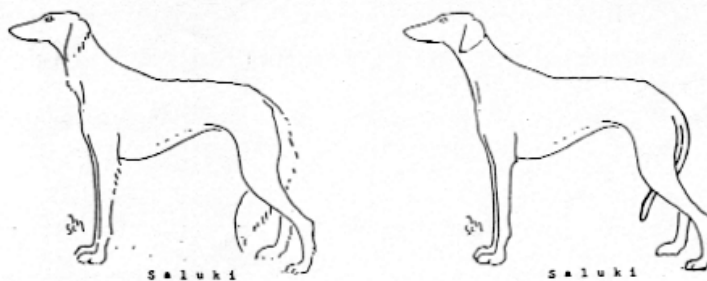
4.4.1 Yleisvaikutelma, olemus

Erittäin tärkeitä salukille on liioittelemattomuus, mutta kuitenkin ”paketoituna” niin, että kokonaisuus ilmentää jaloutta ja sopusuhtaisuutta sekä suurta nopeutta ja kestävyyttä yhdistyneenä voimaan ja aktiivisuuteen. Salukin tulee olla linjoiltaan sulava, se ei ole liioitellun virtaviivainen mutta ei myöskään kantikas, ”töksähtelevä”. Esimerkiksi kaulan tulee liittyä ylälinjaan pehmeästi, ylälinjan tulee olla selän kohdalla sulavalinjainen, ei liian suora, eikä myöskään täynnä nikamanystyröitä, etuosan ei tule olla luotisuora, mutta eturintaa ei myöskään kuulu olla liioitellusti. Liika raskaus on iso virhe.

4.4.2 Mittasuhteet

Salukin mittasuhteet voivat vaihdella huomattavasti. Tässä suhteessa saluki poikkeaa miltei kaikista muista koiraroduista. Yleensä rungon pituus (mitattuna lapaluun kärjestä istuinluun kärkeen) on suunnilleen sama kuin säkäkorkeus, vaikkakin koira usein vaikuttaa pitemmältä kuin mitä se itse asiassa on. Tätä näköharhaa tukevat lähinnä pitkä kaula ja pitkät takaraajat sekä koirien asettaminen näyttelyasentoon.

Suomessa suurin osa salukeista on mittasuhteiltaan neliöitä tai hieman korkeuttaan pidempiä. Useimmat salukit ovat hieman korkearaajaisia, jolloin korkeus kyynärpäästä maahan on hieman suurempi kuin mitattuna kyynärpäästä säkään. On myös olemassa salukeja, joilla em. mitat ovat yhtä suuret. Mittasuhteita olennaisempaa on, että saluki muuten täyttää rotumääritelmän vaatimukset.

4.4.3 Pää, leuat, purenta, silmät

Saluki ei ole varsinaisesti “päärotu”, mutta siitä huolimatta pää ja ilme ovat erittäin tärkeitä, sukupuolileiman ja rakenteen yleisen tasapainon ja harmonian lisäksi.

Rotumääritelmän mukaan pää on pitkä ja kapea, kokonaisuudessaan jalo, kallo-osa on kohtuullisen leveä korvien välistä, ei kuitenkaan kupera ja otsapenger on vähäinen, mutta olemassa oleva. Tämä kuvaus kattaa monenlaiset päät, mm. kapeat

ja elegantit mutta myös päätyypin, jossa on leveämpi kallo ja kapeampi kuono. Tärkeätä on pään osien keskinäinen tasapaino ja pään linjojen sulavuus joka suunnasta. Kallo ja kuono ovat suunnilleen yhtä pitkät. Kaikenlainen karkeus ja "arkipäiväisyys" sekä venäjänvinttikoiramainen pään ylälinja taaksepäin laskevina kalloineen on epätyypillistä.

Salukin alaleuka on heikohko verrattuna esim. afgaaninvinttikoiran alaleukaan. Liian heikkojen alaleukojen määrä ei ole lisääntynyt, mutta niitä esiintyy. Yleensä tällaisilla koirilla on kuitenkin oikea purenta.

Päät ovat Suomessa "monipuolistuneet" vuosien kuluessa, valitettavasti myös kielteiseen suuntaan. Nykyisin esiintyy paljon outoja päitä, joissa pään ylälinja on liian kupera ja kallo laskee taaksepäin. Myös virheellisesti sijaitsevia silmiä esiintyy ja liian alas kiinnittyneitä korvia.

Purentaviat ovat harvinaisia, hammaspuutteista yleisimpiä ovat yhden hampaan puuttuminen (P1 tai P2). Virheellisesti sijaitsevia kulmahampaita ei esiinny. Melko tavallista on, että etenkin nuorilla salukeilla on hieman väljä purenta eli alaleuan etuhampaiden yläreuna osuu yläetuhampaiden taakse mutta hammasrivistöt eivät ole aivan tiiviisti kiinni toisissaan. Tällainen purenta katsotaan rodulle tyyppiliseksi.

Silmät ovat väriltään tummasta pähkinäruskeaan, kirkkaat, suuret ja soikeat, eivät ulkonevat. Suomessa on esim. Isoon-Britanniaan verrattuna kauniit päät ja ilmeet sekä tummat silmät. Rotumääritelmä sallii melko vaaleatkin silmät mutta tällöin ei yleensä täyty rotumääritelmän vaatimus arvokkaasta ja lempeästä ilmeestä ja uskollisesta ja etäisestä katseesta.

4.4.4 Liikkeet

Rakenteen yleinen tasapaino ja harmonia näkyvät sekä koiran seistessä että etenkin sen liikkeessä. Kaikkea liioittelua tulee välttää. Saluki liikkuu näyttelyravissa sulavasti, sujuvasti ja vaivattomasti. Liikkeet ovat keveät ja joustavat, niissä on sekä pituutta että työntövoimaa. Liikkeet eivät ole korkeat (ns. hackney-liikkeet) eivätkä raskaat. Ne eivät myöskään ole liioitellun pitkät eivätkä "näyttävät", sillä saluki on laukkaava koira eikä sillä kuulu olla ravaajatyypin koiran liikuntaa. Näyttelykehissä liikutaan yleensä liian lujaa, jolloin rodulle tyyppillinen liikkeen joustavuus ja keveys häviävät ja saluki liikkuu kuin mikä tahansa "kehäkettu".

Etu- ja takaliikkeissä salukilla on taipumus nopeassa vauhdissa liikkua kohti rungon tasapainoviivaa, jolloin liikkeet eivät ole yhdensuuntaiset vaan raajat muodostavat suoran linjan lavoista kypäliin. Ylipitkien sivuliikkeiden ihannoitinta esiintyy jonkin verran. Suomessa etuliikkeet ovat yleisesti ottaen sekä sivulta että edestä katsottuna hyvät. Salukilla on pitkät raajat, joustavat ranteet ja pitkänmalliset kypälät ja näin ollen hyvin usein kovalla alustalla hyvin liikkuvan koirankaan etuliikkeet eivät ole absoluuttisen vakaat. Joustavalla alustalla koira liikkuu kyllä täysin puhtaasti.

4.4.5 Karvapeite

Salukin turkki on laadultaan sileää ja pehmeän silkkistä. Turkissa ei ole alusvillaa, mutta turkin paksuudessa on huomattavia eroja, on silkkistä ja ohutta, on

karkeampaa, on pehmeää ja tuuheaa. Myös hapsutuksen määrä vaihtelee. Yleensä kaikilla on jonkin verran hapsuja ainakin korvalehtien tyviosassa sekä hännän alapinnassa. Useimmiten hapsutusta on myös eturaajojen ja kintereiden takaosassa sekä "housut" takaraajojen takaosassa. Sileäkarvaisella muunnoksella ei ole lainkaan hapsuja ja koiran turkki on kauttaaltaan tiiviimpää ja lyhyempää kuin pitkäkarvaisella salukilla.

4.4.6 Muutoksia suomalaisissa näyttelyissä esitetyissä salukeissa

Kun vertaa Suomessa näyttelyissä käyviä salukeja nykyisin ja 1960-luvulla ja 1970-luvun alussa käyneisiin koiriin, niin muutama asia kiinnittää heti huomiota:

- tyyppien kirjo
- koirien koko
- etuliikkeet

Rodun eurooppalaisessa "kotimaassa" Isossa-Britanniassa on aina ollut runsaasti erityyppisiä salukeja: pieniä, isoja, kevyitä, raskaita, tyylikkäitä, "arkipäiväisiä". Suomessa oli vielä 1970-luvulla hyvin rajoittuneesti erityyppisiä salukeja. Nykyisin on tyyppien kirjo jo huomattavasti runsaampi. Pitää kuitenkin muistaa, että on olemassa myös epätyypillisiä koiria, ts. kaikki eivät ole hyväntyyppisiä. Suomestakin löytyy liioiteltuja salukeja sekä koiria, jotka siluutiltaan muistuttavat enemmän jotain muuta rotua kuin salukia.

Etuliikkeet ja etukulmaukset ovat yleisesti ottaen parantuneet verrattaessa 1970-luvun alkupuoleen. Etuliikkeet ovat tulleet vakaammiksi ja suoraa olkavarsia esiintyy vähemmän. Lapakulmaus on salukeilla yleensä riittävän hyvä. Jos etukulmauksissa on moitittavaa, niin syynä ovat yleensä suorat olkavarret. Ennen näkyi näyttelykehissä monimutkaisia etuliikkeitä suhteessa huomattavasti enemmän kuin nykyisin. Ahtaita takaliikkeitä esiintyy edelleen melko yleisesti, ja tämä näyttää olevan maailmanlaajuinen ilmiö.

Salukien koko on kasvanut Suomessa. Asiaa ei pysty selvästi todentamaan mittaustuloksin. Suomen Salukikerho kerää parhaillaan mittaustuloksia salukeista koon kartoittamiseksi ja seuraamiseksi.

Uroksen koko on rotumääritelmän mukaan keskimäärin 58 – 71 cm. Suomessa on tuskin yhtään 58 cm:n korkuista urosta, eikä kovin montaa 62 – 64 cm:n korkuistakaan. Toisaalta taas 71 cm:ä korkeita ja sitä korkeampia löytyy kyllä. Nartuissakaan tuskin löytyy alle 60 cm:n korkuisia, vaikka narttujen tulee olla huomattavasti pienempiä uroksiin verrattuna.

Heinäkuussa 2006 rotuyhdistyksellä oli käytössään 30 nartun ja 42 uroksen mittaustulokset (vähint. 11 kk mittaushetkellä). Tässä aineistossa neljännes nartuista on 64,8-66,0 senttisiä, toinen neljännes sijoittuu välille 64,0-64,8 senttiä. Kolmas neljännes on välillä 61,7-64,0 senttiä. Maksimikorkeus on siis 66,0 cm. Uroksissa suurin mittaustulos on 72,0 cm. Neljännes sijoittui välille 69,2-72,0 cm ja toinen neljännes välille 68,0-69,2 cm. Vain neljännes mitatuista oli alle 67 senttisiä. Tarkemmat tiedot mittauksista ja niiden tunnusluvuista löytyvät liitteestä. Ruotsin rotujärjestö on raportoinut salukien mittaustuloksia vuodelta 2002. Niiden mukaan urosten keskikorkeus Ruotsissa oli tuolloin 68,1 cm ja narttujen 63,4 cm. Tyyppi-arvo (useimmin esiintyvä mittaustulos) oli uroksilla 69 cm ja nartuilla 62 cm.

Liitteenä salukien mittaustulokset 17.7.2006 tietojen perusteella (liite 8).

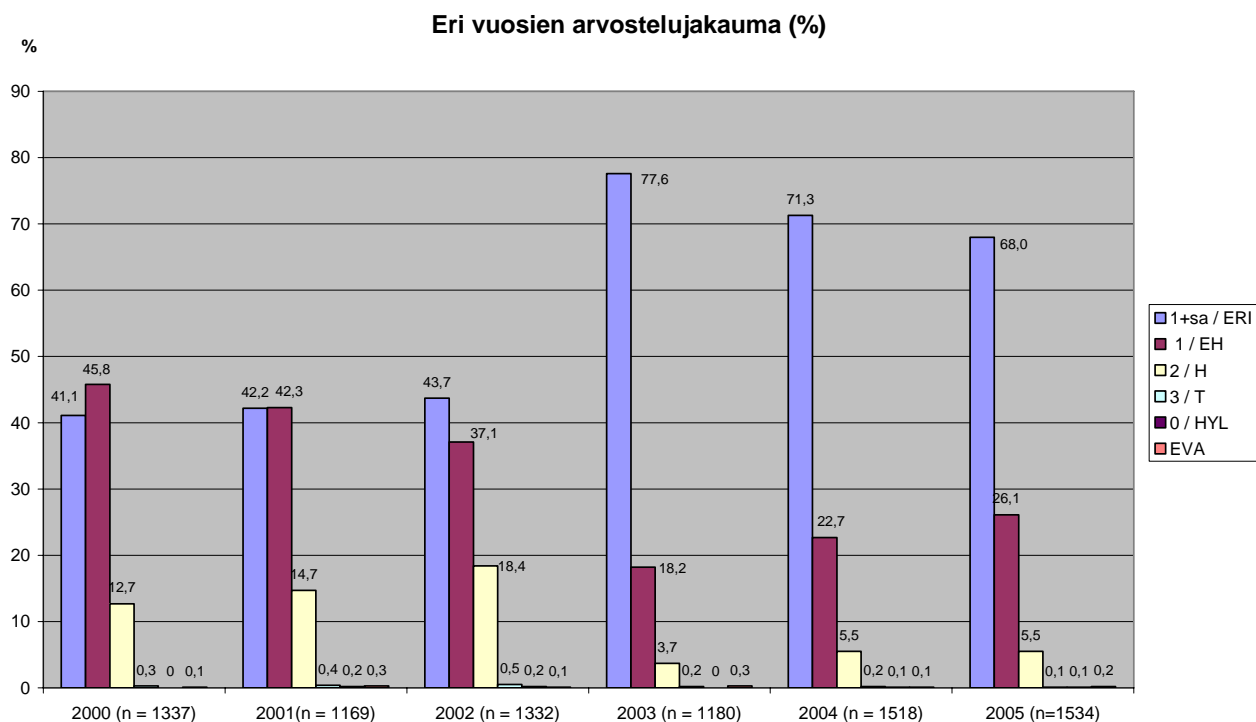
4.4.7 Tilastoja näyttelytuloksista

Suomessa rekisteröityjä, vuosina 1998-2004 syntyneitä salukeja on SKL:n jalostustietojärjestelmän mukaan (tilanne 25.7.2006) yht. 547 kappaletta. Näistä on narttuja 52,1 %, eli 285 kappaletta. Saluki on aktiivisten harrastajien rotu. Yli 70 %:lla tarkasteluajankohtana syntyneistä yksilöistä on näyttelytulos (tilanne heinäkuu 2006). Alla on taulukko (taulukko 19) yksilöittäin korkeimpien laatuarvioiden jakaumasta ja jalostukseen käytettyjen osuudesta ko. laatuarvosanan saaneissa koirissa. Huomattava on, että salukeja käytetään jalostukseen keskimäärin myöhemmin kuin monia muita rotuja. Osa saavuttaa muotovalion arvon jopa veteraani-iässä. Taulukon tulkinta ei ole siten aivan suoraviivaista. Jos tarkasteltaisiin tätä uudelleen vielä vuosien kuluttua, olisi mahdollista, että näyttelyssä käymättömien osuus olisi pienentynyt entisestään ja muotovalioiden ja jalostukseen käytettyjen osuus olisivat jonkin verran kasvaneet.

Taulukko 19: korkeimpien laatuarvioiden jakauma ja jalostukseen käytettyjen osuus ko. laatuarvosanan yltäneistä koirista

Paras tulos	Lukumäärä	Osuus 1998-2004 syntyneistä, Suomessa rekisteröidyistä	Jalostukseen käytettyjen osuus ko. laatuarvion saaneista
Ei näyttelytetty	142	26 %	0 %
KANS MVA	21	3,8 %	62 %
MVA	84	15,4 %	15,5 %
Cacib tai serti	90	16,5 %	8,9 %
SA tai ERI	123 (13 + 110)	22,5 %	10,6 %
1 tai EH	69 (30 + 39)	5,5 %	18,8 %
2 tai H	15 (7 + 8)	1,3 %	4,3 %
3 tai T	3 (2 + 1)	0,6 %	0 %

Vuosina 2000-2005 on saluki arvosteltu kehässä keskimäärin 1345 kertaa / vuosi. Laatuarvostelussa on tapahtunut selvä muutos v. 2003 alkaen, jolloin ERI / SA – arvosanojen osuus on karkeasti puolitoistakertaistunut verrattuna vuosiin 2000-2002. Oheisessa kuviossa on esitetty laatuarvosanojen jakauma vuosina 2000-2005.

Eri vuosien näyttelyarvostelujakauma

T, Hylätty ja EVA –laatuarvioiden osuus on pysytellyt keskimäärin noin 0,6 % tietämällä vuosittain annetuista laatuarvioista. Kaikkiaan kuuden vuoden jaksona on annettu 3 tai T 17 kertaa, nolla tai hylätty 6 kertaa ja EVA 8 kertaa. Näyttelyarvosteluissa on voitu mainita useampi kuin yksi syy, joka nähtävästi on vaikuttanut arvosanaan. Useimmat koirat ovat saaneet huomautuksen luonteesta, mutta lähes yhtä usein on mainittu erilaisia ulkomuodollisia puutteita kuten rakenne yleensä tai liikkeet. Luusto (liian raskas), tyyppi tai sukupuolileima saatetaan myös mainita. Virheellisestä purennasta on mainittu vain neljässä tapauksessa. Alla olevassa taulukossa on laatuarvostelutulosten määrät ja arvosteluissa mainittuja epätoivottavia ominaisuuksia vuosilta 2000-2004:

tulos	kpl	luonne	purenta	liikkeet	rakenne	luusto/ liian raskas	tyyppi	sukupuoli- leima	muu syy
3 / T*	17	2	3	8	10	4	2	2	lihavuus x1
0 / HYL	6	5	1						
EVA	8	6							ontuminen x2

Verrattaessa tätä tulosta edellä esitettyihin yksilöiden saavuttamiin parhaisiin arvosanoihin voidaan olettaa, että lähes kaikki heikon laatuarvostelun saaneista koirista on esitetty toisessa yhteydessä menestyksekkäämmin.

5. Aiempien jalostusohjelmien toteutuminen

Salukeilla ei ole aikaisempaa tavoiteohjelmaa.

6. Jalostuksen tavoitteet ja strategiat

Tämän luvun motoksi sopisi hyvin erään kasvattajan tavoitteen asettelu kasvattajakyselyn vastauksessa: *"Sinnikkäästi tehdä työtä meidän ihanan rotumme eteen ja uskoa siihen, että hyvällä tahdolla on suurikin merkitys."*

Mikä on 2000-luvun rotujärjestön rooli? Tuleeko sillä olla ohjaava ote vai onko se mieluummin passiivinen tiedon kerääjä ja julkaisija?

EU on 1990-luvulla aloitteessaan ottanut kantaa koirien jalostukseen terveys- ja käytösongelmien vuoksi. Suomen Kennelliiton käynnistämä prosessi jalostuksen tavoiteohjelman laatimiseksi kaikille roduille on nähtävissä osaltaan tämän kannanoton seuraukseksi. Jalostuksen tavoiteohjelman lähtökohdaksi SKL on määritellyt:

Koiranjalostuksen tavoite on

- ylläpitää rotua jalostusvalinnoilla niin, että koirien luonne, käyttöominaisuudet, terveys ja ulkomuoto vastaavat rotumääritelmää, sekä varmistaa rodun yksilöiden riittävä yhteiskuntakelpoisuus
- turvata rodun perinnöllinen monimuotoisuus

Tässä luvussa esitetyt asiat perustuvat:

- Kasvattajakyselyihin, terveystarkastuksiin, hallituksen ja jalostustoimikunnan ryhmätyökokouksen tuloksiin ja saatuun jäsenpalautteeseen.
- Jalostustoimikunnan selvitys- ja taustatyöhön nykytilanteen kartoittamiseksi: luvussa 4 esiintuotuihin keskeisiin tuloksiin terveys-, populaatio-, luonne- ja ulkomuotoasioissa.

Kansainvälisesti salukien terveysnäkyviä pidetään huomiota ja toimenpiteitä vaativina. Yleisimmillä sairauksilla, joita ovat mm. immuunijärjestelmän toimintaan liittyvät ongelmat (nuorten koirien syövät, allergiat ja autoimmuunitaudit), arvioidaan yleisesti olevan yhteys perinnölliseen alttiuteen. Useissa lähteissä painotetaan sisäsiitoksen heikentävää vaikutusta immuunijärjestelmän toimintaan.

Salukipopulaatio on suhteellisen pieni ja sisäsiittoinen polveutuen tyypillisesti rajallisesta määrästä kantakoiria. Suomalaiset salukit ovat keskenään siinä määrin sukua, että on vaikea erottaa ja osoittaa selkeästi kovin eri sukulinjoja edes olevan olemassa. Pentueet ovat linjattuja ja polveutuvat esi-isistä, jotka ovat myös linjattuja. Yhdysvalloissa on todettu dna-testein monimuotoisuus vielä kohtalaiseksi, mutta tämä tilanne heikkenee vääjäämättä, jos tilannetta ei huomioida seuraavien sukupolvien aikana.

Käyttöominaisuudet tässä rodussa ovat tärkeitä, koska ne määrittävät salukin ulkomuotoa ja luonnetta. Niitä vaalimalla vaalitaan samalla rodunomaisen salukin

säilymistä. Em. keskeisimmät sairaudet ja vaivat eivät läheskään aina näy tai puhkea vuoden ikäisissä koirissa. Terveyskyselyn perusteella sairastuminen on selvästi yleisempää 2-4 –vuotiaiden ikäryhmässä kuin alle kaksivuotiaissa.

Nämä keskeiset tulokset salukin nykytilasta ovat perusteluna tässä luvussa esitetyille suosituksille koskien siitosyksilöiden ikärajoja, sisäsiitosasteen seuraamista, pentuemääriä ja käyttöominaisuuksien huomioimista jalostuksessa.

Kasvattajakyselyiden eräs keskeinen tulos koski 4. luvun eri osa-alueiden tärkeysjärjestystä: kukaan vastaajista ei asettanut ulkomuotoa tärkeysjärjestyksessä ensimmäiseksi. Terveys, luonne ja populaatio asetettiin vastaajasta riippuen hiukan eri tärkeysjärjestyksiin.

6.1 Visio

Salukin jalostuksen tavoitteena on henkisesti ja fyysisesti terve, tasapainoisesti rakentunut ja liioittelematon nk. dual purpose –koira. Käyttöominaisuudet määrittävät sekä luonnetta että ulkomuotoa, siten jalostustyössä huomioidaan dual purpose –periaatteen mukaisesti yhtäläillä rotumääritelmän mukainen ulkomuoto kuin käyttöominaisuudetkin. Käyttöominaisuuksia voi länsimaaisessa yhteiskunnassa mitata kuitenkin lähinnä vain maasto- ja ratajuoksun avulla.

Dual purpose –tavoite on herättänyt arvostelua siltä osin, että länsimaissa saluki ei voi toimia metsästyskoirana, joten tavoite ei ole siltä osin mielekäs. Kuitenkin eri yhteyksissä, mm. kasvattajakyselyssä, on tuotu esiin, että tehtävänä on säilyttää rotu, ei kehittää sitä. Pitäytyminen perinteisessä dual purpose –ajattelussa parantaa edellytyksiä sille, että saluki säilyy rauhallisena ja miellyttävänä, terverakenteisena perhekoirana, jolla on myös klassisen kaunis ulkomuoto vailla glamouria ja näyttävyyttä.

Näyttelymenestys vaikuttaa rodun jalostukseen ja voi siten saada aikaan ulkomuodollisia muutoksia rodussa. Tämä tiedostaen on ulkomuototavoitteellinen pyrkimys välttää mitä tahansa kehityssuuntia, jotka eivät ole sopusoinnussa rodun alkuperäisen käyttötarkoituksen kanssa, kuten rakenteellisesti liioiteltuja tai ei-hyväksyttäviä tyyppisiä sekä rodun koon kasvua.

Luonteen tulee olla tasapainoinen, arkea kestävä ja sietävä sekä yhteiskuntakelpoinen. Luonteessa arvostetaan rodun erityispiirteitä, kuten FCI:n rotumääritelmässä kuvattuja itsenäisyyttä, pidättyvyyttä, arvokkuutta ja älykkyyttä.

Saluki on ollut yhteisökeskeisesti elänyt metsästyskoira. Siltä edellytetty luonne ja käytös ovat tehneet siitä sopeutumiskykyisen, joten rotutyypillinen saluki on sosiaalinen ja perhekeskeinen, vaikkakin saalistusviettinen. Sellaisena se täyttää yhteiskuntakelpoisuuden vaatimukset. Onnistunut ja tietoinen rotuvalinta on kunkin harrastajan kohdalla tärkeää odotusten täyttämiseksi.

Luonteen osalta tavoitteena tulee olla pidättyvyyden ja arkuuden erottaminen toisistaan, koska arkuus voi rajoittaa harrastustoimintaa, vähentää yhteiskuntakelpoisuutta ja vaikeuttaa koiran käsittelyä eikä se ole rotumääritelmän tarkoittama rotutyypillinen piirre. Aggressiivisuus ihmisiä tai koiria kohtaan vähentää myös merkittävästi yhteiskuntakelpoisuutta eikä myöskään ole rotutyypillinen piirre.

Jalostusta palvelevana visiona nähdään avoimuuden ja avoimen keskusteluilmapiiirin sekä yhteistyön lisääminen. Myös arkaluontoiseksi koettuja asioita, kuten terveys, tulee käsitellä rodun parasta silmällä pitäen. Rodun terveyttä ja hyvinvointia pitää edelleen vaalia ja edistää.

Koiraharrastuksen yleistyminen ja monimuotoistuminen heijastuvat luonnollisesti myös salukiharrastajiin, joiden keskuudessa eriytynee jonkin verran eri tavoin suuntautuneita intressiryhmiä. Tämä olisi viisainta hyödyntää voimavarana. Siten toimintaa ohjaavina arvoina pidetään harrastajien tasa-arvoista kohtelua linjasta, maantieteellisestä sijainnista tai harrastusintresseistä riippumatta.

6.2 Rotujärjestön tavoitteet

Rotujärjestön tavoitteena on tukea luvussa 6.1. esitetyn vision toteutumista siten, että salukin rotutyypillinen käyttötarkoitus ja ulkomuoto tulevat yhtäläillä huomioituiksi.

Käyttöominaisuuksien vaalimiseksi juoksutoimintaa sekä maastossa että radalla ja siihen liittyvää rotukohtaista koulutusta pyritään kehittämään yhteistyössä Suomen Vinttikoiraliiton ja muiden vinttikoirien rotujärjestöjen, rotua harrastavien yhdistysten ja paikalliskerhojen kanssa maanlaajuisella tasolla. Rotujärjestö voi tukea myös muuta harrastustoimintaa.

Rotujärjestön tavoitteena on edelleen kartoittaa salukien terveyttä ja siihen liittyviä riskitekijöitä ja sairauksia yhteistyössä kasvattajien ja rodun harrastajien kanssa myös kansainvälisen yhteistyön kautta. Rotujärjestö voi myös tukea erilaisia terveystutkimuksia.

Luonneominaisuuksien tarkempaa tutkimusta varten rotujärjestö kartoittaa vinttikoirille soveltuvaa luonnetestiä ja -profiilia sekä muiden käyttäytymiskuvaus- tai luonnetestausmenetelmien käyttöä ja soveltuvuutta salukeille.

6.3 Rotujärjestön strategia

Salukin suhteellisen kapeaa jalostuspohjaa olisi tulevaisuudessa pyrittävä laajentamaan mahdollisuuksien mukaan terveydestä, rodunomaisuudesta ja käyttöominaisuuksista tinkimättä. Jalostukseen käytettävien yksilöiden tulisi edustaa hyvää laatua kaikilla em. mittareilla. Salukeilla on edelleen mahdollista käyttää rotuunottoa, mitä voidaan hyödyntää muiden tuontien ohella geenipoolin laajentamisessa, kuten FCI on tarkoittanut mahdollistaessaan tämän käytännön.

Salukin ominaisuuksista tärkeimmät ovat terveys, luonne, rodunomaisuus, käyttöominaisuudet sekä normaali lisääntymiskyky. Vain henkisesti ja fyysisesti terve saluki elää pitkän ja tasapainoisen elämän omistajansa ja kasvattajansa ilona. Ulkomuotoseikat eivät yksin saa sanella jalostusta vaan vähintään yhtä tärkeitä kriteerejä ovat henkinen ja fyysinen terveys (mukaan lukien rakenne) sekä dual purpose –periaatteen säilyttäminen.

Rotujärjestö seuraa rodun kokonaistilaa yhdessä kasvattajien ja muiden harrastajien kanssa. Rotujärjestön on jto-prosessin myötä otettava kantaa, miten se edistää mahdollisimman terveiden ja rotutyypillisten salukien jalostusta. Populaation

rakenteen, tehollisen populaation pienuuden ja terveysasioiden vuoksi tämä on erityisen tärkeää.

Jalostuksen osa-alueiden tärkeysjärjestys on:

Terveys Riittävän laaja jalostuspohja luo edellytykset toteuttaa valintaa myös terveysominaisuuksien osalta. Mahdolliset sairauksia kantavat yksilöt on pyrittävä seulomaan pois jalostuksen piiristä ilman, että käytettävissä oleva jalostusyksilöiden lukumäärä ja samalla geenipohja supistuvat kriittisesti. Terveystarkastukset on otettava yhdeksi jalostusmittariksi. Koirien normaali lisääntyminen ilman lisääntymiseen liittyviä häiriöitä (kiimahäiriöt, tiinehtymisvaikeudet, synnytysvaikeudet) koetaan yhdeksi tärkeäksi terveyden osa-alueeksi. Terveiden salukien jalostamista edistetään tiedonkeruulla ja raportoinnilla (kuten terveystarkastusten jatkamisella, kuolinikä ja -syytietojen keräämisellä, mittaustuloksilla), sekä hankkimalla ja julkaisemalla tietoa potentiaalisten siitosyksilöiden terveystutkimusmahdollisuuksista ja -tuloksista.

Populaation kokonaistila ja rakenne: On tärkeää pitää huolta koko rodusta ja populaatiosta; kaikista sen hyväksyttävistä tyypeistä ja variaatioista linjoihin katsomatta. Tutkimukset ovat osoittaneet tuotantoeläinjalostuksessa tunnetun sisäsiitoksen kielteisten seurausten pätevän myös koiriin. Ruotsissa P-E Sundgrenin aineistossa todettiin salukeilla yhteys pentuekoon ja sisäsiitoksen asteen välillä. Kyselyissä ja palautteissa yksikään kasvattaja tai muu harrastaja ei ole esittänyt ulkomuotoa jalostuksen tärkeimpänä kriteerinä ja tavoitteena, mikä kuitenkin keskeisesti motivoi linja- ja sisäsiitoksen käyttöä koirissa. Vaikka yksittäisten yksilöiden liiallinen jalostuskäyttö ei ole toistaiseksi ollut laaja ongelma salukipopulaatiossa, on tilanteeseen syytä varautua. Yleisenä liikakäytön rajana pidetään 5 %:n osuuden ylitystä yhdensukupolven jälkeläismäärässä. Salukien rekisteröintimäärillä, n. 75 / v, ja viiden vuoden sukupolven pituudella, tämä tarkoittaisi 19 jälkeläistä. Ts. yli 4 pentuetta tai yli 19 jälkeläistä olisi jo liikakäyttöä tämän kriteerin mukaan.

Rotujärjestö suosittelee jalostusvalintojen osalta sukusiitosprosentin pitämistä alle 6.25 prosentin viiden polven tarkkuudella. Ilman ulkosiitoksia populaation geneettinen vaihtelu pienenee nopeasti.

Luonne ja käyttöominaisuudet Saluki on alkuperäiseltä käyttötarkoitukseltaan näön avulla metsästävä koira, joten sen tulee olla luonteeltaan ja vieteiltään edelleen käyttötarkoitukseensa kykenevä vähintään siinä määrin kuin sitä modernissa länsimaisessa yhteiskunnassa pystytään mittaamaan. Luonneominaisuuksien suhteen tulee panostaa valistus- ja koulutustoimintaan niin luonneominaisuuksien kartoittamiseksi kuin jalostusvalintojen pohjaksikin. Hermostuneisuutta ja aggressiivisuutta ei tule hyväksyä jalostuskoirilta.

Ulkomuoto Ulkomuoto ei jalostuskriteerinä saa koskaan tulla ennen em. kolmea seikkaa.

6.4 Uhat ja mahdollisuudet

Populaatio ja terveys	
<p><i>Vahvuudet</i></p> <p>Pääsääntöisesti terve ja pitkäikäinen.</p> <p>Vanha, muuttumattomana säilynyt koirarotu.</p> <p>Rotuunotto mahdollista.</p> <p>Rotujärjestöllä monipuolista ja ajankohtaista terveys- ja populaatiotietoa salukikannasta.</p> <p>Kyselyjen perusteella harrastajat erittäin motivoituneita ja innostuneita edistämään terveysasioita.</p> <p>Pienessä populaatiossa ja harrastajajoukossa tiedonkeruu tehokkaampaa ja taloudellisempaa.</p> <p>Pienessä populaatiossa ja harrastajajoukossa omakohtainen tietämys ja koiratuntemus laajaa.</p>	<p><i>Heikkoudet</i></p> <p>Korkea sukusiitosaste.</p> <p>Rotuunotettujen koirien mahdollinen epätyypillisuus.</p> <p>Perinnölliset sairaudet, joita vaikea todeta järjestelmällisillä joukkotutkimuksilla.</p> <p>Uusi tieto sulautuu hitaasti perinteeseen. Vinttikoiraharrastajille suunnattua koulutusta näistä aiheista harvakseltaan, muutoksia kuitenkin paljon parissakin vuosikymmenessä</p> <p>Monet menetelmät sairauksien vastustamiseksi (esim. blup-indeksien käyttö) soveltuvat vain suuremmille populaatioille.</p> <p>Virallinen ja julkinen terveys- ja muu taustatieto rodun yksilöistä vähäistä ja epäedustavaa.</p> <p>Omien koirien puolueeton ja objektiivinen arviointi vaativaa.</p>
<p><i>Mahdollisuudet</i></p> <p>Dna-tutkimukset.</p> <p>Jalostusneuvonnan aloittaminen, tehostaminen.</p> <p>Kasvattajien välinen yhteistyö.</p> <p>Käyttökokeiden suosio ja painottaminen luo pohjaa juoksu-harrastuksen ohella fyysisen terveyden ylläpitämiselle.</p> <p>Uudet tuonnit ja rotuunotot.</p> <p>Rutiinien luominen terveys- ja jalostustietojen keräämiseksi, julkaisemiseksi ja hyödyntämiseksi jalostusneuvonnassa.</p> <p>Joukkotarkastusten tai –tutkimusten organisointi tarpeen, kiinnostuksen ja kysynnän mukaan (esim. sydänkuuntelu tai –ultraus, verikokeet, korkeusmittaukset, hammas- ja purentakartoitukset, yms.).</p> <p>Jalostukseen käytetään vain terveiksi todettuja koiria.</p>	<p><i>Uhat</i></p> <p>Sairauksien salailu.</p> <p>Matadorijalostus.</p> <p>Sisäsiitos ja linjaus ulkomuodon parantamiseksi (pienessä populaatiossa jo aiemmin linjatuilla yksilöillä).</p> <p>Sydänsairauksien, immuunivälitteisten sekä muiden perinnöllistyyppisten sairauksien yleistyminen.</p> <p>Enemmistö rotuunotetuista ja tuonti-koirista jää käyttämättä jalostukseen.</p> <p>Muutosvastarinta ”helpolla pääsemiseksi” ja perinteisten käytäntöjen säilyttämiseksi.</p>

Luonne ja käyttöominaisuudet	
<p><i>Vahvuudet</i></p> <p>Rauhallinen, lempeä, kärsivällinen ja ystävällinen, aikuisena usein ”helppo” koira.</p> <p>Itsenäinen ja älykäs.</p> <p>Vietikäs (riistavietti).</p> <p>Hyviä käyttöominaisuuksia löytyy useista linjoista.</p> <p>Sopeutuu eri lajien harrastamiseen tai ”kokeiluun”.</p> <p>Sopeutuu pääsääntöisesti perheenjäsenenä eri elinolosuhteisiin: maalle tai kaupunkiin, laumaan tai yksin, lapsiperheeseen tai aikuisten seuraksi.</p> <p>Salukit ovat paljolti aktiivisesti harrastavissa kodeissa, joten luonnetesti- ja käyttökoetietoja on helposti saatavilla.</p>	<p><i>Heikkoudet</i></p> <p>Hermostuneisuus, eroahdistus.</p> <p>Jonkin verran arkoja ja/tai muille koirille räyhääviä yksilöitä.</p> <p>Saattaa olla pentu- tai nuoruusvaiheessa jopa vaativan aktiivinen, rauhoittuu liki ”sohvaperunaksi” vasta kypsyessään.</p> <p>Todellisten metsästysominaisuuksien testaamisen mahdottomuus.</p> <p>Käsitys ihanneluonteesta vaihteleva, käsitys ei-hyväksyttävistä luonteista samoin.</p> <p>Omien koirien puolueeton ja objektiivinen arviointi vaativaa.</p> <p>Luonteita ei ole juurikaan kuvattu tai testattu jalostusvalintoja varten.</p> <p>Kaikki eivät motivoituneita juoksuominaisuuksista huolehtimiseen.</p> <p>Koirien jalostusarvon määrittelemineen on vaikeaa, koska kaikilla jalostusyksilöillä ei ole näyttöä käyttöominaisuuksista.</p> <p>Vietikkyys ja liikunnallisuus asettavat jonkin verran erityisvaatimuksia ulkoilutuksen suhteen sekä ympäristön että omistajan osalta.</p> <p>Vaikeudet osallistua koirakerhojen yleiseen toimintaan asennevaikeuksien ja rodun vähäisen tunnettuuden vuoksi (saluki-koirakko ei esim. osata ohjata palveluskoirapohjalta).</p> <p>Mittaustulosten hyödyntämismenetelmät Jälkeläisten luonteen ”ennustamiseksi” (esim. blup-indeksien käyttö) soveltuvat vain suuremmille populaatioille, jossa mittaustuloksia paljon.</p> <p>Luonnetesteillä ja –kuvauksilla saatavien mittaustulosten yhteys rodunomaisiin piirteisiin ja metsästysominaisuuksiin tutkimaton.</p>
<p><i>Mahdollisuudet</i></p> <p>Vietikkyys ja sopeutuvuus laajentavat harrastusmahdollisuuksia näyttelyiden ja juoksukilpailujen ohella esim. canicross, agility, TOKO, jäljestys.</p> <p>Luonnekuvaus—tai testaustoimintaan tai niiden kehittämiseen osallistuminen ja tutkimuksen tukeminen.</p> <p>MH-kuvauksen soveltamisen seuranta Ruotsin salukeilla.</p> <p>Yleisten koirakerhojen harrastusryhmien ja opetusmenetelmien (motivointi) kehittyminen myös salukirodulle sopivammiksi.</p>	<p><i>Uhat</i></p> <p>Taantuvat käyttöominaisuudet.</p> <p>Rodun siirtyminen vain seurakoiraksi.</p> <p>Rodulle tyypillisten luonteenpiirteiden häviäminen modernin yhteiskunnan vaatimuksesta tai harrastajien perinteen hiipumisen myötä.</p> <p>Kodinvaihtokoirien tai rotua vaihtavien ihmisten lisääntyminen käytösongelmien, pitovaikeuksien tai odotusten täyttymättömyyden vuoksi.</p>

Ulkomuoto ja rakenne	
<p><i>Vahvuudet</i></p> <p>Laaja vaihtelu ulkomuodossa sekä tyypissä että väriyksessä.</p> <p>Terve rakenne (esim. harvoin kasvuhäiriöitä).</p> <p>Keskimääräisesti ulkomuodoltaan korkeatasoinen populaatio.</p> <p>Perehtyneet ja taitavat, pitkän linjan kasvattajat korkeatasoisen ulkomuodon taustalla.</p> <p>Salukit ovat paljolti aktiivisesti harrastavissa kodeissa, joten näyttelyarvostelutietoa kattavasti saatavilla.</p>	<p><i>Heikkoudet</i></p> <p>Ulkomuoto-ominaisuuksien voimakas korostuminen jalostusvalinnoissa.</p> <p>Tuomarit palkitsevat näyttävyyttä rodunomaisen, oikean rakenteen ja rodulle tyypillisen luonteen kustannuksella.</p> <p>Harrastajilla ja uusilla kasvattajilla rajoittuneet mahdollisuudet kouluttautua ja perehtyä rodun erityispiirteisiin.</p> <p>Käsitys rotutyypillisyydestä ja säilyttämisestä vaihtelee ääripäästä toiseen kasvattajien ja muiden harrastajien kesken.</p>
<p><i>Mahdollisuudet</i></p> <p>Valintaa on helppo tehdä (tyyppjä ja materiaalia riittää).</p> <p>Jalostustarkastusten kehittäminen, jossa rotuun erikoistuneet tuomarit.</p> <p>Tuomarikoulutuksen järjestäminen.</p> <p>Tuomareiden perehdyttäminen myös alkuperäisen käyttötarkoituksen vaatimuksiin juoksutoiminnan kautta.</p> <p>Tiedottaminen ja koulutus standardista ja ulkomuotoasioista myös harrastajille.</p> <p>Salukien koon seuranta järjestämällä joukkomittauksia.</p>	<p><i>Uhat</i></p> <p>Näyttelymeriitit saattavat ohjata jalostusvalintoja kielteisellä tavalla -> "show-dog –suuntaus".</p> <p>Koiran esineellistäminen näyttelyvälineeksi.</p> <p>Jatkuva linja- ja sisäsiitos ulkomuodon parantamiseksi.</p> <p>Koiran koon kasvu (suuruus).</p> <p>"Rodun säilyttäminen" tyhjä mainoslause, tavoitteen asettelu oikeasti jossain muualla.</p> <p>Ylikulmautuminen.</p> <p>"Showliikkeet".</p> <p>Huonot alalinjat ja epätyypilliset päät.</p> <p>Laskevat selkälinjat.</p> <p>Kissan käpälät, suorat ranteet.</p> <p>Lyhyt, tynnyrimäinen tai liian syvä rintakehä.</p> <p>Käyttötarkoitukseen nähden liian raskas tyyppi.</p>

Harrastus- ja rotujärjestötoiminta, markkinapotentiaali	
<p><i>Vahvuudet</i></p> <p>Miellyttävä luonne.</p> <p>Harrastuspotentiaali.</p> <p>Tasainen suosio.</p> <p>Kysyntä ja tarjonta tasapainossa.</p> <p>Uudet toimintamuodot (esim. leiri) ja tehostunut tiedonkeruu edistäneet harrastustoimintaa, vuoropuhelua ja avoimuutta.</p> <p>Rodulla lojaaleja, pitkäaikaisia harrastajia, jotka hankkivat salukin yhä uudestaan.</p> <p>Rodulla laadukasta työtä tekeviä ja perehtyneitä, erittäin pitkäaikaisia kasvattajia ja muita harrastajia.</p> <p>Rodun uudet harrastajat kyselyn mukaan erittäin tyytyväisiä rotuvalintaansa, odotukset usein jopa ylittyneet.</p>	<p><i>Heikkoudet</i></p> <p>Luottamushenkilöiden suurehko vaihtuvuus.</p> <p>Harrastajakunnan ”klikkiytyminen”, vastakkain ennemmin henkilöt kuin asiat.</p> <p>Ulkomuotopainotteinen kasvatus.</p> <p>Pidetään luonteeltaan erikoisena rotuna.</p> <p>Yleinen tietous rodusta vähäistä.</p> <p>Jalostustoimikunnan työ vakiintumatonta, mm. puutteelliset arkistot ja puuttuvat rutiinit.</p> <p>Toiminta ruuhka-Suomi –painotteista.</p> <p>Uudet kasvattajat kohtaavat usein vaikeuksia.</p> <p>Rotujärjestötoimintaa kohtaan ristiriitaisia odotuksia, joita vaikea täyttää.</p>
<p><i>Mahdollisuudet</i></p> <p>Uudet harrastajat.</p> <p>Rodun tuntemus heikkoa, joten uusia harrastajia rodun pariin vetävälle salukitietoisuudelle tilausta.</p> <p>Status rotujärjestönä avaa itsenäisempiä toimintamahdollisuuksia.</p> <p>Alueellisen toiminnan vahvistaminen harrastajamäärän kasvaessa.</p> <p>Rodun hyvien puolien esiintuominen tiedottamisessa.</p>	<p><i>Uhat</i></p> <p>Pentujen siirtyminen yksinomaan seurakoiriksi.</p> <p>Pentujen kysynnän romahtaminen, mikä johtaa sijoitusvaikeuksiin tai pentujen joutumiseen väärin käsiin.</p> <p>Rodun, harrastus- tai yhdistystoiminnan tai yhteiskunnan kielteisen kehityksen myötä rodun vaihtajia.</p> <p>Rodun suosion väheneminen.</p>

6.5 Varautuminen ongelmiin

<i>Riski</i>	<i>Syy</i>	<i>Varautuminen</i>	<i>Miten vältetään</i>	<i>Toteutuessaan merkitsee</i>
Käyttöominaisuuksien vaaliminen vähenee tai vaikeutuu.	Harrastusmahdollisuuksien rajallisuus alueellisesti. Näyttelypainotteisuus harrastuneisuudessa ja jalostusvalinnoissa. Kiellot ja rajoitukset. Harrastukseen perehtyminen vaativaa: ohjauksen tai tietämyksen puute.	Valtakunnallisten harrastusmahdollisuuksien tarjoaminen. Juoksutoiminnan tukeminen. Salukien erityispiirteiden korostaminen (esim. liikuntavaatimukset).	Yhteistyö alueellisten toimijoiden ja muiden vinttikoirarotujen kanssa. Koulutus. Valistus. Rotujärjestön oman juoksutoimikunnan työn tukeminen ja jatkuvuus.	Rotu siirtyy pääosin seurakoiraksi. Ulkomuotojalostus vallitseva jalostussuunta. Käyttölinja eriytyy vähemmistön erikoiseksi harrasteeksi. Rakenne muuttuu juoksutoimintaa ajatellen epätarkoituksenmukaisemmaksi. Salukien mahdollisuudet rodunomaiseen toimintaan vähenevät.
Käyttökokeisiin ei saada koiria.	Passiiviset harrastajat. Käyttökokeita ei koeta turvallisiksi. Alueellisesti rajoittunut. Koetoiminta. Aloittelijalle korkea osallistumiskynnys.	Harrastajien aktivointi. Maastoihin koejuoksut. Maanlaajuisen toiminnan tukeminen.	Tiedotus kokeista. Harrastajien ja koirien koulutus. Yhteistyö alueellisten toimijoiden kanssa.	Käyttöpuolen jalostusarvoa ei voida määrittää, jolloin rodun dual purpose –tavoite ei toteudu.
Liian harvoja pentueita tai yksilöitä käytetään jalostukseen.	Ns. matadori-jalostus valtaa alaa. Pienessä, sisäsiitteisessä populaatiossa valinnan varaa rajoitetusti. Yhdenmukaistamisen paine ja kilpailu.	Siitosuroslista vaihtoehtojen esillä pitämiseksi. Seurataan populaation kehitystä ja julkaistaan siitä tietoa. Jalostussuosituksissa suositaan koiria, joilla vähemmän jälkeläisiä.	Suosituksset.	Geenipohja kaventuu. Tärkeitä ominaisuuksia menetetään kannasta kokonaan.

<i>Riski</i>	<i>Syy</i>	<i>Varautuminen</i>	<i>Miten vältetään</i>	<i>Toteutuessaan merkitsee</i>
Sukusiitosprosenttia ei saada pienemään.	Jalostussuosituksia ei noudateta. Tuontikoiria ei käytetä riittävästi. Linjataan jo linjattuja koiria. Muutosvastarinta. Jalostusneuvontaa ei käytetä. Pienessä, sisäsiitteisessä populaatiossa valinnan varaa rajoitetusti.	Tiedostetaan korkean sukusiitosprosentin aiheuttamat riskit. Tuetaan rotuunottoja ja tuonteja.	Valistus, kasvattajien koulutus. Rotuunotot ja tuonnit. Jalostussuositukset.	Perinnölliseen alttiuteen yhteydessä olevat sairaudet lisääntyvät siten, että sairaiden yksilöiden osuus kannassa nousee. Immuunijärjestelmä heikentyy. Hedelmällisyys alenee. Keskimääräinen elinikä laskee. Ulkosiihtoksen mahdollisuudet kaventuvat entisestään. Tärkeitä ominaisuuksia menetetään kannasta kokonaan.

<i>Riski</i>	<i>Syy</i>	<i>Varautuminen</i>	<i>Miten vältetään</i>	<i>Toteutuessaan merkitsee</i>
Perinnöllisten sairauksien lisääntyminen.	<p>Terveysvaatimuksia jalostuskoirille tai vaatimusta sukusiitosprosentille ei ole asetettu.</p> <p>Liian pieni jalostukseen käytettyjen koirien lukumäärä.</p> <p>Terveysnäkökohtien sivuuttaminen jalostusvalinnoissa tietämättömyyden tai koirien puutteellisten taustatietojen takia.</p> <p>Terveysongelmien torjunta ja kieltäminen.</p> <p>Pieniin populaatioihin ei sovellettavissa suurten rotujen menetelmiä (esim. blup-indeksit).</p> <p>Jalostussuosituksen riittämättömyys puutteellisten taustatietojen vuoksi.</p>	<p>Tutkimustiedon seuranta ja tiedottaminen.</p> <p>Tietojen kerääminen kannasta säännöllisesti.</p> <p>Kartoitetaan potentiaaliset sairauden kantajat nykyisten tietojen pohjalta.</p> <p>Yhteenveto syistä jotka johtavat perinnöllisten sairauksien lisääntymiseen ja syiden julkaisu.</p> <p>Julkisen terveystiedon kerääminen ja hyödyntäminen.</p>	<p>Asetetaan sukusiitosprosenttivaatimus.</p> <p>Asetetaan terveystarkastusvaatimuksia.</p> <p>Jalostussuosituksia vain terveeksi todetuista koirista.</p> <p>Yhdistelmien suunnittelussa kartoitetaan ja otetaan huomioon sisarusten, vanhempien ja näiden sisarusten ja jälkeläisten terveystiedot.</p>	<p>Sairaiden koirien määrän lisääntyminen.</p> <p>Keski-ikä aleneminen.</p> <p>Sairastuvuuden lisääntyessä aktiivinen. Harrastaminen vaikeutuu (suorituskyky, koiran kunto, doping).</p> <p>Eläinsuojelullisten ja eettisten arvojen loukkaaminen.</p> <p>Koiran käytös voi muuttua sairastumisen myötä.</p> <p>Salukien hyvinvointi vähenee.</p>
Ulkomuodon ihannoiti.	Näyttelyiden korostaminen.	Korostetaan käyttöominaisuuksia, terveyden ja luonteen merkitystä, vaalitaan ulkomuodoltaan rodunomaisia ja kohtuullisia koiria jalostusvalinnoissa.	<p>Suunnataan pentumyynti myös käyttöominaisuuksista kiinnostuneille harrastajille.</p> <p>Harrastajien, tuomareiden ja kasvattajien koulutus sekä tiedottaminen.</p> <p>Huomioidaan monipuolisuus, esim. ”kaunis juoksija” kilpailut ja –palkinnot.</p>	<p>Rotu siirtyy pääosin seura- ja näyttelykoiraksi.</p> <p>Rodun dual purpose –tavoite ei toteudu.</p> <p>Ulkomuotojalostus vallitseva jalostussuunta.</p> <p>Rodusta eriytyy käyttölinja vähemmistön erikoisharrastukseksi.</p> <p>Epäterve tai käyttötarkoitukseen soveltumaton rakenne heikentää salukin hyvinvointia ja voisi lisätä loukkaantumisriskiä.</p>

<i>Riski</i>	<i>Syy</i>	<i>Varautuminen</i>	<i>Miten vältetään</i>	<i>Toteutuessaan merkitsee</i>
Rotujärjestö ei pysty viemään läpi jto:n esittämiä toimenpiteitä.	<p>Arviointivirhe suunnittelussa.</p> <p>Aktiivisia toimijoita pienessä kerhossa rajallinen määrä ja toimintaa paljon.</p> <p>Resursseissa tapahtuu odottamaton muutos, väheneminen.</p> <p>Kerhon tai toimijoiden puutteellinen sitoutuminen toteutukseen.</p> <p>Vakiintumattomat toimintamuodot, luotava paljon uusia käytäntöjä ns. tyhjältä pöydältä.</p> <p>Kasvattajat tai muut harrastajat eivät koe jalostustoimikuntaa, rotujärjestöä tai jto:ta omakseen.</p> <p>Liian paljon liian harvojen harteille.</p> <p>Koirista ei haluta antaa tietoja jalostustoimikunnalle.</p> <p>Toiminnasta tulee erilaisten kasvatussuuntien ja -linjojen vastakkainasettelua.</p>	<p>Valmisteltava ja suunniteltava huolellisesti.</p> <p>Motivointi hyötyjen ja rodun parhaasta tiedottamisen avulla.</p> <p>Pyrkimys rakentavaan ilmapiiriin.</p> <p>Kiinnostuneiden ja kykenevien ihmisten etsiminen ja rekrytoiminen.</p> <p>Jto:n ja jalostustoimikunnan asioiden priorisointi kerhon toimintasuunnitelmissa.</p> <p>Jalostustoimikunnan ja kerhon hallituksen yhteistyö.</p> <p>Avoimuus.</p> <p>Tarjotaan valmiita toimintamalleja (esim. lomakkeet erilaisten tietojen ilmoittamiseen).</p> <p>Selvitetään kasvattajasitoutusjärjestelmän kehittämisen mahdollisuuksia.</p> <p>Jto pohjautuu faktoihin ja nykytietämykseen, jotka esitellään kunnolla.</p>	<p>Tavoitteita tai resursseja muutettava realistisemmiksi uudelleen arviointien yhteydessä, tosiasiat myönnettävä: kaikkea ei voi ennakoita, virhearviointeja tapahtuu.</p> <p>Kerätään ja varataan varoja tiedonkeruuseen, julkaisemiseen ja muihin jto:n toteutuksen ja jalostustoimikunnan kuluihin.</p> <p>Huomioidaan suunnittelussa mahdollisuus toimenpiteiden mahdollisimman selkeään ja tehokkaaseen toteutukseen, vältetään byrokratiaa ja päällekkäisyyksiä.</p> <p>Pyritään tekemään osallistuminen ja tietojen ilmoittaminen mahdollisimman joustavaksi ja helpoksi.</p> <p>Käsitellään asioita korrektisti keskittyen asioihin, ei henkilöihin.</p> <p>Tiedotetaan hyvin kerättävien tietojen käytöstä.</p>	<p>Kerho ei pysty edistämään salukien hyvinvointia ja terveyttä tai tukemaan harrastajia, kasvattajia tai uusia pennunostajia.</p>

6.6 Toimintasuunnitelma jto:n toteuttamiseksi

Salukeja on kasvatettu Suomessa aktiivisesti 1950-luvulta lähtien. Alussa jalostusta tehtiin osin olosuhteiden pakosta voimakkaasti suku- ja linjasiitosta käyttäen. Rotuun otetut ja ulkomailta tuodut koirat sekä ulkomaiset astutukset tuovat omalta osaltaan uutta geeniperimää ja lisäävät geneettistä vaihtelua.

Salukin voidaan historiallisestikin todeta olevan ulkoisesti heterogeeninen rotu, jonka rotumääritelmä sallii sekä lukuisat erilaiset rakennetyypit että karvanlaadun ja värin kirjon. Rodun ominaispiirteisiin on oleellisesti vaikuttanut alkuperäistuontien maantieteellinen ja sitä myötä ulkomuodollinen vaihtelu. Tätä taustaa vasten tarkasteltuna salukien tyyppin ja ulkomuodon yhtenäistäminen ei ole tarpeen ja on jopa rodun kannalta vahingollista johtaen ulkomuotoon perustuvaan jalostukseen.

Suppeasta geenipoolista johtuen tiettyjä perinnöllisiä sairauksia on esiintynyt salukeilla keskimääräistä enemmän, vaikka esimerkiksi joitakin muita koirarotuja vaivaavilta rakenteellisilta ongelmilta, kuten lonkkavioilta, on toistaiseksi vältytty. Lisäksi on tiedostettava tiettyjen perinnöllisluonteisten sairausryhmien, kuten sydänsairauksien ja allergioiden yleistymisen populaatiossa.

Rotujärjestö asettaa lähitulevaisuuden tärkeimmäksi tavoitteeksi salukien terveyden vaalimisen ja salukin säilyttämisen nk. dual purpose –rotuna.

Toimintasuunnitelma jakaantuu kahteen osaan. Ensimmäisessä osassa kerrotaan, millä toimenpiteillä tavoitteeseen päästään ja toisessa osassa on listattu jalostuskoirille asetetut suositukset. Jos Suomen Kennelliitto hyväksyy jto:n, niin jalostuskoirille asetetut suositukset ja uusi pentulistan käytäntö tulevat voimaan 1.6.2007.

6.6.1 Toimenpiteet

Vastuu kasvatustyöstä ja yhdistelmistä on aina kasvattajilla. Rotujärjestö on pikemminkin rodun kuin kasvattajien etujärjestö.

Rotujärjestö voi esittää kasvatustyötä varten suosituksia ja vaatimuksia:

- Suositukset eivät ole sitovia. Suositukset ovat luonteeltaan ohjaavia ja neuvoa antavia.
- Vaatimukset eivät kohdistu kasvattajien valintoihin ja toimintaan. Vaatimukset voivat kohdistua siihen, miten tai mistä asioista kerho tiedottaa.

Rotujärjestö hoitaa pentuvälitystä. Se on tarkoitettu kerhon jäsenten kasvattamien ja myytävien pentujen välittämiseen. Välitettäväksi otetaan pentueet, joista kasvattaja on toimittanut kaikki pentulistalle tarvittavat tiedot pentuvälittäjälle tai jalostustoimikunnalle. Välitettäväksi voidaan ottaa myös aikuisia salukeja tai ns. kodinvaihtajia tai ulkomaisten jäsenkasvattajien pentueita.

Pentulista voidaan julkaista www-sivuilla tai julkaisuissa tai pentuvälittäjä voi antaa niistä tietoa puhelimitse. Internetissä pentuvälityksen yhteydessä ovat esillä välityksen säännöt ja mahdollisesti jokin esittelyteksti tai perustelut käytetyille suosituksille. Neuvonnan ja välityksen yhteydessä tuodaan myös selvästi esiin, että vastuu pentueista, kasvattamisesta ja asianmukaisten ja oikeiden tietojen antamisesta on aina viime kädessä kasvattajalla, ei kerholla.

Kerho voi antaa jalostusneuvontaa. Tässä tehtävässä jalostustoimikunta toimii neuvoa antavana elimenä ja on kaikkien jäsenten käytössä. Jalostusneuvonnan tarkoituksena on tiedon jakaminen. Kasvattajalla on valinnan vapaus ja myös vastuu jalostusvalinnoistaan. Jalostusneuvonnan on oltava puolueetonta ja yksinomaan rodun parasta tarkoittavaa.

Dual purpose –päämäärän saavuttamiseksi kannustetaan ja aktivoidaan harrastajia käyttökoeasioissa. Tiedotusta ja koulutusta pyritään lisäämään juoksuharrastuksen edistämiseksi.

Pyritään lisäämään kasvattajien välistä yhteistyötä ja tiedotetaan jäsenistölle ajankohtaisista salukikantaan liittyvistä asioista.

Kerhon lähivuosien tavoitteena on kehittää ja organisoida jalostustoimikunnan toimintaa siten, että tietojenkeruu, arkistointi ja julkaiseminen vakiintuvat rutiineiksi. Kerätyn materiaalin käsittelyä varten luodaan käytännön työhohjeet tietojen käsittelyä ja säilyttämistä varten. Ohjeiden tarkoitus on opastaa aineiston tasapuolisessa ja huolellisessa käsittelyssä ja säilytyksessä sekä tiedottaa salukien omistajia koirista kerättyjen tietojen käyttötarkoituksesta ja –tavoista.

Tavoitteena on myös jalostustarkastusten aloittaminen.

Lähivuosien tavoite on kannustaa jäsenistöä alle kymmenvuotiaiden koirien kuolinsyiden selvittämiseen ja kerätä mahdollisimman paljon tietoa salukien kuolinsyistä ja kuoliniästä. Kerho voi tätä tavoitetta varten sponsoroida salukien ruumiinavauksia.

Kerho jatkaa tiedon keräämistä ja julkaisemista salukikannasta monipuolisesti esim. seuraavilla tavoilla:

- Tehdään pitkän tähtäimen tutkimussuunnitelma terveystutkimusta varten.
- Toteutetaan terveystutkimus tutkimussuunnitelman mukaan.
- Kerätään jatkuvasti tietoja koirien sairauksista, kuolinsyistä ja terveystutkimuksista.
- Jatketaan kasvattajakyselyitä tarpeen mukaan.
- Pyritään seuraamaan tilannetta kansainvälisesti.
- Jatketaan salukien korkeuden mittaamista.

Kerho jatkaa ulkomuototuomareiden koulutusta. Mahdollisuuksien mukaan kerho kouluttaa myös jalostustoimikunnan tehtäviin osallistuvia henkilöitä tietämyksen ja osaamisen kartuttamiseksi.

Kerho toimii mahdollisuuksien mukaan yhteistyössä SVKL:n kanssa vinttikoirille yhteisissä asioissa esim. koulutustilaisuuksia tai tapahtumia järjestämällä.

Rotujärjestö on velvollinen ottamaan huomioon JTO:n tavoitteet vuotuista toimintasuunnitelmaansa laatiessaan.

7. Tavoiteohjelman toteutumisen seuranta

Tavoitteiden toteutumista ja koirakannan kehitystä seurataan vuosittain mm. alla lueteltujen asioiden avulla:

- Koirien terveystilanne: erilliset tutkimukset, kehoitetaan jäsenistöä raportoimaan sairauksista jalostustoimikunnalle.
- Selvitetään uusien terveystutkimusten mahdollisuuksia, esim. tgaa-testaus, sydäntutkimukset tai dna-analyysit; seurataan niistä saatavia tuloksia ja tarvittaessa tiedotetaan jäsenistölle niiden mahdollisuuksista ja annetaan suosituksia.
- Voidaan osallistua ruumiinavauskustannuksiin epäselvissä kuolintapauksissa.
- Koirien rekisteröintien ja jälkeläismäärien seuranta.
- Koekäyntien ja koetulosten seuranta.
- Koirien näyttelykäyntien ja tulosten seuranta.
- Rekisteröityjen koirien sukusiitosasteen seuranta.
- Kasvattajien toiminnan tulosten seuranta.
- Terveudessa tutkitaan lisäksi lonkka- ja silmätutkimusten tarpeellisuutta seuraamalla tuloksien kattumista ja tarvittaessa kannustamalla jäsenistöä joukkotarkastuksiin lisämateriaalin saamiseksi.
- Kehotetaan jäsenistöä raportoimaan jalostustoimikunnalle koiriensa terveydentilassa tapahtuvia muutoksia, erityisesti perinnöllisluonteisten sairauksien osalta.

Kerättyä tietoa hyödynnetään julkaisemalla sitä jäsenistölle ja käyttämällä sitä toimenpiteiden arviointiin ja suunnitteluun.

8. Lähteet

Lähteet luvussa 2 ja liitteessä 2

Al Khalifa, Shaikh Abdulla Bin Isa. My Life With Salukis. The Saluki, 2004.

Arkel von, Peter. Coefficient of Inbreeding. The Classic Saluki Annual. 2004.

A Brief Breed History (Saluki Club of America) <http://salukiclub.org/breedinfo/history.htm>

Bengtson, Bo. Salukin i Sverige. Saluki, Svenska Salukiringens Jubileumsbok 1983.

Clark, Terence. Coursing in Great Britain.

<http://www.desertbred.org/CoursingTheSaluki/CoursingInGreatBritain/CoursingInGreatBritain.htm> (viitattu 2.8.2006)

Clark, Terence. luento: The Eastern Saluki - Past and Present, 1998

The Classic saluki. They found their mummified remains in the tombs of the Pharaohs. <http://www.classicsaluki.com/history.htm> (viitattu 25.7.2006)

Golshan, Golshan. Iranian Salukis. Saluki International 1999.

Goodman, Gail. The Saluqi. The Coursing Hound of the East. 1995.

Halsey, Mary Beth. "Desert Bred Salukis in Israel. SPDBS Newsletter 2006.

Jabbur, Jibrail S. The Bedouins and The Desert. 1931. käänntänyt Lawrence I. Conrad 1949, julkastu uudelleen 1995: SUNY Series of Near Eastern Studies.

Jüngeling, Saskia & Han. The History of the Saluki in Netherlands. Saluki Heritage.

Kohtamäki, Elisa. Salukihistoriaa Suomessa. Vinttikoiralehti 2/2004.

Latva-Rasku, Jari. Salukien juoksu-harrastuksen historiaa, ennätyskiä ja sankareita. http://www.zarabis.com/salukien_juoksu-harrastuksen_hist.htm (2006)

Nousiainen, Hilikka. Salukin historiaa länsimaissa, osa 1. Saluki-lehti 2/1993

Nousiainen, Hilikka. Salukin historiaa länsimaissa, osa 2. Saluki-lehti 1/1994

Pietros, Sue Ann. A Further Analysis of American Saluki Roots – Another Way of Looking at Pedigrees. The Classic Saluki Annual. 2003.

Suomen Salukikerho ry:n rotuesite, 2005

Suomen Salukikerho ry:n www-sivu ja alisivut "Rotuesittely". <http://www.saluki.fi/rotuesittely.html>

The Saluki History & Origins www-sivusto. Fiction & Form.

<http://members.tripod.com/~salukiHO/hunting.html> (viitattu 22.8.2006)

Waters, Hope & McBirrel. Ann. The Saluki Book of British Champions. 1981.

Watkins, Wera & Payne, Beryl. Guide for the Prospective Saluki Owner. Suom. Juutilainen Saija. Vihjeitä tulevalle salukinomistajalle. Saluki-lehti 3/1997.

Tietokannat:

Suomen Kennelliiton jalostustietokanta. <http://jalostus.kennelliitto.fi/>

Harrastajien ylläpitämät salukien sukutaulutietokannat osoitteissa www.pawpeds.com/cgi-bin/SAL (palvelun pääsivu www.pawvillage.com)

Lähteet luvussa 4.1 ja liitteissä 1 (taulukko 2, 5, 6 ja 7) ja 5.

AKC Dog Registration Statistics http://www.akc.org/reg/dogreg_stats.cfm

Armstrong, John B (Ph.D.). Department of Biology, University of Ottawa, Ottawa, Longevity in the Standard Poodle. 2000. <http://www.canine-genetics.com/lifespan.html> (viitattu 30.6.2006)

Australian National Kennel Council. National Registration Statistics: <http://www.ankc.aust.com/nrs.html>

Hintzenberg-Freisleben, Dagmar. Salukis in Contemporary Western Society. 2002. Alustus Ruotsin salukikongressissa. Salukibladet 1/2003.

Kutilainen, Annika & Manninen, Emmi. Geenipohjan kaventuminen - uhka myös salukeissa? Saluki 2/1994 ja 1/1995

Kutilainen, Annika. Mistä salukikantamme koostuu – tilastotietoa suomalaisesta salukinjalostuksesta. Saluki 3/2003

Kutilainen, Annika. Afgaanien jalostuspohjaa taas tutkittu - käänne kohti matadorijalostusta? Afgaani 4/2002)

Lohi, Hannes. Koiran kanssa geenimetsälle. Koiramme 3/2006

Mäki, Katariina. Pienten populaatioiden jalostus. <http://www.koiranjalostus.fi/katariina5.pdf>

Mäki, Katariina. Siitoskoiran valinta. 2001. <http://www.koiranjalostus.fi/katariina2.pdf>

Mäki, Katariina. Ekman, Tarja. Terveempien koirarotujen puolesta - sukusiitosdepressiota ja matadorijalostusta vastaan. <http://www.koiranjalostus.fi/seminaariartikkeli.htm> (viitattu 1.8.2006)

Mäki, Katariina. Käyttö vai näyttö? Jalostuksessa vain toiseen keskittyminen voi muuttaa myös toista. 12/2005

Portin, Petter. Koiran geenit on tutkittu – Koirarotujen geneettiset erot häviävän pieniä. Koiramme 1-2/2006

Rasspecific avelsstrategi för saluki. Svenska salukiringen. 20041228.

Registreringsstatistik Danmark, Finland och Norge:
http://www.saluki.se/Sv/about_svsvr/ras/3_registreringsstatistik.xls

Sharp, C. A. Nouseva myrsky – mitä kasvattajien tulisi tietää immuunijärjestelmästä. Kasvattaja 1/2006

Sundgren, Per-Erik. 2004. Analys över avel med Saluki åren 1993- 2003.

Sundgren, Per-Erik. 2004. Naturens skydd av ärftlig variation:
http://www.saluki.se/Sv/about_svsvr/ras/5_naturens%20skydd.doc

Sundgren, Per-Erik (suom. Katariina Mäki). Luonto suojaa sukusiitokselta. Koiramme 5/2005.

Wachtel, Hellmuth. Käännös Kangasvuo, Inkeri. Roduille ulkosiitoksella aikaansaatu ydin. Kasvattaja 1/2006.

Tietokannat:

Suomen Kennelliiton jalostustietokanta. <http://jalostus.kennelliitto.fi/>

Svenska Kennelklubbenin avelsdata –tilastot. Rotukohtaiset tilastot:
<http://kennet.skk.se/avelldata/Avelsdata.htm>

Harrastajien ylläpitämät salukien sukutaulutietokannat osoitteissa www.pawpeds.com/cgi-bin/SAL (palvelun pääsivu www.pawvillage.com)

Lähteet luvussa 4.2

Clack, Terence. Coursing in Great Britain.
<http://www.desertbred.org/CoursingTheSaluki/CoursingInGreatBritain/CoursingInGreatBritain.htm> (viitattu 2.8.2006)

Kutilainen, Annika. Luonneprofiiliin tutustumassa. Saluki 3/2006.

Lankinen, Jorma. Luonnetesti – mitä ja miksi? 2002. <http://www.dogsports-online.com/lte/esittely.htm> (viitattu 15.7.2006)

Latva-Rasku, Jari. Salukien juoksu-harrastuksen historiaa, ennätyksiä ja sankareita.
http://www.zarabis.com/salukien_juoksu-harrastuksen_hist.htm (2006)

Marjamäki, Heljä. MH-luonnekuvaus – miten arvioida koiran ominaisuuksia luotettavasti? Kasvattaja 1/2006. Saksanpaimenkoira 3/2005.

Mäki, Katariina. Käyttö vai näyttö? Jalostuksessa vain toiseen keskittyminen voi muuttaa myös toista. 12/2005

Suomen Salukikerho ry. Juoksuopas. 2006.

Tietokannat:

Suomen Kennelliiton jalostustietokanta. <http://jalostus.kennelliitto.fi/>

Svenska Kennelklubbenin avelsdata –tilastot. Rotukohtaiset tilastot:
<http://kennet.skk.se/avelldata/Avelsdata.htm>

Lähteet 4.3

Ackerman, Lowell. The Genetic Connection – A Guide to Health Problems in Purebred Dogs. 1999.

Canine Health Foundation DNA Research. <http://www.salukiclub.org/breedinfo/healthdna.htm>
(viitattu 2.8.2006)

Ihantola, Mervi. Tanskandoggien yleisimmät sairaudet ja viat.
<http://www.genedda.com/sairaudetviat.htm>

Kangasvuo, Inkeri. Koiran allergia. SH-lehti 3/2002. Internet-lähde
<http://www.saunalahti.fi/samans/jutut/Allergiajuttu.html> (viitattu 1.7.2006)

Ketonen, Camilla. Oletettua useampi koira sairastaa epilepsiaa? Koiramme 12/2005

Kutilainen, Annika. Jalostuksen tavoitteita pohtimassa. Afgaaniseminaari Lahdessa 29.10.2005.
Afgaani 4/2005

Lalonde, Janet (DVM). Myasthenia Garvis – Grave Muscle Disease. Saluki International 8/1996

Lewis, Christopher. Sudden Death in Salukis. Saluki International (Vol. 3, I. 5). 1994.

Lipsitz D, Berry JL, Shelton GD. Inherited predisposition to myasthenia gravis in Newfoundlands (Abstract). 1999. Lähde: Web of Science: <http://portal.isiknowledge.com>

Lohi, Hannes. Koiran kanssa geenimetsälle. Koiramme 3/2006

Lohjan Pieneläinklinikka. Koiran hypotyreoosi eli kilpirauhasen vajaatoiminta:
<http://www.clinivet.fi/index.php?mid=147>

Myhre, Eivind. Patologia. Otava 1993.

Mäki, Katariina. Cavalierin sydänvika vähenisi dramaattisesti jalostuksen avulla. Koiramme 6/2006

Nousiainen, Hilikka. Terveyskyselytilanne. Saluki 1/1997

Nousiainen, Hilikka. Terveyskyselytilanne /kevät 1998. Saluki 1/1998

Rasspecifik avelsstrategi för saluki. Svenska salukiringen. 20041228.

Sarakontu, Liisa. Siniset lappalaiskoirat. 2003.
<http://www.kolumbus.fi/sarakontu/koirat/sininen.html>

Sharp, C. A. Nouseva myrsky – mitä kasvattajien tulisi tietää immuunijärjestelmästä. Kasvattaja 1/2006

Sist, MaryDee (DVM). Interpreting Thyrod Test Results.
<http://www.salukiclub.org/breedinfo/healththy.htm> (viitattu 2.8.2006)

Sist, MaryDee, DVM. Salukis With Broken Hearts. Julkaistu ASA Newsletter, Summer 1991.
<http://salukihealthresearch.tripod.com/page33.html>

Sist, MaryDee, DVM. Heart Conditions. Julkaistu Baraka Book:ssa, syksy-talvi 2001.
<http://salukihealthresearch.tripod.com/page20.html>

Sist, MaryDee, DVM. Saluki Heart Hemangiosarcoma – Update:
<http://salukihealthresearch.tripod.com/page3.html>

Sist, MaryDee Sist, DVM. Saluki Health Survey – Results.
<http://salukihealthresearch.tripod.com/page8.html> (viitattu 5.8.2006)

Sist, MaryDee, DVM. Saluki Heart Pathology Study. Baraka Book 2002.
<http://salukihealthresearch.tripod.com/page38.html>

Suutari, Ville. 2003. Rotukoirilla esiintyvien sairauksien kartoitus, FCI:n ryhmät 1 (lammas- ja karjakoirat) ja 10 (vinttikoirat). Helsingin yliopisto, kotieläinhygienian julkaisuja 50.

The University of Texas, Health Science Center At Houston, Saluki Genealogy Stud.
<http://salukihealthresearch.tripod.com/page13.html>

Tiainen, Saila. Katsaus terveystarkastukseen 2004, osa 1. Saluki-lehti 4/2005

Tiainen, Saila. Katsaus terveystarkastukseen 2004. osa 2. Saluki-lehti 1/2006

Uutta suomalaista koiragenetiikkaa. Suomen eläinlääkärilehti 2006.123.3

Virtanen, Riikka. Immuunivälitteinen hemolyyttinen anemia eli IMHA. 1998.
<http://www.kolumbus.fi/suomen.patacolliet/artikkeli1.htm>

Vleck van, L. Dale et al. Genetics for the Animal Sciences.

Yardley, Peter. Sudden Deaths in Salukis. Saluki International 5/1994.

Tietokannat:

Orthopedic Foundation for Animals – sivusto ja tietokanta. pääsivu <http://www.offa.org/> sekä "DNA Testing" <http://www.offa.org/dnainfo.html> ja OFA Thyroid Procedures <http://www.offa.org/thyproc.html> ja edelleen "OFA Thyroid Classification" <http://www.offa.org/thygrade.html>

Suomen Kennelliiton jalostustietokanta. <http://jalostus.kennelliitto.fi/>

Svenska Kennelklubbenin avelsdata –tilastot. Rotukohtaiset tilastot:
<http://kennet.skk.se/avelldata/Avelsdata.htm>

Veterinary Terms & Definitions: <http://www.lowchensaustralia.com/health/vetterms.htm>

9. Liitteet

Liite 1: Taulukot

Taulukko 1: Jäsenmäärän kehitys

	1988	1992	1997	2002	2005
Jäsenmäärä	72	355	299	228	326

Kerhon säännöt muuttuivat vuonna 1994, jolloin perhejäsenet alkoivat maksaa nimellistä jäsenmaksua, siihen asti perhejäsenet olivat ilmaisjäseniä

Taulukko 2: Suomalaiset salukikasvattajat 1949 – 2005

Kasvattaja	Aloitussv.	Pentueet	Pennut	Viim. pentue
Strandkulla	1949	1	7	1949
of Kaukajärvi	1954	1	5	1954
Musun	1958	1	2	1958
Pörtbacka	1959	1	5	1959
del Flamante	1963	4	26	1967
av Labbas	1963	1	2	1963
av Carbonata	1964	1	5	1964
el Talihat	1969	1	4	1969
Kirman	1969	57	299	2006
Qal'eh Darren	1969	3	20	1974
Asarafi	1969	15	73	2005
Al Sarab	1970	4	14	1983
Sahrai	1971	19	106	1996
Zeloso	1971	2	13	1974
of Longnose	1972	3	14	1977
El Hamrah	1973	55	291	2005
Sfinksin	1973	7	38	1983
Metsänreunan	1974	3	22	1977
Nemaspi	1976	1	6	1976
Al-Yaman	1977	2	13	1979
Al-Faraz	1978	3	18	1980
Deianeira	1978	2	14	1981
Omani	1980	2	15	1982
Jailendahls	1989	3	14	1984
Aramika's	1982	2	12	1987
Zanestan	1983	1	6	1983
Wallaby's	1984	24	149	2005
Zuleikan	1985	1	3	1985
Pulivarin	1987	1	8	1987
Kehailan	1987	1	1	1987
Nordwart	1987	10	74	1999
Sattuman	1988	1	7	1988
Aziz	1988	24	158	2005
Parisade	1990	4	21	1994
Dyanitos	1990	13	88	2005
Shebnaz	1990	7	44	1994
Khairuddin	1990	3	20	2002
Fa-Sad	1991	1	6	1991
Abu Hakim	1992	10	46	2002
Tazillah	1993	9	55	2005

Ghazal Alfarana	1993	4	22	2005
Kuriirin	1994	5	23	2005
Vapours	1996	3	19	2003
Dyynien	1997	4	26	2004
Al-Yasamin	1997	2	16	2004
Passer-By	1998	1	7	1998
Flying Carpet's	1999	1	6	1999
Simsim	1999	1	7	1999
De Majodian	1999	3	14	2001
Zarabis	2003	1	3	2003
Qashani	2003	2	15	2005
Desierto Belleza	2003	1	7	2003
Dix Dax	2004	1	10	2004
Wargi	2005	1	1	2005
Ei kennelnimeä	1957	22	127	1998

Taulukko 3: Vuosina 1949 – 2005 vähintään 25 salukipentua tai 5 pentuetta ovat rekisteröineet seuraavat 15 kenneliä.

Pennut	Kasvattaja	Aloitussv.	Pentueet	Viim. pentue
299	Kirman	1969	57	2006
291	El Hamrah	1973	55	2006
158	Aziz	1988	24	2006
149	Wallaby's	1984	24	2006
106	Sahrai	1971	19	1996
88	Dyanitos	1990	13	2005
74	Nordwart	1987	10	1999
73	Asarafi	1969	15	2006
55	Tazillah	1993	9	2006
46	Abu Hakim	1992	10	2002
44	Shebnaz	1990	7	1994
38	Sfinksin	1973	7	1983
26	Dyynien	1997	4	2004
26	del Flamante	1963	4	1967
23	Kuriirin	1994	5	2006

Taulukko 4: Vuosina 2001-2006 pentueita kasvattaneet kasvattajat

Kasvattaja	Viim. pentue
Kirman	2006
El Hamrah	2006
Aziz	2006
Wallaby's	2006
Asarafi	2006
Tazillah	2006
Kuriirin	2006
Ghazal Alfarana	2006
Qashani	2006
Dyanitos	2005
Wargi	2005
Dyynien	2004
Al-Yasamin	2004
Dix Dax	2004
Vapours	2003
Desierto Belleza	2003

Zarabis	2003
Abu Hakim	2002
Khaireddin	2002

Taulukko 5: Tuontiurokset, joiden suku tiettävästi edelleen jatkuu

Nimi	U/N	Synt.v.	Synt.maa	Pentueet	Pennut
Mazuri Orezzo	U	1960	GB	1	6
Mazuri Jacimus	U	1971	GB	5	33
Classicus Cicero	U	1982	GB	5	27
Oazis Al-Sharq Amiir	U	1987	Ruotsi	2	10
Nureddin-Ibn-Shamal Har Kala Rachi	U	1998	Belgia	2	17
Jatara's Close To My Heart	U	1992	USA	3	17
Ibinores Khashendi	U	1992	Ruotsi	3	25
Shamali Diqhan Rashiq	U	1993	Ruotsi	2	12
Baghdad Orfeus	U	1993	Australia	1	6
Boxwyn Valentino	U	1995	Kanada	3	15
Baklava's Qaid Min Qada	U	1995	Ruotsi	1	4
Haalah Dadaelis El Hamrah	U	1995	USA	4	25
Arames-Tabasir Pari-Was	U	1996	Saksa	3	21
Dahab-Al-Dakar	U	1996	Norja	1	8
Tasia Eminence	U	2003	GB	2	14

Taulukko 6: Tuontinartut, joiden suku tiettävästi edelleen jatkuu

Nimi	Sukupuoli	Synt.vuosi	Synt.maa	Pentueet	Pentu lkm
Mazuri Zahilat	N	1947	GB	1	7
Northsea of Daxlore	N	1966	GB	3	13
Burydown Wadha	N	1967	GB	1	10
El Kelus Farissla	N	1969	Ruotsi	3	14
Skynymph of Daxlore	N	1969	GB	3	23
Hendese	N	1970	Ruotsi	1	5
Sawra-al-Sabha	N	1972	Ruotsi	3	19
Srinagar Tanyatu of Kirman	N	1972	USA	3	15
Wildorchid of Daxlore	N	1972	GB	1	8
El'Mambees Anzitha	N	1973	Norja	1	7
Al Caliphs Bedelia	N	1982	GB	2	8
Ibinores Zarifa	N	1983	Ruotsi	3	12
Caravan Fazilka Al'Sahrai	N	1985	Norja	2	8
Esfahan Gadiis	N	1989	Tanska	1	3
Samoems Shebnaz	N	1989	Alankomaat	4	25
LDC's Blond PB Maxine	N	1990	USA	1	4
Harami El Riad	N	1991	Saksa	2	21
Lusaki Zitah Abu Hakim	N	1991	GB	2	5
Baghdad Luscious Lola	N	1992	Australia	2	13
Shafaq Jinha Ez Jingles	N	1996	Ruotsi	2	13
Rahima's Badaliya Azin	N	1998	Ruotsi	1	6

Taulukko 7: Salukituonnit Suomeen

Nartut

Nimi	U/N	Synt.v.	Synt.maa	Pentueet	Pennut	Jatkuu/ei
Mirjam el Tagaddi	N	1938	Ruotsi	-		
Mazuri Zahilat	N	1947	GB	1	7	+
Ben Huris Eliane	N	1966	Ruotsi	-		
Danaelii Chadesha-el-Kheyir	N	1966	Ruotsi	2	13	-

Northsea of Daxlore	N	1966	GB	3	13	+
Ibinores Sarih	N	1967	Ruotsi	1	7	-
Burydown Wadha	N	1967	GB	1	10	+
Tahawi Nosrat	N	1968	GB	-		
El Kelus Farissla	N	1969	Ruotsi	3	14	+
Skynymph of Daxlore	N	1969	GB	3	23	+
Hendese	N	1970	Ruotsi	1	5	+
Wildorchid of Daxlore	N	1972	GB	1	8	+
Srinagar Tanyatu of Kirman	N	1972	USA	3	15	+
Sawra-al-Sabha	N	1972	Ruotsi	3	19	+
El'Mambees Anzitha	N	1973	Norja	1	7	+
Azadi Zenoubia	N	1973	Ruotsi	-		
Tilawat	N	1975	Ruotsi	1	6	-
Shondel Anne-Marie	N	1975	GB	-		
Nahie-al-Amara	N	1979	Ruotsi	-		
Baklava's Chazemah	N	1981	Ruotsi	-		
Al Caliphs Bedelia	N	1982	GB	2	8	+
Ibinores Zarifa	N	1983	Ruotsi	3	12	+
Classicus Demeter	N	1984	GB	-		
Caravan Fazilka Al'Sahrai	N	1985	Norja	2	8	+
Caravan Galizia Al'Sahrai	N	1985	Norja	-		
Kashmanis O'Hari	N	1986	Ruotsi	-		
Oazis Al-Sharq Amanah	N	1987	Ruotsi	-		
Samoems Shebnaz	N	1989	Alankomaat	4	25	+
Esfahan Gadiis	N	1989	Tanska	1	3	+
Esfahan Ginaar	N	1989	Tanska	-		
LDC's Blond PB Maxine	N	1990	USA	1	4	+
Daxlore Bibaal Khala	N	1991	GB	-		
Szarita Fortunatus	N	1991	Puola	-		
Lusaki Zorya Abu Hakim	N	1991	GB	-		
Lusaki Zitah Abu Hakim	N	1991	GB	2		+
Harami El Riad	N	1991	Saksa	2	21	+
Baghdad Luscious Lola	N	1992	Australia	2	13	+
Gazelle of Kimberly House	N	1993	Alankomaat	1	7	-
Latifa	N	1993	Viro	-		
Lalasar	N	1993	Viro	-		
Sushita Har Kala Rachi	N	1994	Alankomaat	-		
Sabaka Salala	N	1994	GB	-		
Badavie Nienna	N	1995	Ruotsi	-		
Red Hawk's llessa Zubeida	N	1996	Ruotsi	-		
Yebelli's Dimona	N	1996	Ruotsi	-		
Yebelli's Dhanya	N	1996	Ruotsi	-		
Shafaq Jinha Ez Jingles	N	1996	Ruotsi	2	13	+
Shafaq Khid Zi Kaijo	N	1996	Ruotsi	-		
Baghdad Black Orchid	N	1997	Australia	3	14	-
Casme Abad Pari-Was	N	1998	Saksa	-		
Rahima's Badaliya Azin	N	1998	Ruotsi	1	6	-
Ibriz Uzume	N	1998	Ruotsi	-		
Daxlore Rosslaire	N	1998	GB	-		
Exlibris Canes Khabiba	N	1998	Viro	-		
Classicus Zarah	N	1999	GB	-		
Farha Al-Faifa	N	1999	Israel	1	9	-
El-Ubaid's Erindira	N	1999	Alankomaat	-		
Ritzas Odiene	N	2001	Ruotsi	-		
Edisova Be-L-Axass	N	2001	Slovenia	-		
Min Arabi Purple Rain	N	2001	Ruotsi	-		
Anjal Sahara Rania	N	2001	Paraguay	-		

Shafaq Piccola Pathe	N	2001	Ruotsi	-		
Thurayah	N	2002	Qatar	1	8	-
Shafaq Qiccotez La Zahra	N	2002	Ruotsi	-		
Al Khabara Bakira	N	2003	Viro	-		
Basma	N	2003	Syyria	1	5	+
Pari-Was Inanna al Qassameh	N	2003	Saksa	-		
Gazelleh De Lunduki	N	2003	Norja	-		
Khayif U'Panthala Saveh	N	2003	Ranska	-		
Kehailan Lady Silmarien	N	2004	Tanska	-		
Kehailan Lady Galadriel	N	2004	Tanska	-		
Al Khabara Daheem	N	2004	Viro	-		
Twisty Marsh Kजारah	N	2004	Ruotsi	-		
Achthamar Badii'ah	N	2004	Saksa	-		
El-Ubaid's Kheditzah	N	2004	Alankomaat	-		
Pari-Was Khediva-Shebnaz	N	2004	Saksa	-		
Dar el Hindiyas Amira	N	2005	Ruotsi	-		
Dabka's Felicia	N	2005	Ruotsi	-		

Urokset

Nimi	U/N	Synt.v.	Synt.maa	Pentueet	Pennut	Jatkuu/ei
Mazuri Orezzo	U	1960	GB	1	6	+
Tahawi Morhsen	U	1968	GB	-		
Danaelii Chediw-el-Faraj	U	1969	Ruotsi	1	6	-
Azadi Zabardast	U	1969	Ruotsi	-		
Hamohang	U	1970	Ruotsi	-		
Sedeki Dahan	U	1971	GB	-		
Mazuri Jacimus	U	1971	GB	5	33	+
Yazid Athil	U	1971	GB	-		
Arad-el-Zahlan	U	1972	Ruotsi	-		
Srinagar Dhaki of Kirman	U	1972	USA	1	6	-
El'Mambees Aghadir	U	1973	Norja	1	7	-
Azadi Zakarja	U	1973	Ruotsi	1		
Waydar	U	1974	Ruotsi	1		
Bedawi Alkhasam	U	1974	GB	-		
Khalils Ferjil	U	1976	Ruotsi	-		
Charm	U	1978	Ruotsi	-		
Nayel-Ariamer	U	1979	Ruotsi	-		
Ajibe-Yesmani	U	1980	Ruotsi	-		
Classicus Cicero	U	1982	GB	5	27	+
Khalil's Jerid	U	1982	Ruotsi	-		
Caravan Duke Demon Al Sahrai	U	1982	Norja	-		
Oazis Al-Sharq Amiir	U	1987	Ruotsi	2	10	+
Courborne Lamiir	U	1988	Norja	-		
Nureddin-Ibn-Shamal Har Kala Rachi	U	1998	Belgia	2	17	+
Shafaq Eltro Eshagh	U	1989	Ruotsi	1	5	-
Samoems Salman	U	1989	Alankomaat	1	8	-
Esfahan Garaah	U	1989	Tanska	-		
Esfahan Gursaan	U	1989	Tanska	1	6	-
Esfahan Gashdah	U	1989	Tanska	-		
Shafaq Ferrari Al Faribi	U	1991	Ruotsi	-		
Imazar El Riad	U	1991	Saksa	2	12	-
Jatara's Close To My Heart	U	1992	USA	3	17	+
Ibinores Khashendi	U	1992	Ruotsi	3	25	+
Shamali Diqhan Rashiq	U	1993	Ruotsi	2	12	+
Lazir	U	1993	Viro	-		
Baghdad Orfeus	U	1993	Australia	1	6	+

Caravan Najjib	U	1993	Norja	-						
Boxwyn Valentino	U	1995	Kanada	3	15					+
Baklava's Qaid Min Qada	U	1995	Ruotsi	1	4					+
Haalah Dadaelis El Hamrah	U	1995	USA	4	25					+
Shafaq Indian Et Elinus	U	1995	Ruotsi	-						
Arames-Tabasir Pari-Was	U	1996	Saksa	3	21					+
Yebelli's Darvich	U	1996	Ruotsi	1	6					-
Dahab-Al-Dakar	U	1996	Norja	1	8					+
Daxlore Mirax	U	1996	GB	-						
Badavie Quen Moriquendi	U	1998	Ruotsi	-						
Exlibris Canes Kalif-Kafar	U	1998	Viro	2	7					-
Baghdad Frontrunner	U	1998	Australia	3	14					-
Zafran Asli	U	1999	Israel	1	9					-
Z'Bee's Top Flite Freddie	U	2000	USA	1	6					-
Zufhaar D'Alfabia	U	2000	Belgia	-						
Shafaq Oliwer Osmond	U	2001	Ruotsi	-						
Bericas Bedar Majan	U	2001	Oman	-						
Edisova Baz-Jar	U	2001	Slovenia	-						
Sami de Hamadan	U	2001	Ranska	-						
Daxlore Aduba	U	2001	GB	-						
Idan Atiq Rafiq	U	2002	Israel	1	8					-
Al Wathba Timin Sattam	U	2002	Ruotsi	-						
Daxlore Baksheesh	U	2002	GB	-						
Exlibris Canes Shimbun	U	2002	Viro	-						
Al Khabara Babbar	U	2003	Viro	-						
Tasia Eminence	U	2003	GB	2	14					+
Min Arabi Qhan Shahryan	U	2003	Ruotsi	-						
Ibriz Yaschar	U	2003	Ruotsi	-						
Caravan Sahm Al Asarafi	U	2003	Norja	2	10					-
Kehailan Gandalf the Grey	U	2004	Tanska	-						
Kehailan Legolas	U	2004	Tanska	-						
Stenara Afarim-Arhkad	U	2004	Brasilia	-						
Qirmizi Global Threat	U	2004	Ruotsi	1	4					-
El-Ubaid's Kalimantan	U	2004	Alankomaat	-						
Firuz Awn Impuuma of Annwn	U	2004	Kanada	-						
Imran Ad'astra Ibn Rammah	U	2004	Venäjä	-						
Dadaelis Nile of Tazillah	U	2004	USA	-						
Pari-Was Layli al Bahira	U	2005	Saksa	-						
Tadj Mahal Elamismael	U	2005	Belgia	-						

Taulukko 8: Rekisteröinnit - Suomessa syntyneet ja Suomeen tuodut salukit vuosina 1941-1985

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1940-luku		1								8
1950-luku					5			9	2	6
1960-luku	1			8	5	8	3	8	3	23
1970-luku	24	36	35	35	48	52	55	48	72	32
1980-luku	52	40	47	59	42	54	10	59	61	43
1990-luku	77	63	85	94	89	56	81	69	73	81
2000-luku	81	49	72	89	99	65				

*Lähde SsaK:n www-sivut/rekisteröinnit (Luvuissa voi olla eroavaisuuksia esim. KoiraNetin tietoihin, laskettu syntymäpäivän mukaan.)

Taulukko 9: Rekisteröinnit - Suomessa syntyneet ja Suomeen tuodut salukit 1986-2005 sekä Suomessa syntyneiden pentueiden lukumäärä kunakin vuonna (synt. + tuonnit / kotimaisten pentueiden lkm)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1980-luku							10 / 3	59 / 10	61 / 10	43 / 5
1990-luku	77 / 13	63 / 11	85 / 13	94 / 15	89 / 15	56 / 12	81 / 13	69 / 10	73 / 13	81 / 14
2000-luku	81 / 13	49 / 7	72 / 11	89 / 14	99 / 11	65 / 11				

Taulukko 10: Pentueiden kokonaismäärä ja pentuekoot viiden vuoden jaksoissa 1986-2005

1986-1990	1991-1995	1996-2000	2001-2005
pentueet yht. 41	pentueet yht. 66	pentueet yht. 63	pentueet yht. 54
pentuekoko 5,2	pentuekoko 5,7	pentuekoko 5,5	pentuekoko 6,2

Taulukko 11: Narttujen ja urosten keskimääräinen jalostuskäytön ikä viiden vuoden ajanjaksoina 1986-2005 (laskettu SKL:n jalostustietojärjestelmän vuositilastoista pentuemäärällä painotettua keskiarvoa käyttäen).

	Nartut	Urokset
1986-1990	4v 7kk	4v5kk
1991-1995	4v 11kk	4v7kk
1996-2000	5v6kk	3v9kk
2001-2005	5v8kk	5v2kk
1986-2005	5v2kk	4v6kk

Taulukko 12: Koirien jalostuskäyttö eri ajanjaksoina

	1986-1990	1991-1995	1996-2000	2001-2005	1986-2005
Pentulukumäärä yht.	41	66	63	54	224
Eri isien lukumäärä	30	50	47	45	172
isistä kotimaisia	27	37	28	25	117
isistä ulkomaisia (siis ei tuonteja)	1	7	7	12	27
isistä tuonteja	2	6	12	8	28
Eri äitien lukumäärä	31	54	54	47	186
kotimaisia äitejä	28	47	50	41	166
tuontiaitejä	3	7	4	6	20

HUOM! Suomessa kasvatetut, mutta ulkomailla asustavat salukit on laskettu kotimaisiksi, ei ulkomaisiksi, koiriksi.

Taulukko 13: Pentueiden sukusiitosprosentin vuosittaiset keskiarvot (8 polvea / 5 polvea; vuoteen 1985 asti vain 8 polven prosentit laskettu)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1940-luku										17,3/
1950-luku					7,5 /			25,4 /	32,3 /	29,2 /
1960-luku				6,2 /	21,9 /	6,3 /		7,9 /		8,5 /
1970-luku	13,4 /	10,5 /	8,8 /	6,4 /	8,2 /	8,1 /	11,3 /	7,3 /	11,8 /	17,2 /
1980-	12,4 /	9,6 /	13,1 /	9,5 /	12,2 /	9,9 /	11,2 /	11,8 /	10,6 /	16,1 /

luku							8,0	8,2	5,9	12,7
1990-luku	9,7 / 6,0	6,7 / 3,2	8,2 / 4,8	11,5 / 8,9	10,7 / 7,8	11,5 / 8,7	10,6 / 6,6	6,4 / 3,9	5,9 / 3,5	8,8 / 5,4
2000-luku	5,5 / 2,4	8,2 / 4,3	8,4 / 4,9	5,2 / 2,2	4,9 / 2,2	5,2 / 2,5				

Taulukko 14: Yhdistelmätyypeistä 1970-luvulta alkaen, narttujen ensimmäisen pentueen koko.

Yhdistelmätyyppi	Lukumäärä	Sisäsiitos %	Pentuekoko
I	325	2,3	5,6
II	46	9,3	5,7
III	37	16,1	4,5
IV	6	28,8	4,5

Yhdistelmätyyppien luokitus:

- I = vanhemmat kaukaisempaa sukua kuin serkukset
- II = vanhempien sukulaisuussuhde kuin serkukset tai vastaava
- III = vanhemmat kuin puolisisaruksia tai vastaava
- IV = täyssisar- tai vanhempi-jälkeläisparitus tai vastaava

Taulukko 16: Yhdistelmät luokiteltuna sukusiitosasteen mukaan kuuteen luokkaan vuosina 1986-1995 ja 1996-2005.

sukusiitos luokiteltuna (%)	vuosina 1986-1995		vuosina 1996-2005	
	5 polvea	8 polvea	5 polvea	8 polvea
0	21,5 %	2,8 %	23,3 %	1,7 %
0,01 - 3,12	10,3 %	16,8 %	27,6 %	24,1 %
3,13 - 6,25	15,0 %	8,4 %	24,1 %	25,0 %
6,26 - 12,50	32,7 %	29,9 %	22,4 %	33,6 %
12,51 - 25,00	18,7 %	36,4 %	2,6 %	15,5 %
25,01-32,00	1,9 %	5,6 %	0,0 %	0,0 %

Taulukko 17: Osallistuminen käyttökokeisiin syntymävuoden mukaan: kilpailleet / kokonaismäärä ja kilpailleiden osuus syntyneistä (lukumäärissä huomioitu mahdollisuuksien mukaan vain Suomessa syntyneet ja Suomeen tuodut salukit)

	0	1	2	3	4	5	6	7	8	9
1980-luku	1 / 52 1,9 %	0 / 40 0 %	5 / 47 10,6 %	5 / 59 8,5 %	10 / 42 23,8 %	12 / 54 22,2 %	5 / 10 50,00 %	21 / 59 35,6 %	31 / 61 50,8 %	27 / 43 62,8 %
1990-luku	35 / 77 45,5 %	34 / 63 54,0 %	44 / 85 51,8 %	50 / 94 53,2 %	34 / 89 38,2 %	24 / 56 42,9 %	38 / 81 46,9 %	41 / 69 59,4 %	33 / 73 45,2 %	29 / 81 35,8 %
2000-luku	37 / 81 45,7 %	19 / 49 38,8 %	29 / 72 40,3 %	6 / 89 6,7 %						

*Lähde SSaK:n www-sivut/rekisteröinnit (Luvuissa voi olla eroavaisuuksia esim. Koiranetin tietoihin, laskettu syntymäpäivän mukaan.)

Taulukko 18: Ratajuoksuun osallistuneiden salukien lukumäärä 1989-2005 ja näistä käyttövalioaikaan yltäneiden (KvA) koirien määrä 1999-2005.

Vuosi	-89	-90	-91	-92	-93	-94	-95	-96	-97	-98	-99	-00	-01	-02	-03	-04	-05
Lkm	40	40	46	50	47	57	52	48	44	33	41	35	32	28	26	37	30
KvA											12	10	8	10	6	11	6

Liite 2: Uudet kantakoirat ja nykypopulaation polveutuminen

Uusia kantakoiria Lähi-Idästä toisen Maailmansodan jälkeen

Salukien nykypopulaatio polveutuu pääasiassa 1900-luvun alun ja maailmansotien välisen ajan legendaarisista Lähi-Idän tuonneista mutta vastoin tavallista käsitystä ei kuitenkaan pelkästään niistä. Toisen maailmansodan jälkeen tuotiin Britanniaan vielä useita salukeja ja myös varhaiset tuonnit Yhdysvaltoihin ja Saksaan vaikuttavat edelleen nykyiseen kantaan. Seuraavassa yhteenvedonmaisesti käydään läpi harvemmin esillä olevia uudempia tuonteja, jotka vaikuttavat tänä päivänä useimpien suomalaisten ja pohjoismaalaisten koirien taustoissa.

Mazuri-kennelissä syntyi pentueet kahdesta Libanonista tuodusta nartusta, Caroline of Gaza, s. 1946 (Suomeen tuodun Mazuri Orezza iso-isoäidin emä) ja Nanajan Shamoon (SM), s. 1947 (Mazuri Orezza isoäidin emä ja on myös sileiden Azadi Z-pentueen tuontisisarusten taustalla).

Egyptistä tuotiin Britanniaan vuonna 1946 syntynyt uros Arabic Walad El Kharram (mm. Sahrai-kenneliin tuodun El Kelus Farisslan iso-isoäidin isä). Windswift kennelin linjoissa jatkuivat salukiurosten Sabbah The Windswift (Saudi Arabia, useimpien Suomen 60-luvun tuontien taustalla, s. 1950) ja Taufaan Sharqi (Kuwait, syntynyt niinkin myöhään kuin 1963 jälkeen) suvut.

Yhdysvaltoihin, Pine Paddocks -kenneliin, tuotiin 40-luvulla kaksi alkuperämaiden tuontia: syyrialaisyyntyinen narttu Ch Lady Yeled Sarona Ramullah (SM) ja hapsullinen uros Ch Abdul Farouk. Kumasi -kenneliin tulivat uros ja narttu Iraqista: Kumasi Dhiba (SM), s. 1955 ja Kumasi Rihan, s. 1953. Rihanin suku jatkui mm. USA:ssa Sedekikoirissa (mm. Suomeen tuotujen sileiden Azadi Z-pentueen sisarusten iso-isoivanhemmat).

Mainittakoon tässä yhteydessä myös pari vanhempaa kantakoiraa, koska ne tuotiin Saksaan, millä oli jossain vaiheessa oma vaikutuksensa linjojen eriytymiselle. Sukutauluissa vaikuttavat tämän päivän kannassa Saksan valio Cyrus (uros, s. 1918) ja Teheranista tuotu, myöskin Saksan valio Slongha Peri (narttu, s. 1917).

V. 1952 syntynyt Theban Lady on erikoinen tapaus sikäli, että se ei ole alkuperämaan tuonti. Se oli brittiläinen koira vailla tunnettua taustaa ja se otettiin rotuun Britanniassa. Näin sekin voidaan tulkita uudeksi kantakoiraksi, joskaan sen polveutumisesta ei ole tietoa. Theban Lady sai pentueen Mazuri Kayandan kanssa; pentueesta Nadir Samara oli voitokkaan Englannin valion, Sheikh Zending emä. Zendillä oli pentueita useassa kennelissä, mm. Amena, Bedouin ja Tahawi.

Syyrialaisyyntyinen uros Caesar Rualla, s. 1955, puolestaan jatkoi sukuaan Knightellington, Ajman ja Al-Yaman -kennelleissä ja 1959 syntynyt irakilainen Saksaan viety Sherrah Samoems-kennelissä. Samoems-salukeihin yhdistyy Beerenburcht-pentueen kautta niin ikään irakilainen Natasja.

Mm. Ibinores-salukien taustalla vaikuttaa peräti 60-luvulla syntynyt irakilais-kyproslainen Sindah Karob (isä Kyprokselta tuotu Sindah Chorus ja emän vanhemmat Kumasin irakilaistuonnit).

Vielä 1970 tuotiin Saudi-Arabiasta Englantiin uros, Taviton Rhumli Saggars (poika, Rabia Anaza Min Ramli, paras saluki Cruftsissa 1977); nähtävästi muitakin sen aikalaisia tuonteja vaikuttaa nykyisten eurooppalaisten koirien taustoissa.

Länsimaissa kasvatetun nykypopulaation polveutuminen

Kaikki em. uudemmat kantakoirat ja Saksan omat vanhat tuonnit esiintyvät yhdessä koko kirjossaan monen suomalaiskoiran taustassa. Niiden vaikutus sukutauluissa on kuitenkin runsaan sukusiitoksen johdosta vähäisempi verrattuna Britannian vanhoihin kantakoiriin. Toisen maailmansodan ja penikkatautiepidemioiden aiheuttama kannan romahdus lienevät myös vaikuttaneet tähän luomalla rotuun suorastaan geneettisen puollonkaulan. Niinpä sukuhaaroista ylivoimaisesti suurin osa johtaa länsimaissa kasvatetulla salukilla kuin salukilla tiettyihin harvoin kantayksilöihin. Yli puolet sukuhaaroista päättyy harrastajien ylläpitämän Pawpeds-sukutaulutietokannan mukaan seuraaviin viiteen yksilöön:

- Sarona Kelbin ja Sarona Saronan vanhempiin Baalbekiin ja Seleughiin (joista suku jatkuu näihin päiviin lähinnä Kelbin kautta ja pienessä määrin tästä täyssisarparituksesta syntyneen Sarona Shawan kautta)
- Malik-El-Zobair, irakilainen, s. 1919
- Hama of Homs, Syriasta, s. 1919
- Zobeida-El-Zobair, iranilainen, s. 1919

Seuraavaksi yleisimmin sukutauluissa esiintyy vaihtelevassa järjestyksessä iranilaisen Jaffan ja Sarona Reshanin, palestiinalaisen Jack of Jerusalem, Hosha el Bahreinin ja bahrainilaisen Abu Soufin sukuhaaroja. Nämä kymmenen, vai pitäisikö Kelbin keskeisen vaikutuksen vuoksi sanoa yhdeksän, koiraa sitovat lopulta yhteen useimmiten jopa yli 70 % minkä hyvänsä salukin sukuhaaroista Suomessa, Ruotsissa, Englannissa...

Joissain yksittäisissä tapauksissa vuosisadan lopulla syntyneissä salukeissa uudempien kantakoirien osuus kuten Saudi-Arabian Sabbah the Windswifitin, Irakin Kumasi Rihanin tai egyptiläisen Arabic Walad El Kharramin vaikutus sukutaulussa voi yltää em. tasolle. Loppu kolmannes sukutaulun sukuhaaroista päättyy viime vuosien salukeilla yksilöstä riippuen n. 15-40 salukiin em. kantakoirien lisäksi.

Varhaisista brittiläisistä kantakoirista polveutuvilla nykypäivän salukeilla on noin 15 – 20 tai runsas 20 sukupolven mittaiset sukutaulut kantakoiriin. Viidennessätoista sukupolvessa esi-isien määrä on 32768, joista siis puolet ovat isiä, uroksia. 18 sukupolvessa esi-isiä on jo 262144. Tämä tarkoittaa, että esim. Sarona Kelb esiintyy kokonaan brittiläisistä kantakoirista polveutuvan, yksittäisen koiran sukutaulussa kymmeniä tuhansia kertoja. Sillä on vaikutukseltaan keskeisin kantakoiran asema länsimaissa usean polven ajan kasvatetuissa salukeissa. Useimmat suositut ja linjatut kantakoirat esiintyvät sukutauluissa ”vain” tuhansia kertoja.

Liite 3: Salukiurosten ja –narttujen jalostuspanokset

Siitoskoiran vaikutusta kantaan on kuvattu seuraavissa taulukoissa lastenlasten määrällä (jalostuspanokset). On huomattava, että paljonkin käytetyn yksilön vaikutus kantaan voi jäädä vähäiseksi, jos sen jälkeläisiä ei käytetä edelleen jalostukseen. Jalostuspanoksia on käsitelty tarkemmin luvussa 4.1.6. Täydellinen listaus ja ylituotantolaskelmat 1991-2005 tilanteesta ovat taulukossa 32.

Taulukko 20: Vähintään kolme pentuetta saaneet nartut ja niiden jalostuspanokset

Narttu	Synt.v.	Pentueet	Pentulkm	Jalostuspanokset	
Firousi del Flamante	1963	3	20	52	
Skynymph of Daxlore	1969	3	20	61	
El Kelus Farissla	1969	3	11	20	Sawra-al-Sabhan täti
Srinagar Tanyatu of Kirman	1972	3	15	92	
Sawra-al-Sabha	1972	3	16	46	E-K Farissla on täti
El Hamrah Shamil	1974	3	24	106	EH Bazmanin emä, EH G-narttujen isoäiti
Ibinores Zarifa	1983	3	12	79	
Maleke	1984	4	28	55	kolmella sisarella pentuja, isoisä Bazman, jonka emä Shamil
Mohkam	1984	3	25	28	kolmella sisarella pentuja, isoisä Bazman, jonka emä Shamil
Asarafi Babuneh	1988	3	14	31	I Zarifan tytär, Shamil iso-isoäiti
Samoems Shebnaz	1989	4	25	16	
El Hamrah Rasaasa	1989	3	25	30	isoäitinä EH Giah, jonka emä Sawra-al-Sabha
Asarafi Emily Eleanorah	1992	3	5	1	emälinja A Babune, I Zarifa
El Hamrah Golondrina	1992	3	21	59	emä Sawra-al-Sabha, sisarella 2 pentuetta, isä Bazman, jonka emä Shamil
Wallaby's Lahr-al-Lulu	1993	3	18	5	Isoäiti EH Golondrina
Baghdad Black Orchid	1997	3	14	-	
Al-Yasamin Jadila	1997	3	18	-	kolmea sisarusta käytetty jalostukseen
	yht.	53	311	681	

Taulukko 21: Vähintään kolme pentuetta tuottaneet urokset ja niiden jalostuspanokset

Uros	Synt.v.	Pentueet	Pentulkm	Jalostuspanokset	
El Hamrah Bazman	1978	9	54	172	emä Shamililla 106 jtp
Sadruk del Flamante	1965	7	37	176	veli Sahud
Aziz Jadugar	1996	6	42	26	Isä Cashmarilla 75 jtp, sisarusia käytetty jalostukseen
Mazuri Jacimus	1971	6	29	50	
Kirman Khayal	1980	6	42	96	isoisät Sadruk & Sahud, isäiti Tanyatu
Farao of Kaukajärvi	1954	4	17	13	sisarella 52 jtp
Classicus Cicero	1982	5	27	47	
Aziz Divinus	1991	4	31	33	tuotu jälkeläisiä myös ulkomailta
Sahrai Carthus	1973	4	27	50	pojalla 25 jtp

Sahrai Fahim	1976	4	21	25	isälinja Carthus, Nomadi ja Sadruk
Haalah Dadaelis El Hamrah	1995	4	25	22	
Aramika's Azimut	1982	4	28	122	isällä 96 jtp, emän emällä 92 jtp, emän isällä 176 jtp
Kirman Asmarani	1975	4	22	57	Sadrukin ja Tanyatun poika
El Hamrah Karachi-Khan	1985	4	15	104	EH Bazmanin poika
Sahud del Flamante	1965	3	17	14	veli Sadruk
Kirman Narri	1970	3	14	14	Sadrukin poika, kolmella sisaruksella jälkeläisiä
Kirman Nomadi	1970	3	21	50	Sadrukin poika, kolmella sisaruksella jälkeläisiä
Sfinksin Jungmanni	1973	3	18	27	Jacimusin poika, Sadruk emän isä
Ibinores Khashendi	1992	3	23	22	
Arames-Tabasir Pari-Was	1996	3	21	41	
Wallaby's El Shaah	1987	3	20	32	
Asarafi Benjamin	1988	3	19	22	Babunehilla 31 jtp, veljellä 2, Karachinista ja Zarifasta
Asarafi Babahr	1988	3	17	2	Babunehilla 31 jtp, veljellä 22, Karachinista ja Zarifasta
Jatara's Close To My Heart	1992	3	17	42	
Kirman Ramses	1984	3	16	12	isä Osman, emän vanhemmat Sadruk ja Tanyatu
Boxwyn Valentino	1995	3	15	15	
Baghdad Fronrunner	1998	3	14	-	
Kirman Cashmar	1991	3	13	75	A Jadugarin isä
Kirman Tadzik	1985	3	12	-	setä Khayal
Kirman Qhaddam	1983	3	14	46	Tadzikin puoliveli, setä Khayal
Asarafi Don Juan	1991	3	11	5	I Zarifan poika
El Hamrah Zain Zaibaq	1991	3	10	13	isoisä Karachi-Khan, isoäiti EH Shamil
Sahrai Kookad Al Dahab	1982	3	7	66	
Kirman Osman	1982	3	17	26	Osman ja Omar veljekset
Kirman Omar	1982	3	17	16	Osman ja Omar veljekset
	Yht.	134	750	1533	

Taulukko 22: Salukiurosten jalostuspanokset vuosina 1991-2005 ja ylituotanto

Isoisä	Jalostus- panokset	”Yli- tuotanto”		
El Hamrah Karachi-Khan	77	42		
Aramika's Azimut	75	40		
Kirman Cashmar	75	40		
Sahrai Kookab-al-Dahab	64	29		
Aziz Divinus	54	19		
Nordwart Filbert	54	19		
Jatara's Close To My Heart	42	7		
Khalils Sahir Ack-Taz-Eet Schariar	41	6		
El Hamrah Bazman	40	5		
Kirman Qhaddam	40	5		
Arames Tabasir Pari-Was	36	1		
Kirman Khayal	32	213		
Sahrai Narriman	32		El Hamrah Jibal	12
Asarafi Fajjum	31		El Hamrah La'Ban	12

Kirman Laertes	31
Dahab-al-Dakar	30
Wallaby's El Shaah	30
Ranesaw Spread The Word	29
Wallaby's Cham Kahiil	29
Samoems Sinuhe	25
Tallahamra Mithras Perstare	25
Kirman Padishah	24
Ibinores Ghazan al A'Lim	23
Kirman Kassim	23
Kirman Sadri	23
Asarafi Benjamin	22
Haalah Dadaelis El Hamrah	22
Ibinores Khashendi	22
El Hamrah Timirr-Khan	21
El Ubaid's Barnabas	21
Lorak el Riad	21
Palmedes	21
Ranesaw Words of Wisdom	21
Omani Mokka	20
El Hamrah Najjib-Khan	19
Aziz Jadugar	18
Gamara's Sador	18
Kirman Eburneus	18
Kirman Nargil	18
Al Sarab Hannibal	17
Braemoor Baha Seabiscuit	17
Fahid Sherrah of Kimberly House	17
Jailendahls Fabian	17
Kirman Mohikan	17
Shamal Kharaz	17
Oazis Al-Sharq Amiir	16
Sahrai Namek	16
Shamali Diqhan Rashiq	16
Boxwyn Valentino	15
Elana Gold Ruler of Boxwyn	15
Kirman Kashmir	15
Kirman Osman	15
Timaru Valkyrie of Jazirat	15
Wallaby's Lail Faham	15
Baghdad Creme De La Creme	14
Baghdad Wham Bam	14
El Hamrah Zain Zariir	14
El Hamrah Zain Zaibaq	13
Khalils Maghreb Schariar	13
Kirman Gemil	13
Shafaq Geshed El Ghamir	13
Vapours Fascination	13
Windstar Total Eclipse	13
Aziz Ahangar	12
Baklava's Qaid Min Qada	12
Asarafi Don Quijote	4
Baklava's Ahsan-Min	4

Goldman	12
Kirman Ramses	12
Kuriirin Amurath	12
Yamiq ei Riad	12
El Ezra of Kimberly House	11
Enos of Kimberly House	11
Samoems Salman	11
Caravan Osaam Ibn Shan	10
Kirman Omar	10
Aziz Isfahan	9
Khalils Tard	9
Nazir von der Irminsul	9
Ramal of Kalansua	9
Regab of Abu Rekiek	9
Clarinda Sunna Sarea Bashir	8
Exlibris Canes Khazar	8
Khazul Al Caliphs	8
Kirman Fahri	8
Nureddin Ibn Shamal Har Kala Zachi	8
Al-Faraz Ghalif	7
Ariel Rih Samada Sabikah	7
Aziz Balthasar	7
El Hamrah Ergamenes	7
El Hamrah Fadfaad	7
El Hamrah Mehar-Khan	7
El Hamrah Rammah-Sahir	7
Gamara's Gilgamesh	7
Garim El Riad	7
Khalils Dahabi Dahaqin	7
Wallaby's Karram Kiyar	7
Aziz Kabir	6
Baghdad Jeremiah	6
Dyanitos Falaq	6
El Hamrah Pelham	6
El Hamrah Urudan	6
Ghazal Alfarana Feel My Star	6
Kirman Dinar	6
Qartas	6
Rasas of Rahat	6
Red Hawk's Hisham al Walid	6
Reignbeau's Dontmesswithtexas	6
Zera'Ati el Zaf Zahir	6
Al Yaman Malaki	5
Asarafi Don Juan	5
El Hamrah Resaidar	5
Izmir Azadi El Zera'Ati	5
Khalils Sa'sebil Sag-i-Tazi	5
Kirman Vejjari	5
Lusaki Lorka	5
Wallaby's Gajar-Al-Gitan	5
Al Caliph's Jabez of Stall Joker	4

Classicus Cicero	4
Khalils Durani Daqiq	4
Kirman Izabal	4
LDC's American Express	4
Sundown Shamsi-Adad	4
Ben Farouk el Bachram	3
Kirman Vandaali	3
Latim El Riad	3
Shafaq Csardas	3
Asarafi Babahr	2
Badavie Chamsedden Al Feisal	2
Kirman Asmarani	2
Sahrai Hazuk-Al-Nafud	2
Baghdad Orfeus	1
El Hamrah Bardai	1

182 pentuetta	
135 eri urosta isoisinä	
2104 jalostuspanosta	
1052 pentua	
701 jalostuspanosta / 5 v	701
5 % 5 v jalostuspanoksista	35
Ylituotantoa, panosta	213
Ylituotantoa, %	10,1 %
50 % suurimmasta panoksesta	38,5
50 % rajan ylittää, lkm	10
50 % rajan ylittää, %	7,4 %
25 % suurimmasta panosluvusta	19,25
25 % rajan yittää, lkm	34
25 % rajan ylittää, %	25,2 %

Liite 4: Perinteinen luonnetesti ja luonneprofiili

Perinteisen luonnetestin mittaamat ominaisuudet

Toimintakyky ("rohkeus", kerroin 15): toimintakyvyttömyys ilmenee koiran pyrkiessä joko mitätöimään tilanteen tai sen muutoin jähmettyessä paikalleen mitään tekemättömäksi (erikoiskokeina kelkkakoe ja pimeä huone).

Terävyys: Terävyys on koiran taipumusta reagoida aggressiivisesti sitä uhkaavaa ihmistä kohtaan (erikoiskokeena ns. seinäkoe).

Puolustushalu: Puolustushalu on koiran perinnöllinen halu puolustaa laumaansa (kokeessa hyökkäys ohjaajaa kohti).

Taisteluhalu (kerroin 10): Taisteluhalu on halu käyttää ruumistaan leikkimieliseen (tai todelliseen) taisteluun päämäärän saavuttamiseksi. Väsyessään fyysisesti koira jatkaa toimintaa nimenomaan taisteluhalunsa avulla. (Kokeissa toimitsija tai ohjaaja leikittävät koira kepillä tai rätillä. Taisteluhalu tarkkaillaan muissakin suorituksissa, esim. kelkkakokeessa.)

Hermorakenne ("paineen sietokyky", kerroin 35): Ominaisuus ei ole omistajan vaikutettavissa. Kerroin on sen vuoksi suurin. Perimältään hyvähermoinen koira kestää merkittävästi enemmän "kolhuja" elämässään niiden vaikuttamatta sen käyttäytymiseen. Hermorakennetta tarkkaillaan koko luonnetestin ajan. Koiran tulisi kohdata järkkymättä kaikki testin tilanteet.

Temperamentti ("vilkkaus", kerroin 15): Temperamentti on koiran kyky havainnoida ympäristöään ja toimia sen mukaisesti. Ylitemperamenttisella koiralla häiritsevät kaikki ympäristön tapahtumat sen keskittymistä tilanteisiin. Erikoiskokeessa ohjaajan kanssa kulkevan koiran perään lasketaan esim. telineellä oleva kivillä tms. täytetty tynnyri. Koiran väistöliikkeen voima ja hallinta arvioidaan.

Kovuus (kerroin 8): Kovuudella tarkoitetaan koiran taipumusta muistaa ja välttää sille epämiellyttäviä kokemuksia. Pehmeä koira ei kerran pelästyttyään enää vapaaehtoisesti palaa uudelleen samaan tilanteeseen. Perimältään pehmeän koiran näkyvä käyttäytyminen muuttuu etenkin sen elämän alkuvaiheessa paljonkin kokemusten perusteella. Kovuutta tarkkaillaan koko testin ajan ja lisäksi koira pelästytetään kulman takaa äkisti avattavalla esim. sateenvarjolla. Koira viedään myöhemmin samalle tapahtumapaikalle kovuuden tarkkailemiseksi.

Luoksepäästävyys (kerroin 15): koiran tulisi antaa vieraan, ystävällisesti käyttäytyvän ihmisen koskea ja ottaa kontaktia itseensä, kuitenkin mielistelemättä.

Suhtautuminen ampumiseen: Ammutaan kaksi laukausta 9 mm pistoolilla. Koiran tulisi säilyttää toimintakykynsä laukauksista huolimatta. Tästä osiosta ei anneta pisteitä.

Persoonallisuusprofiili

Irlanninsusikoirille on kehitetty jonkin vuoden ajan kuvausmenetelmää, jota kutsutaan persoonallisuusprofiiliksi. Menetelmä on herättänyt kiinnostusta vinttikoiraväen keskuudessa. Toiveissa olisi saada roturyhmälle soveltuva testi, jonka toteuttaminen

olisi helppoa, nopeaa ja taloudellista ja joka keskittyisi roturyhmän kannalta olennaisimpiin asioihin.

Suomen Afgaanit ja Suomen Salukikerho järjestivät toukokuussa 2006 yhteisen koulutuspäivän, jossa paneuduttiin irlanninsusikoirilla käytettyyn kuvausmenetelmään. Asiantuntijoina toimivat Markku Santamäki ja Outi Piisi-Putta. Menetelmän kuvaus tässä perustuu Annika Kutilaisen tekstiin, joka on julkaistu Saluki-lehdessä 3/2006 ”Luonneprofiiliin tutustumassa”.

Suositusikäraja persoonallisuusprofiilissa on vähintään 15 kuukauden ikä, koska pennun ja nuoren koiran luonteen ja käytöksen kehitys on vielä kesken. Yleensä on todettu, että vanhemmat koirat selviävät testeistä paremmin, koska niille on ehtinyt kertyä elämäkokemusta ja ne ovat luoneet omat selviytymismallit erilaisiin tilanteisiin. Etenkin vanhat urokset ovat usein tällaisia elämäntaitajia.

Persoonallisuusprofiilissa koiran käyttäytymistä kuvaillaan kahdeksasta näkökulmasta, joista kustakin on määritelty ääripäät, esim. ystävällisyys–varautuneisuus. Ääripäitä on kuvailtu myös sanallisesti (esim. ystävällinen = hyväntahtoinen, luoksepäästävä). Asteikko on rotukohtainen siten, että 10 pisteeseen arvioidaan koira, joka osoittaa ominaisuutta niin täysillä kuin sen rotuiselle suinkin voidaan kuvitella. Esimerkiksi 10 pisteen irlanninsusikoira on ystävällisin kuviteltavissa oleva: tunkee syliin, hyppii vastaan ja nuolee naaman (mutta voi silti olla vielä hillitympi kuin ystävällisin mahdollinen kultainennoutaja). Näin ylenpalttinen ystävällisyys ei kuitenkaan ole rodulla ihanteena, vaan ihanneprofiilin pisteluku on alempi. Pisteluku 5 annetaan silloin, kun käytöksen perusteella ei voida sanoa, onko se ystävällistä vai varautunutta. Pisteytyksessä arvioidaan siis ensin, kummalla puolella keskirajaa liikutaan, ja sitten määritellään pisteluvun avulla, kuinka lähellä ääripäätä koiran käytös on.

Persoonallisuusprofiilin kahdeksan osiota olivat seuraavat:

VARAUTUNEISUUS Selvästi hyökkäävä, salakavala	0-1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	YSTÄVÄLLISYYS Hyväntahtoinen, luoksepäästävä
HERMOSTUNEISUUS Levoton, epävarma	0-1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	RAUHALLISUUS Rauhallinen ja varma, arvokas
FLEGMAATTISUUS Ei ole kiinnostunut ympäristöstään, jopa apaattinen	0-1 2 3 4 5 6 7 8 9 10	ELOISUUS Vilkas, impulsiivinen
VÄLINPITÄMÄTTÖMYYS Toimii mielenkiintonsa mukaan, valikoi	0-1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	TOIMINNALLISUUS Aloitteellinen, pyrkii viettipäämäärään
ARKUUS Tukeutuva, epäröi mennä kontaktiin	0-1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	ROHKEUS Aloitteellinen, pistää itsensä likoon
PEHMEYS Muistaa kauan epämieluisat kokemukset, vaikutteille altis, väsy helposti	0-1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	KOVUUS Palautuu nopeasti, hyvä paineensietokyky, ei suoranaisesti liity dominanssiin
KÄRSIMÄTTÖMYYS Rauhaton, jännittynyt, paljon ylimääräistä energiaa	0-1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	KÄRSIVÄLLISYYS Maltillinen, sietää epävarmuutta, voi olla hidas
ALISTUNEISUUS Tukeutuva, riippuvainen, jopa mielistelevä	0-1-2-3-4-5-6-7-8-9-10	HALLITSEVUUS Dominoiva, itsevarma, kunnioitusta herättävä

Ennen salukien testausta laadittiin kahdessa eri salukiharrastajien ryhmässä alustava salukien ihanneprofiili. Tuloksia purettaessa huomattiin, että kaikista muista kohdista molemmat ryhmät olivat hyvinkin samaa mieltä (erot vain pisteen verran), mutta ensimmäinen kohta (varautuneisuus – ystävällisyys) jakoi mielipiteet. Keskustelua käytiin siitä, miten rotumääritelmän edellyttämä pidättyväisyys ilmenee asteikolla. Erimielisyys johtui varautuneisuus – ystävällisyys - käsitteen erilaisesta tulkinnasta.

Päivän aikana testattiin neljä salukia, kaksi urosta ja kaksi narttua.

Annika Kutilainen: Luonneprofiiliin tutustumassa (Salukilehti 3/2006)

Testitilanne on hyvin yksinkertainen. Testaajia on kaksi, joista toinen avustaa ja toinen tarkkailee koiran käyttäytymistä. Testaajat voivat myös vuorotella keskenään. Se ei siis koostu erikseen pisteytettävistä osatehtävistä, vaan koiran käyttäytymistä tarkkaillaan koko testin ajan ja pisteet annetaan koko testi ajalta.

Aluksi testaaja keskustelelee omistajan kanssa ja ottaa kontaktia koiraan. Testaus aloitetaan osiolla, jossa omistajaa pyydetään kävelemään koiran kanssa hieman etäämmälle ja seisomaan paikallaan kolme minuuttia tekemättä yhtään mitään. Koirat suhtautuivat tilanteeseen hyvin eri tavoin: joku yritti kaikin keinoin herättää omistajansa huomion, toinen taas turvautui sijaistoimintoihin, kuten maan haisteluun tai jalan nostamiseen, joku istuutui odottamaan asenteella ”ollaan sitten tässä”. Sitten palataan testaajan luo, kävelytetään koira edestakaisin ja suoraan testaajaa kohti ja innostetaan sitä leikkimään karvalelulla.

Sitten kokeillaan, miten koira reagoi, kun sen naaman edessä heilutellaan paperiarkkeja. Koira paineistetaan lisää räminäpussilla, joka on metallitölkeillä täytetty muovikassi. Tässä tuli esiin menetelmäero monilla roduilla käytettyyn MH-testiin, joka suoritetaan aina standardoidusti samalla tavalla koiran reaktioista riippumatta. Luonneprofiilissa taas tarkkailtiin koko ajan koiran reaktioita ja säädeltiin räminäpussin käyttöä niiden mukaan. Pehmeämmille koirille pussia heitettiin kauemmaksi eikä sitä toistettu kolmea kertaa, jos koiralla alkoi olla vaikeuksia palautumisessa. Kovemmile koirille pussi taas heitettiin asteittain lähemmäksi, ja erään rauhallisen salukiuroksen kohdalla se jopa lennähti vahingossa päin koiran jalkaa, mihin uros reagoi näyttämällä arvokkaan paheksuvalta.

Viimeisessä osiossa koira päästettiin irti niin, että sen omistaja kutsui sitä kauempaa ja suorimman reitin varrella oli sekä räminäpussi että ulkopuolinen ”häiriökoira”. Tässäkin nähtiin monenlaisia tapoja suhtautua räminäpussiin: yksi loikkasi vauhdissa sen yli, toinen kiersi sen kaukaa. Useimmat eivät myöskään kiinnittäneet mitään huomiota häiriökoiraan vaan painelivat suoraan omistajansa luo. Yksi salukinarttu, jolla oli vaikeuksia palautua räminäpussista, sai vapaaksi päästyään hurjan hepulikohtauksen ja juoksi jonkin aikaa kahdeksikkoo omistajansa ympärillä.

Kunkin testauksen lopuksi testaajat keskustelivat arvioistaan sekä koiran omistajan että katsojien kanssa. Näkemykset koirien saamista pisteluvuista olivat loppujen lopuksi yllättävänkin samansuuntaisia. Yhden testikoiran omistaja kertoi etukäteen ajatelleensa, että testitilanne vaikuttaisi koiran käyttäytymiseen, koska se on niin eri asia kuin jokapäiväinen elämä. Näin ei kuitenkaan ollut käynyt vaan testitulokset vastasi hyvin sitä kuvaa, joka omistajalla koirastaan oli. Yksi salukinarttu oli pahasti valeraskaana, minkä vuoksi päättestaajana toiminut Markku Santamäki kehottikin testauttamaan koiran uudestaan hormonikierron paremmassa vaiheessa.

Koirien tulokset ovat alla olevassa taulukossa. Mukana on kaksi Suomen Vinttikoiraliitto ry:n (SVKL) luonnepäivässä 8.10.2005 testattua salukinarttua.

Taulukko 23: Koirien luonneprofilikuvaustulokset, keskiarvo ja kahden ryhmän ennen testiä arvioima ihanneprofiili

	K1	K2	K3	K4	K5	K6	Keski-arvo	Min - max	tavoite ryhmä 1	tavoite ryhmä 2
varautuneisuus - ystävällisyys	2	8	9	5	10	9	7,2	2 - 10	7	4
hermostuneisuus - rauhallisuus	3	9	8	7	4	10	6,8	3 - 9	8	8
flegmaattisuus - eloisuus	7	4,5	6	4	9	6	6,1	4 - 9	6	7
välinpitämätömyys - toiminnallisuus	8	4	8	4	9,5	6	6,6	4 - 9,5	6	7
arkuus - rohkeus	1	8	9	5	9	9	6,8	1 - 9	6	6
pehmeys - kovuus	1	9	9	4	4	9	6,0	1 - 9		7
kärsimättömyys - kärsivällisyys	5	8	9	7	5	8	7,0	5 - 9		7
alistuneisuus - hallitsevuus	4	7	6	4	4	7	5,3	4 - 7		7

Liite 5: Tiivistelmä terveystutkimuksesta 2004

Vuonna 2004 suunniteltiin terveystutkimus salukeille. Se päätettiin toteuttaa kokonaistutkimuksena kaikille Suomessa rekisteröidyille ja täällä asuville v. 1990-2004 syntyneille salukeille. Kyselylomakkeet postitettiin Suomen Salukerhon ja Suomen Vinttikoiraliiton jäsentietojen perusteella, joten läheskään kaikkia salukin omistajia ei tavoitettu. Vastaajat saivat itse valita nimellä vastaamisen ja anonyymisti vastaamisen välillä.

Tutkimusta tehtäessä arvioitiin silloin käytävissä olevien tietojen mukaan perusjoukon kooksi 1167 salukia. Vientikoirien määrä on huomioitu arviossa siltä osin kuin on ollut mahdollista. Perusjoukko määriteltiin syntymäajan, ei rekisteröintiajankohdan, perusteella.

Saatu tutkimusaineisto sisältää tiedot 507 salukista. Tämä on 43 % arvioidusta perusjoukosta. Vuosina 1990-2004 Suomessa syntyi kaikkiaan 185 pentuetta, joissa keskimääräinen pentuekoko on ollut noin kuusi pentua. Tutkimusaineiston Suomessa syntyneet koirat edustavat 144 eri yhdistelmää, eli 78 % pentueista on saatu vähintään yhden koiran tiedot (keskimäärin 2,6 pennun tiedot / pentue). Kyselyssä ilmoitettiin nimettä myös 91 koiran tiedot, mikä vaikuttaa em. osuuksiin ja määriin.

Siitosyksilöitä aineistosta oli 104 eli 21 %. SKL:ssä rekisteröityjen koirien määrä 1990-2004 syntyneissä ko. ajanjaksolla on 169. Siitokseen käytettyjen koirien osalta kattavuus oli siten ilahduttavasti 60 % luokkaa. Näissä koirissahan tulevaisuus lepää, joten on todella hienoa, että siitoskoirat ovat näin hyvin edustettuina.

Siitoskoirien ryhmästä on huomattava, että koska koirien keski-ikä on siinä luonnollisestikin korkeampi kuin aineistossa muuten, on oltava varovainen päätelmien teossa ryhmän tulosten poikkeamissa keskiarvosta, koska moni kyselyn asia on yhteydessä myös ikääntymiseen.

Lukumääräisesti eniten koiria ilmoitettiin 3-7 -vuotiaiden ryhmään, 160 yksilöä, joista enemmistö, 58 %, narttuja. Kaikkien ilmoitettujen joukosta narttujen osuus oli 52 %. Suurin ikäryhmä käsitti 32 % ilmoitetuista koirista. Kuolleita ilmoitettiin 104 eli 21 % ilmoitetuista salukeista.

Elossa olleiden salukien iän mediaani oli kyselyn vastausajankohtana 4 vuotta, ts. noin puolet aineiston elossa olevista salukeista oli syntynyt ennen vuotta 2000. Kenneleittäin vertailluissa aineistoissa mediaani vaihteli kolmesta seitsemään vuoteen, mikä vaikuttaa kennelkohtaisten osuuksien vertailuun.

Seuraavassa taulukossa (taulukko 24) esitetään ilmoitettujen salukien lukumäärät syntymävuoden mukaan luokiteltuna ja niiden prosenttiosuus ikäluokasta.

Taulukko 24: Salukit ikäryhmittäin

	2004	2002-2003	1997-2001	1993-1996	1990-1992	Tieto puuttuu	Yhteensä
Ilmoitetut salukit	37	114	177	98	63	18	507
1990-2004 syntyneiden salukien lkm Suomessa	90*	163	357	336	221	..	1167
Ilmoitetut (%) ikäluokasta	41%	70%	50%	29%**	29%**	..	43%

** Edesmenneiksi ilmoitettujen salukien joukossa 11 yksilön osalta kuolinikä oli 8 vuotta tai enemmän. Vaikka ikäluokkaa, syntymävuotta tai nimeä ei ollut ilmoitettu, voidaan niiden olettaa syntyneen ennen vuotta 1997. Tämä nostaisi edellä esitettyjen kahden vanhimman ikäluokan osuuden perusjoukostaan 29:stä 31 prosenttiin.

Taulukko osoittaa ilmoitettujen salukien edustavuuden ikäluokissaan putoavan selvästi mitä iäkkäämmistä koirista on kyse. Yleiskuvan saamisen kannalta tärkeä ryhmä, 3-7 – vuotiaat, on kuitenkin 50 %:sti edustettuna.

Kyselyssä on tiedot 274 1-7 -vuotiaasta ja elossa olevasta salukista. Tämän ikäryhmän tarkasteleminen, koirat parhaassa iässään, kuvanee keskeisimmin, mitä sairauksia salukeissa maassamme esiintyy ja kuinka yleisiä ne ovat. Yhteenveto tästä on esitetty luvussa 4.3.2. Tässä liitteessä on yksityiskohtaisempia tuloksia ja tietoja myös esiintyvyydeltään harvinaisemmista terveysongelmista.

Terveyskyselyn perusteella hampaiston ongelmia voi pitää kohtalaisen yleisinä. Nuorempien ikäluokkien vastaukset kertoivat, että hammaskiveä oli poistettu lääkärissä 10 %:lla alle 3-vuotiaista. Lääkärikäyntejä oli suurella osalla vain pari-kolme koiran elämän aikana, muutamalla oli tarvetta vuosittaiseenkin lääkärillä puhdistamiseen. Vaiva on yleinen vinttikoirilla. Yhdeksi syyksi voidaan olettaa vähäisen juomisen.

Purentavikoja ilmoitettiin olevan 1 %:lla salukeista (vain yläpurentaa ilmoitettiin). Siitoskoirien ryhmässä hammaspuutoksia ilmoitettiin 7 %:lla koirista. Tämä ylitti koko aineiston keskiarvon 4 %. Ero selittyy sillä, että hampaita osataan ja muistetaan juuri siitoskoirilta tarkastaa omistajien valvutuneisuuden tai esim. todennäköisesti vilkkaamman näyttelyttämisen ansiosta. Kyselylomake ei sisältänyt hammaskarttaa tai ohjetta hampaiden tarkistamisesta. Yli puolet kerrotuista hammaspuutoksista koski yhden hampaan puuttumista ja nämä pääasiassa erilaisia premolaarien puutoksia.

Kivesvikaisiksi ilmoitettiin 3 % uroksista. Eturauhasvaivoja oli 12 %:lla. Tämä yleistyi merkittävästi aina 33 %:iin yli 7-vuotiaiden ikäluokassa.

Sisäsiisteysongelmia on pentuajan jälkeen 19 %:lla salukeista. Pidätyskyvyttömyyttä ja virtsatietulehduksia on kumpaistakin n. 3 %:lla salukeista. Vaivat yleistyvät hiukan iän myötä. Virtsaelinten vikoja tai sairauksia on prosentilla, mutta kokonaisuudessaan näitä kysymyksiä oli kommentoitu niin vähän, että yhtenäistä käsitystä vaivojen laadusta ei syntynyt.

Sisäsiisteysasioita kommentoitiin eniten toteamalla ne eroahdistukseen liittyväksi, myös merkkauksesta tai vanhuuden pidätyskyvyttömyydestä kerrottiin. Erittäin yleistä on vielä puhua ”protesteista” tai ”mielenosoituksista”. Nykyisen hiljalleen yleistyvän ajattelun mukaanhan pissailu liittyy keskeisesti ahdistuneisuuteen tai turvallisuuden ja

mielihyvän tunteen hakemiseen, eikä koirien ajatella niinkään edes kykenevän varsinaiseen protestointiin sen inhimillisessä merkityksessä. Sisäsiisteysongelman syynä voi olla myös muuten oireeton tulehdus tai puutteellinen sisäsiisteyskasvatus.

Terveyskyselyssä kartoitettiin myös käyttäytymiseen liittyviä asioita. Tulokset käsitellään olennaisilta osiltaan luvussa 4.2.

Korvatulehduksia oli koko aineistossa silloin tällöin 20 %:lla ja usein 2 %:lla salukeista. Silmätulehduksia on ollut keskimäärin 14 %:lla salukeista. Silmävuodosta mainitaan usein, mutta vain harvoissa tapauksissa se oli johtanut tarkempaan diagnoosiin kuten pentuikään liittyvään tai pysyvään kyynelkanavien ahtauteen tai puuttumiseen.

Allergiseksi toteaa salukinsa 7 % vastaajista koko aineistossa (siis kaikki ikäluokat huomioiden), näistä runsas puolet on allergiatestatattuja tai muuten lääkärin toteamia. Allergian esiintyvyys kasvaa ikäluokasta toiseen, pienimmillään alle 3-vuotiailla 3 % ja suurimmillaan 12 %, yli 7-vuotiaiden ryhmässä. Myös siitokseen käytettyjen koirien ryhmässä todetaan allergiaa olevan 6 %:lla salukeista.

Iho- ja turkkiongelmista on aineiston pohjalta todettavissa, että lähes viidenneksellä salukeista on jotakin iho- tai turkkiongelmia, joiden esiintyvyys kasvaa selvästi yli 2-vuotiaiden ikäluokissa. Demodikoosia on todettu prosentilla salukeista. Satunnaisesti iho- ja turkkiongelmia on 8 %:lla ja useammin 9 %:lla. Epänormaalia karvanlähtöä tai muita pulmia on 7 %:lla. Näiden kaikkien oireiden esiintyvyydet olivat siitoskoirissa alhaisemmat. Niiden joukossa iho-ongelmia on ollut satunnaisesti 7 %:lla ja useammin 5 %:lla. Epänormaalia karvanlähtöä 6 %:lla. Demodikoosia ei siinä ryhmässä käytännössä ole.

Allergian esiintyvyys vaihtelee kenneleittäin 3-14 % välillä ja iho-ongelmien 0-23 %:n välillä.

Taulukko 25: allergioiden ja iho-oireiden esiintyminen

Vertailun kohde	Osuus koko aineistossa %	Minimi 8 kennelin joukossa %	Maksimi 8 kennelin joukossa %	Muut nimellä ilmoitetut %	Nimeä ei ilmoitettu %
Allergia	7	3	14	4	10
Iho-ongelmia (useammin kuin satunnaisesti)	9	0	23	8	8

Rokotusreaktioita on ollut 4 %:lla, joista suurin osa lähinnä patteja, jotka häviävät itsestään, ja pattien lisäksi joitakin vaihtelevia mutta ei mitenkään dramaattisia reaktioita.

Hyvänlaatuisia kasvaimia on ollut 10 %:lla salukeista ja pahanlaatuisia 6 %:lla. Runsaalla prosentilla oli valittu vastausvaihtoehdoista sekä hyvän- että pahanlaatuinen kasvain. Vastaus puuttui 33 %:lla koirista. Syy saattaa olla lomaketekninen, joten kaikki aineistossa mahdollisesti olleet tapaukset eivät ole tulleet tässä esiin.

Kasvainten tai syövän toteamisikä oli ilmoitettu 13 %:lle koko aineiston salukeista ja ikä vaihteli puolesta vuodesta 12 vuoteen. Nartuilla kasvaimet ovat hiukan yleisempiä kuin uroksilla liittyen mm. nisäkasvainten esiintyvyyteen. Kuudella %:lla, siis lähes puolella

tapauksista, on todettu vaiva alle 8-vuotiaana.

Joskin puolet kasvaimista on todettu jo alle 8-vuotiailla salukeilla, niin vajaalla 40 %:lla tämän ikäryhmän salukeista kasvain oli pahanlaatuinen. Yli 7-vuotiaiden ryhmässä pahanlaatuisten ja hyvänlaatuisten kasvainten osuus oli liki puolet ja puolet (ne, joilla oli ilmoitettuna sekä hyvän- että pahanlaatuinen huomioitiin tässä laskennassa vain kertaalleen pahanlaatuisten ryhmässä).

Riittävän tarkat vastaukset syöpien laadusta ovat kovin vähäisiä. Kudostyyppien mukaan luokittelu osoittaa vain, että esim. karsinomia, sarkomia ja lymfoomia esiintyy mutta johtopäätöksiä näiden keskinäisestä yleisyydestä tai ikäluokittainen arviointi on tässä aineistossa epämielekkästä. Kasvainten tai syövän toteamisikä oli ilmoitettu 13 %:lle koko aineiston salukeista ja ikä vaihteli puolesta vuodesta 12 vuoteen. Kenneleittäin pahanlaatuisten kasvainten esiintyvyys vaihteli välillä 0-14 %.

Sisätauteja kysyttiin lomakkeessa yksityiskohtaisesti. Merkittävimmät sisätautien ryhmät olivat autoimmuunisairaudet ja sydänsairaudet, joiden esiintyvyyksissä kenneleittäin oli eroja. Näistä autoimmuunisairaudet olivat tapaturmien ohella nuorten koirien yleisin kuolinsyy. Sydänvian osuudet vaihtelevat kenneleittäin 0-12 %:n välillä aineiston keskiarvon ollessa 6 %. Autoimmuunitauteja on vastaavassa vertailussa 0-17 % aineiston keskiarvon ollessa samaa luokkaa 6 %.

Täysin sisätaudittomiksi ilmoitettiin reippaasti yli 90 % elossa olevista salukeista. Sydänsairauksia oli koko aineistosta 6 %. Tätä, kuten muiden sairauksien erittelyä, haittasi se, että tarkat lääketieteelliset diagnoosit saattoivat puuttua. Suuressa osassa avoimista vastauksista jäi myös sairastumisikä käsittelemättä. Näillä rajoituksilla voitaneen todeta, että suurin yksittäinen ryhmä sydänsairauksissa oli dilatoiva kardiomyopatia, jota oli sekä nuorilla tai keski-ikäisillä koirilla siinä kuin iäkkäilläkin. Koko aineistossa näiden osuus oli kuitenkin vain prosenttien luokkaa. Suuri osa diagnooseista oli ilmoitettu niin yleisluonteisesti, että on vaikea tietää, olisiko niiden joukossa lisää dilatoivan kardiomyopatian tapauksia.

Nuorten tai keski-ikäisten koirien sydänkuolemia on myös tapahtunut. Näistä ei tosin ole yksiselitteistä diagnoosia saatavissa: "Sivuääniä sydämessä, kuollut 8v sydämen pettäessä rajussa leikissä." Sydämen vajaatoiminnasta kerrottiin prosentilla salukeista. Kaikista ei kerrottu ikää, mutta nuorimmillaan se kerrottiin todetun 8-vuotiailla. Oman prosenttien ryhmänsä sydänvaivoista muodostavat sydämenlaajentumat, joihin on saattanut liittyä sydänlihassappeumaa. Sydämenlaajentuma johtuu dilatoivasta kardiomyopatiasta. Nämä tapaukset koskevat ilmeisesti tässä aineistossa vain yli 10-vuotiaita salukeja. Sydänsairauksien yleisyyteen verrattuna samaan suuruusluokkaan päädytään, kun sisätaudit ryhmitellään siten, että koko autoimmuunitautien ryhmää tarkastellaan kokonaisuutena.

IMHA:a ja verihitalekatoa on kumpaistakin 2 % ja kilpirauhasen vajaatoimintaa 1 %. Sekalaisia muita autoimmuunitautien diagnooseja on yhteensä 1 %. Yhteensä näitä eri autoimmuunitauteja oli ilmoitusten mukaan 6 %:lla salukeista.

Ikäluokittain tarkastellen on havaittavissa, että sisätautien esiintyvyyteen ikäluokittain sydän- ja autoimmuunitautien osalta vaikuttaa se, että niihin liittyy kuolleisuutta keski- tai nuoruusiässä. Tästä johtuen niiden esiintyvyys on jo edesmenneiden salukien ryhmässä selvästi korkeampi.

Muiden sisätautien 3 % osuus käsittää suureksi osaksi erilaisia maksa- tai

suolistovaivoja, kuten tulehdukset tai mahahaava. Sisätautien ryhmässä on vielä prosenttien esiintyvyyksillä tuotu esiin epilepsia ja erikseen myös prosentin verran epileptistyyppiset kohtaukset. Sisätauteja, silmä-, korva- ja purukaluston ongelmia yleisempi ilmiö ovat tuki- ja liikuntaelimiin liittyvät vaivat. Tämä ei kuitenkaan käsitä mitään perinteisesti ns. PEVISA-roduissa seurattavia asioita, vaan suurimmaksi osaksi tapaturmien seurauksena jalkavaivoja tai murtumia. Tuki- ja liikuntaelinten ongelmista ilmoitti noin viidennes vastaajista, koko aineistosta 8 %:lla oli esiintynyt ontumista ja 7 %:lla murtumia. Koko aineistosta 16 % ilmoitti tuki- ja liikuntaelinvaivojen syyksi tapaturman. Merkittävänä tietona jalostuksen kannalta voitaneen pitää sitä, että aktiivisen harrastusiän ryhmässä, 3-7 -vuotiaat, kaikki tuki- ja liikuntaelinongelmat ilmoitettiin tapaturmista johtuviksi. Tapaturmista tässä ryhmässä ilmoitti 21 % vastaajista yleisimpiä ongelmia olivat ontuminen 9 %, murtumat 7 % ja selkä- tai niskakivut 6 %. Veteraani-ikäisissäkin salukeissa yli puolet näistä terveysongelmista arvioitiin tapaturmien aiheuttamiksi.

Täysin yksittäistapauksina mainittiin ontumisen syinä osteosarkooma ja autoimmuunisairaus. Yksittäistapauksin niin ikään tuotiin esiin välilevypullistuma ja välilevyrappeuma.

Tärkeän näkökulman salukien terveysongelmiin tarjoavat kuolinsyiden ja -ikien tiedot. Aineistossa oli 104 menehtyneen salukin tiedot. Tutkimusajanjakson salukeista on todennäköisesti menehtynyt jo useampia satoja, joten ilmoitukset eivät ole niin kattavia kuin voisi toivoa luotettavampien johtopäätösten tekemiseksi. Kysely ei anna edellytyksiä kovin tarkan odotettavan eliniän laskemiseksi, mutta se antaa selvästi suuntaa, että rodun keskimääräinen elinikä on yli 10 vuotta. Kyselyssä oli annettu tietoja yli 14-vuotiaista elossa olevista salukeista. Yleisesti tunnettua on, että jopa yli 15-vuotiaiksi eläneitä on useita.

Luvussa 4.3.2 esitetään kuolinsyitä 1996-2001 syntyneille salukeille. Aineistossa ei ole ainuttakaan kuolleeksi ilmoitettua, joka olisi syntynyt vuoden 2001 jälkeen. Vuosina 2002-2003 syntyneistä on kyselyyn vastattu 70 %:n osalta.

Viitteitä terveysongelmien mahdollisista jalostuksellisista haasteista oli aineistossa nähtävissä kennelkohtaisissa vertailuissa. Kenneleittäin myös ilmoitettujen koirien keski-ikä mediaani vaihteli kolmesta seitsemään vuoteen, millä myös on yhteys sairastuvuuteen.

Vertailun kohde	Osuus koko aineistossa %	Minimi suurimpien 8 kennelin joukossa %	Maksimi suurimpien 8 kennelin joukossa %	Muut nimellä ilmoitetut %	Nimeä ei ilmoitettu %
Korvatulehdus usein tai kroonisesti	4	0	16	1	4
Sydänvika	6	0	12	5	10
Autoimmuunisairaudet	6	0	17	3	8
Pahanlaatuisia kasvaimia	6	0	14	9	3

Suomen Salukikerhon nettisivuilla ja lehdissä 4/2005 ja 1/2006 esitetään terveystutkimuksen yksityiskohtaiset tulokset.

Salukeille on toteutettu terveystarkastus myös 1990-luvulla. Saluki-lehdissä vuosina 1997 ja 1998 julkaistujen tulosten perusteella merkittävät sairaudet salukeilla olivat samat ja esiintyvyys oli samaa suuruusluokkaa.

Liite 6: SHR:n salukien sydänsairauksien tutkimus

SHR on osallistunut jo pitkään salukien sydäntautien tutkimuksiin. Työhön on kuulunut kartoitus, jossa selvitettiin, mitä sydänsairauksia salukeilla esiintyy ja mikä on niiden esiintyvyys. Kuuden vuoden jakson aikana seurattiin 100 salukia. Eräs tavoite oli selvittää sydänkuunteluin, ekg:n ja ultraäänitutkimusten avulla, millainen on normaali salukin sydän, koska eroavuuksia muihin rotuihin oli havaittu. Verrattuna vastaavan kokosiin muihin rotuihin, usealla salukilla oli laajentunut, tai suuri, sydän, erityisesti vasen kammio. Rytmihäiriöitä ja sivuääniä havaittiin melko yleisesti. Näitä esiintyy yleensä sydänsairauksien ja esim. dilatoivan kardiomyopatian yhteydessä. Tutkimuksen haluttiin selvittää, olivatko nämä havainnot merkittäviä salukien terveyden kannalta. Kudosnäytteiden laboratoriotutkimuksissa havaittiin koko joukko patologisia muutoksia sydämissä ilman, että monellekaan salukille oli kehittynyt sydänsairauden kliinisiä oireita.

Tutkimusta jatkettiin edelleen tutkimalla äkillisesti menehtyneitä tai syöpää sairastaneita salukeja. Tähän mennessä tutkituista 96 tapauksesta vain 2:lla todettiin dilatoiva kardiomyopatia. Yleisin löydös (52 % tapauksista) oli läppien rappeutumiseen liittyvä myksomatoottinen läppäsairaus. Siinä kyhmyiset paksuuntumat estävät läppää sulkeutumasta kunnolla, minkä seurauksena läppä vuotaa.

Toiseksi yleisin löydös oli harvinainen verisuonisyöpä, hemangiosarkooma, jota oli 25 %:lla tapauksista. Viisi tutkituista salukeista oli menehtynyt synnynnäisen läppävian vuoksi. 52 %:lla tutkituista havaittiin yksi tai useamman tyyppinen syöpälöydös, joka oli yhteydessä koiran menehtymiseen.

Odottamattomana löydöksenä todettiin myös, että 47 %:lla tutkituista oli hankittu sydämen verisuonten muutos: yleisimmin pikkuvaltimoiden kovettumia. Vastoin kuin ihmisillä, tämä kuitenkin aiheuttaa koirilla oireita suhteellisen harvoin.

Tutkimus aloitettiin alun perin normaalin salukin sydämen tutkimiseksi. Tutkimuksen kestäessä 13:lle yksilölle kehittyi kroonisia tai pitkäkestoisia sydänperäisiä oireita ja ne menehtyivät keskimäärin 8,6 vuoden iässä. Oireita olivat vaikeutunut hengitys, yskiminen, ruokahaluttomuus ja heikkous. Suurin osa menehtyi vasemman eteiskammion läppävian myksomatoottisen läppäsairaudesta. Lisäksi seitsemän koiraa sai akuutisti sydänvian oireita (kesto alle kaksi päivää) ja ne menehtyivät keskimäärin 10,6 vuoden iässä. Diagnoosi oli hemangiosarkooma.

Oma tutkimusryhmänsä muodostui koirista, jotka oli lopetettu muiden kuin sydänperäisten oireiden vuoksi. Keskimääräinen kuolinikä oli 12,75 vuotta. Puolella näistä oli havaittavissa vasemmassa eteiskammion läppävian myksomatoottisen läppäsairaudesta aiheuttamia muutoksia. 80 %:lla oli jokin syövän muoto. Sydämet eivät olleet siinä määrin laajentuneita kuin sydänoireisten ryhmässä.

Lopuksi tutkittiin 24 koiran ryhmä, jotka olivat kuolleet äkillisesti keskimäärin 7,5 vuoden iässä. Vain kahdella koiralla näistä ei ollut patologisia löydöksiä sydämessä. Puolet menehtyi hemangiosarkooman vuoksi ja neljänneksellä epäiltiin rytmihäiriötä Purkinjen säikeiden surkastumisen vuoksi (Purkinjen säikeet ovat sydänkammiolihasen sisäkalvon alla impulssia johtavat risteävät lihassyöt, sydämen johtoratajärjestelmän pienimmät haarat). Kaksi tutkituista oli menehtynyt sydänlihastulehduksen tai sydäntä vaurioittaneen infektion vuoksi ja kaksi oli menehtynyt synnynnäisen läppävian vuoksi.

Liite 7: Rotumääritelmä selityksineen

Suomen Kennelliitto- Finska Kennelklubben ry

SALUKI (SALUKI)

Ryhmä: 10 FCI:n numero: 269

Hyväksytty: FCI 29.11.2000 SKL-FKK 15.12.2001

Alkuperä: Lähi-Itä Vastuu: FCI

KÄYTTÖTARKOITUS: Näkönsä avulla metsästävä koira.

Saluki on arabien metsästyskoira "El Hor" ja sen tulee olla riittävän kestävä ja nopea saavuttaakseen ja tappaakseen saaliinsa sekä upottavan aavikon hiekassa että kivikkoisessa vuoristossa.

LYHYT HISTORIAOSUUS: Salukeja on useita tyyppejä, mikä on toivottua ja rodulle tyyppillistä. Syy tyyppivaihteluun löytyy salukin erityisasemasta arabi-perinteessä sekä Lähi-idän suunnattomasta alueesta, missä salukia on käytetty metsästyskoirana tuhansien vuosien ajan. Alkuaan kullakin heimolla oli salukeja, jotka sopivat metsästämään parhaiten juuri oman alueen riistaa. Lähi-idän tapojen mukaan salukeja ei ostettu eikä myyty vaan niitä lahjoitettiin kunnioituksenosoituksena. Siten eurooppalaisille lahjoitetut ja Eurooppaan tuodut salukit tulivat hyvin erilaisista maasto- ja ilmasto-olosuhteista ja olivat siksi myös erilaisia. Ison- Britannian rotumääritelmä vuodelta 1923 oli ensimmäinen virallinen eurooppalainen salukin rotumääritelmä, ja se oli laadittu kattamaan kaikki nämä alkuperäiset tyypit.

YLEISVAIKUTELMA: Kokonaisuus ilmentää jaloutta ja sopusuhtaisuutta sekä suurta nopeutta ja kestävyyttä yhdistyneenä voimaan ja aktiivisuuteen. Sileäkarvainen muunnos on muutoin samanlainen kuin pitkäkarvainen mutta ilman hapsuja.

Saluki on kaunis keskikokoinen vinttikoiraa, jolla on hyvä sukupuolileima ja mittasuhteiltaan se on hieman korkeuttaan pidempi verrattuna sukulaisrotuihin sloughiin ja azawakhiin, jotka molemmat ovat mittasuhteiltaan neliömäisempiä ja niukemmin kulmautuneita.

Vinttikoiramaisuudestaan ja suhteellisen sirosta rakenteestaan huolimatta saluki on vahva, jäntevä, lihaksikas ja tasapainoinen kokonaisuus - olematta kuitenkaan liian raskas tai hento. "Moderate - grace - symmetry" ovat avainsanat kuvailemaan salukin kokonaisuutta.

Saluki on sulavalinjainen ja sen lihaksisto on vinttikoiralle tyyppillinen pitkänomainen - pyöreät lihakset eivät ole salukille rodunomaiset. Varsinkin käyttöluokassa loppukesästä kilpailevat salukit saattavat olla liiankin hyvässä lihaskunnossa näyttelyitä ajatellen ja siksi liikkuvat jäykästi.

TÄRKEITÄ MITTASUHTEITA: Rungon pituus (mitattuna lapaluun kärjestä istuinluun kärkeen) on suunnilleen sama kuin säkäkorkeus, vaikkakin koira usein vaikuttaa pitemmältä kuin mitä se itse asiassa on.

Ensivaikutelman tulee muodostaa mielikuva korkearaajaisesta koirasta eli raajakorkeus on aina suurempi kuin rungon syvyys. Salukin mittasuhteisiin vaikuttaa myös hapsutuksen runsaus.

KÄYTTÄYTYMINEN/LUONNE: Pidättyväinen vieraita kohtaan mutta ei hermostunut eikä aggressiivinen. Arvokas, älykäs ja itsenäinen.

Salukin luonteen voisi tiivistää kolmeen perusominaisuuteen - itsenäinen, pidättyväinen vieraita kohtaan ja voimakkaasti metsästysviettinen, mikä parhaiten tulee esiin koiran innokkuudessa ajaa takaa kaikkea liikkuvaa.

Saluki on yksi itsenäisemmistä koiraroduista ja sen luonnetta on varmasti helpointa verrata kissaan - näyttelykehässä se saattaa vaikuttaa välinpitämättömältä ja nuoret koirat joskus jopa hieman ujoilta.

Aggressiivisuus on hyvin epätyypillistä salukeille.

PÄÄ: Pitkä ja kapea, kokonaisuudessaan jalo.

Vaikkakin pää on pitkä ja kapea, on se kuitenkin kallo-osasta leveämpi korvien välistä verrattuna borzoin päätyppiin. Ylhäältä katsottuna pää on aina kiilanmuotoinen ts. pidempi tai lyhyempi kiila ja kapenee tasaisesti kirsua kohti. Myös kuononselkä on suora ei "roman-nose" eikä kovera, kuono-osa on vähintään yhtä pitkä kuin kallo-osa tai hieman pidempi. Kuono-osan tulee olla täyteläinen myös silmien alta.

KALLO-OSA: Kohtuullisen leveä korvien välistä, ei kupera.

Kallon ja kuononlinjat ovat mahdollisimman yhdensuuntaiset. Kallo-osa on tasainen ja levein korvien kohdalta - nuorilla koirilla voi joskus olla korostuneet otsaluut pään ollessa vielä kesken kehityksen. Pyöreä, takaluaisu tai kapea kallo-osa on virheellinen. Niskakyhmy voi joillakin yksilöillä olla korostunut.

OTSAPENGER: Vähäinen.

Vain vähäinen, mutta kuitenkin selvästi havaittavissa - ei pitkä matala eikä liian korostunut otsapenger.

KIRSU: Musta tai maksanruskea.

Kirsun väri vaihtelee vuodenaikojen mukaan ja talvella Suomen ilmastosta johtuen saattaa kirsu vaaleilla koirilla olla jopa vaaleanpunainen ja grizzleillä joskus juovikas. Haalistuneilla väreillä myös kirsupigmentti on aina haalistunut, mutta maksanvärinen pigmentti voi olla myös kullan- ja kermanvärisillä.

LEUAT/HAMPAAT/PURENTA: Hampaat ja leuat ovat vahvat. Säännöllinen, täydellinen ja täysihampainen leikkaava purenta.

Puutteellinen alaleuka on tänä päivänä monen salukin ongelma ja siihen tulee myös arvostelussa kiinnittää huomiota. Alaleuan tulee siis olla riittävän vahva ja kuono-osa ei saa olla suippo.

Huulet ovat kuivat ei riippuvat eikä löysät.

Tiivis ja täysihampainen (42 hammasta) purenta - hampaat ovat voimakkaat. Pentuluokan koirilla voi purennassa olla väljyyttä, joka normaalisti tiivistyy iän myötä.

Hammaspuutoksia tai kulmahampaiden asentovirheitä esiintyy vain harvoin, näistä tulee kuitenkin mainita arvostelussa samoin kuin väljistä purennoista.

SILMÄT: Väritään tummasta pähkinäruskeaan; kirkkaat, suuret ja soikeat; eivät ulkonevat. Ilme on arvokas ja lempeä, katse uskollinen ja etäinen.

Silmien tulee olla melko suuret ja ovaalinmuotoiset ja tyyppillisen itämaisen ilmeen levossa lempeä ja kauas katsova - innostuneena ilmeessä on terävyyttä ja valppautta. Silmät eivät koskaan saa olla pienet tai pyöreät tai kolmikulmaiset.

Silmien väri vaihtelee karvapeitteen mukaisesti tummasta vaaleanruskeaan ja suklaanruskeilla salukeilla silmät ovat yleensä meripihkankeltaiset. Vilkkuluomen tulee olla hyvin pigmentoitunut ja vaaleat vaikuttavat ilmeeseen epäedullisesti.

KORVAT: Pitkät ja liikkuvaiset, ylös kiinnittyneet ja kallonmyötäisesti riippuvat. Korvalehteä peittää pitkä, silkinhieno karva.

Korvat ovat korkealle kiinnittyneet ja erittäin liikkuvaiset kuvastaen hyvin koiran mielialaa - oikeastaan korvat eivät koskaan voi olla liian ylöskiinnittyneet. Alas kiinnittyneet korvat eivät ole toivottavat eivätkä koskaan ole niin ilmeikkäät ja saavat myös kallo-osan vaikuttamaan pyöreältä.

Korvalehden tulee ylettyä vähintään suupieleen eteen vedettynä. Korvahapsutuksen pituus vaihtelee usein myös värityksen mukaan esim. musta-grizzleillä ja black&silvereillä on usein jopa "afgaanimaiset" korvahapsut ja muun värisillä niukemmat. Hapsutuksen pituudella ei ole vaikutusta palkintosijaan, tärkeämpää on oikea silkinhieno karvanlaatu. Sileäkarvaisella salukilla ei luonnollisesti ole myöskään korvahapsutusta vaan karvapeite on samanlainen kuin rungossa.

Alkuperämaiden salukeilla tavataan toisinaan myös typistettyjä korvia, mutta ne eivät voi kilpailla Suomessa näyttelysääntöjen mukaan.

KAULA: Pitkä, jäntevä ja lihaksikas.

Kaulan pituus on tasapainossa kokonaisuuden kanssa - hyvin lihaksikas ei ohut. Sivulta katsottuna niskalinja on hieman kaareutunut ja kurkunlinja suora. Kaula kiinnittyy lapoihin ja ylälinjaan sulavasti ilman terävää kulmaa.

RUNKO

SELKÄ: Melko leveä.

Lihaksikas ylälinja kaartuu kevyesti sarvennaisia kohti, mikä on tärkeää laukkaavalle koiralle. Täysin suora tai voimakkaasti köyristyvä ylälinja ei ole oikein. Sään takana oleva "dippi" on täysin hyväksyttävä ja tämä on osattava erottaa virheellisestä notkoselkäisestä koirasta.

LANNE: Lihaksikas ja hieman kaareva.

Lanneosa on kevyesti kaartuva, leveä, vahva ja lihaksikas - ei liian pitkä ei köyry eikä tasainen.

LANTIO: Sarvennaiset ovat kaukana toisistaan.

Lantio on pitkä ja loivasti laskeutuva.

Laskeva ylälinja, missä sarvennaiset ovat säkää matalammalla ei ole lainkaan tyypillinen salukille. Sarvennaisten väli on leveä (noin neljä sormea) ja voivat olla näkyvillä - mikäli sarvennaiset ovat hyvin korostuneet, on saluki yleensä liian lihassa kunnossa ja mikäli niitä ei tunnu, on koira liian lihava.

RINTAKEHÄ: Syvä, pitkä ja suhteellisen kapea, ei tynnyrimäinen eikä litteä.

Saluki on edestä suhteellisen kapea ja eturaajojen väli on noin kämmenen leveys. Eturinta ei ole liian korostunut eikä missään tapauksessa pulunrinta. Sivulta rintakehä ulottuu korkeintaan kyynärpäiden tasolle ja sen tulee olla myös tarpeeksi pitkä.

ALALINJA JA VATSA: Vatsaviiva on selvästi kuroutunut.

Alalinja kuroutuu vinttikoiralle tyypillisesti

HÄNTÄ: Pitkä ja alas kiinnittynyt, luonnollisesti kaareutunut. Hännän alapuolella on pitkät, silkinhienot hapsut, jotka eivät ole tuuheat. Aikuisen koiran häntä ei nouse selkälínjan yläpuolelle muulloin kuin leikeissä. Hännänpään tulee ulottua vähintään kintereeseen.

Häntä toimii juostessa peräsimenä tasapainottamassa liikkeitä ja siksi on tärkeää, että häntä on pitkä, vähintään kintereisiin ulottuva. Hännän kantotapa riippuu koiran luonteesta ja nuori, leikkisä koira tai "isotteleva" uros nostaa yleensä hännän selkälínjan yläpuolelle, mikä on täysin sallittua.

Häntähapsutuksen pituus vaihtelee suuresti ja epätoivotun tuuheat tarkoittavat "pensasmaista" tai "ketunhäntä" häntäkarvoitusta.

RAAJAT

Salukin raajaluusto on litteä = kapea edestä katsottuna ja leveä sivusta katsottuna, ei koskaan pyöreä.

ETURAAJAT

LAVAT: Viistot, taakse sijoittuneet ja lihaksikkaat, eivät raskaat.

Lavat ovat viistot vinttikoiratyypiselle rodulle. Raskaat lavat salukilla ovat vakava virhe ja yleensä silloin koko koira on liian eturaskas ja leveä.

OLKAVARRET: Suunnilleen lapaluiden pituiset ja niihin nähden hyvin kulmautuneet. *Olkavarret ovat pitkät*

KYYNÄRVARRET: Pitkät ja suorat kyynärpästä ranteeseen.

Kyynärpäät eivät saa painua rintakehän alla yhteen, jolloin koira seisoo "ranskalaisittain". Ne eivät myöskään saa kääntyä ulospäin niin että koira seisoi varpaat sisäänpäin.

VÄLIKÄMMENET: Vahvat ja joustavat, hieman viistot.

Ranteiden jousto on erittäin tärkeää vinttikoiralle - ranteet eivät ole pystyt tai jäykät eivätkä painuneet.

KÄPÄLÄT: Kohtalaisen pitkät, eivät hajavarpaiset mutta eivät myöskään kissankäpälet; varpaat ovat pitkät ja hyvin kaareutuneet. Käpälet ovat kokonaisuudessaan vahvat ja joustavat; varpaiden välit ovat hapsuiset.

Käpälet ovat malliltaan tiiviit jäniksenkäpälet, litteät hajavarpaiset käpälet ovat vakava virhe. Salukille on tyypillistä seisoessaan kääntää hiukan käpäliä ulospäin kuin seisoa varpaat sisäänpäin.

TAKARAAJAT

YLEISVAIKUTELMA: Takaraajat ovat vahvat ja ilmentävät laukka- ja hyppyvoimaa.

Takaraajat ovat vain hieman voimakkaammin kulmautuneet kuin eturaajat. Muodissa oleva ylikulmautunut takaosa, missä sääri on pidempi ei ole tehokas - salukin takaraajat eivät ole niin pitkät kuin afgaanilla.

REIDET JA SÄÄRET: Hyvin kehittyneet.

Leveät ja lihaksikkaat, reidet ja sääret yhtä pitkät tai sääri vain n 1cm pidempi. Myös takaraajojen lihaksisto on litteä.

POLVET: Kohtuullisesti kulmautuneet.

KINTEREET: Matalat.

KÄPÄLÄT: Kuten etukäpälet.

LIIKKEET: Ravissa sulavat, sujuvat ja vaivattomat. Keveät ja joustavat, niissä on sekä pituutta että työntövoimaa. Liikkeet eivät ole korkeat (ns. hackney-liikkeet) eivätkä raskaat.

Salukin liikkeitä arvostellessa tulee muistaa, että sen alkuperäiseen käyttötarkoitukseen parhaiten soveltuva liikuntamuoto on laukka, ei ravi. Ravissa saluki liikkuu kevein ja vaivattomin kuitenkin maatapeittävin askelin ja vauhdin kasvaessa raajat astuvat rungon alla samalle viivalle.

Edestakaisia liikkeitä arvostellessa tulee huomioida rotumääritelmän vaatimus joustosta ja keveydestä - saluki ei koskaan liiku edestä terrierimäisen jäykin eikä levein liikkein. Takaliikkeet eivät myöskään ole leveät ja jäykät. Koiria kannattaa liikuttaa kehässä enemmän kuin yksi kierros oikean rytmin ja tasapainon saavuttamiseksi.

Liikkeitä ei tule arvostella liian kovassa vauhdissa, joka pilaa tyylikkyyden ja joustavuuden - kyseessä ei ole juoksukilpailu! Esittäjien tulisi huomioida erikokoisia koiria esittäessään kullekin yksilölle sopiva nopeus.

Saluki kantaa päätään liikkeessä tyyllillä muodostaen kauniin linjan kirsusta hännänpäähän - sitä ei "hirtetä" seistessä eikä liikkeessä, vaan salukia tulee liikuttaa löysällä hihnalla.

KARVAPEITE

KARVA: Sileää ja laadultaan pehmeän silkkistä. Hapsutusta on etu- ja takaraajojen takaosassa, aikuisilla koirilla sitä voi olla myös kaulan alapuolella. Pennuilla voi olla vähäistä villavaa hapsutusta reisissä, säärissä ja lavoissa. Sileäkarvaisella muunnoksella ei ole hapsutusta.

Salukin karvapeitteen laadussa ja runsaudessa on paljon vaihtelua alkuperäisistä olosuhteista riippuen ja tämä on täysin hyväksyttävää - sileäkarvaisen salukin karvapeite eroaa kuitenkin täysin "niukasti hapsuttuneesta" salukista.

Pennut ja nuoret salukit voivat olla kokonaisuudessaan hyvin karvaisia ja nuorilla salukeilla voi olla pitkä karkeaa karvaa selällä. Sileä ja silkinhieno karva tuuhenee iän ja vuodenaikojen mukaan Suomen ilmastossa - samoin koiralla voi olla runsaasti tiheää pohjavillaa.

Karvapeitettä ei trimmata eikä leikata sähkökoneella - mikäli siistimistä tehdään, tulee sen olla mahdollisimman huomaamatonta. Ei siis koneella ajeltuja kauloja tai vatsalinjoja eikä leikattuja viiksi- tai kulmakarvoja. Sileäkarvaisille salukeille voi kasvaa häntään karkeaa hapsukarvaa ja tämä voidaan siistiä ennen näyttelyä.

VÄRI: Kaikki värit ja väriyhdistelmät ovat sallittuja. Juovikkuus (brindle-väri) ei ole toivottua.

Hyvin erilaiset värit ja niiden yhdistelmät ovat salukeille tyypillisiä: "hyvä saluki ei voi olla huonon värinen"

KOKO

SÄKÄKORKEUS: Uroksilla keskimäärin 58-71 cm, nartut ovat suhteellisesti pienempiä.

Kokovaihtelut rodussa ovat suuret, koska rotua on esiintynyt laajoilla alueilla erilaisissa olosuhteissa ja salukeja on käytetty erilaisen riistan metsästykseseen.

Pieni ei välttämättä ole mitätön eikä suuri se oikea - tärkeintä on jalouden ja tasapainon säilyminen. Ylisuuria yksilöitä ei kuitenkaan tule näyttelyssä suosia rotutyypin kustannuksella.

Tärkeintä arvostelussa on rodunomaisuus ei koko - on näyttelyitä joissa paras uros on ollut säkäkorkeudeltaan yhtä suuri tai jopa hieman pienempi kuin paras narttu.

VIRHEET: Kaikki poikkeamat edellä mainituista kohdista luetaan virheiksi suhteutettuna virheen vakavuuteen.

HYLKÄÄVÄT VIRHEET: Vihaisuus ja sairaalloiset piirteet.

HUOM. Uroksilla tulee olla kaksi normaalisti kehittyntä kivistä täysin laskeutuneina kivespussiin.

Liite 8: Salukien mittaustulokset 17.7.2006 tietojen pohjalta

Mukana ovat mittaushetkellä vähintään 11 kuukautta täyttäneet koirat. Jos ikää tai syntymäaikaa ei ole merkitty, on koira jätetty pois laskennasta. Poistettu on myös kahteen kertaan mitatut yksilöt ja huomioitu uudempi tulos.

Narttujen mittaustuloksia on 30 kappaletta. Pienin mitattu narttu oli 56 cm ja suurin 66 cm. Koon jakauma on vino, eli mittaustulosten keskiarvo on 63,0 cm, kuitenkin mediaani on 64,0 cm. Tämä merkitsee; että puolet nartuista on 64-66 cm korkeita. Muutaman erityisen pienen nartun mittaustulos, kuten minimikokoinen 56 -senttinen, vaikuttaa aritmeettisen keskiarvoon paljon. Kuitenkin merkittävä osa nartuista on kooltaan karkeasti 62-65 senttisiä, joten mediaani on tässä kuvaavampi luku narttujen keskimääräisestä koosta puhuttaessa. Keskihajonta on 2,45 senttimetriä. Alakvartiili on 61,7 ja yläkvartiili 64,8 senttimetriä. Ts. neljännes nartuista on 64,8-66,0 senttisiä ja puolet sijoittuu välille 61,7-64,8 senttiä.

Uroksista on 42 mittaustulosta. Jakauma on symmetrisempi kuin nartuilla: mediaani on 68,0 cm ja keskiarvo 67,9 cm. Alakvartiili on 67,0 ja yläkvartiili 69,2 senttiä. Neljännes uroksista on siten kooltaan 69,2-72,00 senttisiä. Korkein mitattu uros on 72,0 senttiä ja pienin 62,3 senttiä. Keskihajonta on 2,33 senttiä.

Urosten ja narttujen maksimien ja minimien erotukset ovat likimain 6 senttiä. Mediaanien erotus on 4 senttiä ja yläkvartiilien 4,4 senttiä.

Aineistossa oli 14 narttua, jotka olivat syntyneet 1997-2002 ja 18 vastaavana ajanjaksona syntyneitä urosta. Tämän ikäluokan mediaanit eivät eronneet koko aineiston mediaanista, mutta keskiarvoissa oli millimetrien tarkkuudessa ero. Keskiarvo oli nartuilla 62,8 ja maksimikorkeus oli 65,5 senttiä. Molemmat hiukan koko aineiston arvoja pienemmät. Uroksissa keskiarvo on 67,6. Maksimi uroksissa oli sama kuin koko aineistossa eli 72,0 senttiä.

Onko aineistosta pääteltävissä, että koon kehityksessä olisi meneillään jokin trendi?

Otosten edustavuutta on vaikea arvioida. Tilastollisen merkitsevyyden testiä eroille ei ole tehty. Aineistoa on vielä niin niukasti, että esimerkiksi yksikin sopiva mittaustulos voisi muuttaa ikäluokittaisen vertailun mediaaneja puolikin senttiä. Tämän vuoksi kovin pitkälle meneviä johtopäätöksiä ei kannata kiirehtiä tekemään tämän aineiston perusteella. Mittaustulosten karttuminen kertonee asiasta lisää aikanaan.

Ruotsissa on Avelstrategi:ssa esitetty sikäläisiä mittaustuloksia. Tiedossa ei ole millainen ja miten suuri otos mittauksessa on ollut. Tuloksina esitetään seuraavaa:

Vuosi	1988	1997	2002
Urokset	68,8 cm	69,03 cm	68,1 cm
Nartut	64,5 cm	63,34 cm	63,4 cm

Tyyppiarvot (useimmin esiintynyt mittaustulos):

Vuosi	1988	1997	2002
Urokset	68 cm	69 cm	
Nartut	65 cm	62 cm	

Liite 9: Välitettäväksi otettavien pentueiden suositukset

Rotujärjestö suosittelee terveystarkastusta tehtäväksi sekä urokselle että nartulle ennen astutusta. Erytystä huomiota tulee kiinnittää iäkkäiden siitosnarttujen terveyteen ja yleiskuntoon jalostuskäytöstä päätettäessä.

Pentuvälityksen suositukset:

- SKL:n rekisteröintisääntöjen ja kasvattajasitoumuksen vaatimusten täytyminen.
- Suositeltavaa on, että uros olisi vähintään 24 kk ikäinen astutushetkellä ja narttu vähintään 36 kk (kolme vuotta). Iäkkäiden narttujen kohdalla kasvattajan on kiinnitettävä erityistä huomiota koiran yleiseen terveydentilaan ja hyvinvointiin.
- Yhdistelmän sukusiitosprosentin tulisi pysyä viidessä polvessa alle 6.25 %.
- Jalostustoimikunnalla olisi hyvä olla käytettävissään yhdistelmän vanhemmista viiden polven sukutaulu sukusiitosprosentin selvittämiseksi ja mahdollisen ulkomaisen koiran taustan tallentamiseksi arkistoon. Koirista, joiden tausta on joltain osin FCI:n rekisterissä tuntematon, olisi hyvä toimittaa sukutaulun kopio arkistointia varten. Mitään vaatimuksia taustan suhteen ei ole.
- Kasvattaja antaa julkaistavaksi tiedon, onko kyseessä keinohedelmöityksestä tai kaksoisastutuksesta syntyvä pentue.
- Suositeltavaa on, että urosta ei käytetä 2-3 pentuetta enempää ennen kuin näiden pentueiden terveydestä ja kehityksestä on saatu riittävästi tietoa (esim. kahden vuoden ikä). Suositeltavaa on, että uroksen Suomessa syntyneiden jälkeläisten määrä olisi alle 20.
- Nartulla teetetään enintään kolme pentuetta.
- Suositellaan, että siitoskoiran sydän tutkitaan kuuntelemalla ja tarvittaessa ultraäänitutkimuksella. On suositeltavaa, että tutkimukset, myös kuuntelun, suorittaa mahdollisuuksien mukaan pieneläinsairauksien erikoiseläinlääkäri.
- Toisena tutkimuksena suositellaan tga-testausta. Positiivinen tulos ennakoisi kilpirauhasen vajaatoiminnan mahdollisuutta. Siitokseen tulisi siis käyttää tga-negatiivisia koiria. Testauksen voi aloittaa 1-2 vuoden iässä. Jos koiraa käytetään jalostukseen, testaus olisi hyvä uusina 1-2 vuoden välein keski-ikään asti.

Yleiset periaatteet:

- Sairasta koiraa ei tule käyttää jalostukseen.
- Tga-positiivista koiraa ei tule käyttää jalostukseen.
- Yhdistelmää, josta on syntynyt vakavasti sairas koira, ei saa uusina eikä läheisesti sitä muistuttavaa yhdistelmää tule tehdä. Muistutetaan, että kasvattajien tulee informoida pennun ostajia lähisukulaisten sairauksista.
- Napatyräisiä koiria ei saa parittaa keskenään. Narttua, jolla on ollut kirurgista hoitoa vaativa napatyrä, ei suositella käytettäväksi jalostukseen.
- Koiraa, jolla on ilmennyt perinnölliseksi katsottua sairautta (immuunivälitteinen sairaus, sydänsairaus, allergia yms.), ei pitäisi käyttää jalostukseen. Pentuesisarusten käytössä suositellaan käyttämään harkintaa. Ei myöskään pitäisi yhdistää toisiinsa kahta koiraa, joiden molempien takana on ilmennyt näitä sairauksia.